

Tisdagen den 11 april

Kl. 13.00–15.56
18.00–20.55

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 10, 14–17 och 21 mars justerades.

§ 2 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Andre vice talmannen meddelade att *Emma Berginger* (MP) återtagit sin plats i riksdagen från och med den 8 april, varigenom uppdraget som ersättare upphört för Ulf Holm (MP).

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Miljöpartiets partigrupp anmält Emma Berginger som ledamot i Nordiska rådets svenska delegation.

Andre vice talmannen förklarade vald till

ledamot i Nordiska rådets svenska delegation
Emma Berginger (MP)

§ 4 Meddelande om statsministerns frågestund

Andre vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 13 april kl. 14.00* skulle frågor besvaras av statsminister Ulf Kristersson (M).

§ 5 Meddelande om särskild debatt med anledning av IPCC:s rapport

Andre vice talmannen meddelade att på begäran av Miljöpartiets partigrupp skulle en särskild debatt med anledning av IPCC:s rapport anordnas *fredagen den 28 april kl. 9.00*.

Från regeringen skulle statsrådet Romina Pourmokhtari (L) delta.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Begäran om särskild debatt om klimatpolitik med anledning av IPCC:s rapport

Idag har den sista rapporten i IPCC:s sjätte utvärderingscykel släppts där resultaten från alla rapporter i cykeln sammanfattas i en så kallad syn-tesrapport. Det är en bitvis skrämmande läsning. De globala utsläppen måste börja minska redan 2025 – om två år. De globala utsläppen måste halveras till 2030 – om sju år. Världen står inför en historisk utmaning, ett vägska-äl – troligtvis det största i mänsklighetens historia.

Med dagens utsläppstakt förutspås konsekvenserna av klimatkrisen att bli fullständigt katastrofala. I den värld vi är på väg mot – en nästan tre grader varmare värld – kommer det bli betydligt svårare att upprätthålla grundläggande samhällseliga funktioner.

IPCC:s rapport visar dock också att det finns stora möjligheter att tack- la problemen. Priset på förnyelsebar energi har minskat drastiskt det sen- aste decenniet. Tack vare denna utveckling kan vi nu minska beroendet av auktoritära stater, skapa förutsättningar för lönsamhet för svenska företag och sänka hushållens energikostnader, samtidigt som vi får renare luft att andas i våra städer. Vi vet vad som behöver göras, den förnybara tekniken finns och är billigare idag än någonsin. Det som krävs nu är politisk vilja och mod.

Inom IPCC hörs röster som frågar varför dessa rapporter fortsätter pro- duceras när alltför många politiker nästintill konsekvent ignorerar dess re- sultat. Rapporterna beställs trots allt av våra internationella ledare, våra politiker.

Miljöpartiet begär därför en särskild debatt med riksdagens partier om hur Sverige ska svara upp mot IPCC-rapporten och minska våra utsläpp tillräckligt snabbt för att möta våra beslutade klimatmål – som vi i dagslä- get alltså inte är på väg att möta.

Det är angeläget att Riksdagen med anledning av IPCC-rapporten får möjlighet att debattera hur den samlade klimatpolitiken, inte bara enskilda åtgärder, behöver utformas för att Sverige ska leva upp till sina åtaganden för att bidra till att uppnå de globala klimatmålen.

Stockholm den 21 mars 2023

<i>Per Bolund</i>	<i>Märta Stenevi</i>	<i>Annika Hirvonen</i>
Språkrör	Språkrör	Gruppledare
Miljöpartiet de gröna	Miljöpartiet de gröna	Miljöpartiet de gröna

§ 6 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2022/23:19 för tis- dagen den 28 mars i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från arbetsmarknadsutskottet.

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2022/23:273

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:273 Folkräkning

av Sofie Eriksson (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 26 maj 2023.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 5 april 2023

Finansdepartementet

Elisabeth Svantesson (M)

Enligt uppdrag

Elisabeth Sundin

Ämnesråd

Interpellation 2022/23:276

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:276 En moderniserad källskatt på utdelning

av Niklas Karlsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 26 maj 2023.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 5 april 2023

Finansdepartementet

Elisabeth Svantesson (M)

Enligt uppdrag

Elisabeth Sundin

Ämnesråd

Interpellation 2022/23:288

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:288 En strategi för att minska metan- och lustgasutsläpp från jordbruket

av Jytte Guteland (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 5 maj 2023.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 5 april 2023

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Andreas Carlson (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:294 Förutsättningarna för fler bostäder för äldre av Alireza Akhondi (C)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 april 2023.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 30 mars 2023

Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet

Andreas Carlson (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2022/23:295

Till riksdagen

Interpellation 2022/23:295 Bostäder och stambanor av Alireza Akhondi (C)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 april 2023.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 30 mars 2023

Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet

Andreas Carlson (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

§ 8 Anmälan om faktapromemorior

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2022/23:FPM65 Ändring av förordning om EU-gödselprodukter i fråga om digital märkning *COM(2023) 98* till miljö- och jordbruksutskottet

2022/23:FPM66 Windsor-ramverket mellan EU och Storbritannien *COM(2023) 125*, *COM(2023) 124*, *COM(2023) 122*, *COM(2023) 123*, *COM(2023) 120* till utrikesutskottet

2022/23:FPM67 Gemensamt meddelande om EU:s rymdstrategi för säkerhet och försvar *JOIN(2023) 9* till försvarsutskottet

2022/23:FPM68 Förslag till revidering av direktivet om underlättande av gränsöverskridande informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott *COM(2023) 126* till justitieukskottet

2022/23:FPM69 Omarbetat körkortsdirektiv *COM(2023) 127* till trafikutskottet

2022/23:FPM70 Direktiv om en unionsomfattande effekt för körkortsåterkallelse *COM(2023) 128* till trafikutskottet

§ 9 Anmälan om granskningsrapport

Prot. 2022/23:86

11 april

Andre vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till trafikutskottet:
RiR 2023:6 Digitala tjänster till privatpersoner – stora utvecklingsmöjligheter för statliga myndigheter

§ 10 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2022/23:2358, 2361 och 2362 till skatteutskottet

2022/23:2350–2352 och 2354 till civilutskottet

2022/23:2359 till justitieutskottet

EU-dokument

COM(2023) 155 till civilutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 26 maj*.

COM(2023) 178 till näringsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 26 maj*.

§ 11 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Justitieutskottets betänkande

2022/23:JuU18 Försök till subventionsmissbruk

Civilutskottets betänkanden

2022/23:CU10 Bostadspolitik

2022/23:CU12 Planering och byggande

Försvarsutskottets betänkande

2022/23:FöU3 Riksrevisionens rapport om personalförsörjningen av kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän

Utrikesutskottets betänkande

2022/23:UU6 Internationellt utvecklingsbistånd

Socialutskottets betänkande

2022/23:SoU11 Vissa frågor om hälso- och sjukvårdens försörjningsberedskap

Näringsutskottets betänkanden

2022/23:NU14 Immaterialrättsfrågor

2022/23:NU15 Regelförenkling för företag

§ 12 Svar på interpellation 2022/23:280 om den gröna omställningen

Anf. 1 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Daniel Vencu Velasquez Castro har frågat mig vad regeringen gör för att säkra att näringslivets gröna investeringar fortsatt place-
ras i Sverige samt vad jag ämnar göra inom ramen för mitt beredningsom-
råde för att skapa långsiktiga förutsättningar för den gröna omställningen.

Jag vill börja med att redogöra för regeringens utgångspunkter i detta
arbete. Målet för näringspolitiken är att stärka den svenska konkurrens-
kraften och skapa förutsättningar för fler jobb och växande företag. Rege-
ringens klimatpolitiska arbete ska utgå från riksdagens klimatmål. I enlig-
het med det långsiktiga målet ska Sverige senast 2045 ha nettonollutsläpp.
Bortom 2045 ska utsläppen vara nettonegativa. Sverige har en stark indu-
stri som bidrar till lösningar för grön omställning och att vi når våra mål.
Detta skapar jobb i hela landet och stärker förutsättningarna för svenskt
näringsliv att också lyckas på globala marknader.

Närings-, energi-, klimat- och miljöfrågor hör tätt ihop. Som statsmi-
nistern sa i regeringsförklaringen ser vi det svenska näringslivet som ett
drivhus för välbefinnande och innovation och numera också som en viktig miljö-
rörelse – världsledande i hållbarhet och grön omställning. Det är mot bak-
grund av detta som regeringen valde att skapa det nya Klimat- och närings-
livsdepartementet, där näringslivs-, klimat- och energifrågorna samlats på
ett och samma så kallade superdepartement. Det nya departementet visar
tydligt regeringens ambition och att frågorna är tätt sammankopplade.
Regeringen är redo att vidta åtgärder för att klimatomställningen ska kunna
genomföras på ett effektivt sätt.

Vi har också sagt att regeringen kommer att vara en offensiv partner i
arbetet. Sveriges klimat- och miljöpolitik ska vara ambitiös och effektiv.
Svensk konkurrenskraft ska värnas. Vår gemensamma klimat- och miljö-
politik utgår från förvaltarskapstanken och strävar efter att hitta de mest
kostnadseffektiva åtgärderna, som samtidigt inte skadar näringar och
landsbygd. Med utgångspunkt i Sveriges utsläpp i relation till omvärldens
är det viktigt att även ha ett globalt perspektiv.

Som exempel vill jag nämna att norra Sverige har gyllene möjligheter
att leda den nya industriella revolutionen och bli en motor för gröna inno-
vationer som kan gynna nordligaste Sverige, hela landet och i förlängning-
en hela Europa. De norra regionernas tillgångar på älvar, malm och skog
är basen för omställningen som skapar jobb och konkurrenskraft och stär-
ker förutsättningarna för ett gott liv för människorna som bor och verkar
här. Med ett nyinrättat departement som kopplar ihop klimat, energi och
näringsliv kommer regeringen att accelerera den gröna omställningen. Det
innebär bland annat att regeringen tar fram en strategi för norra Sverige.
Strategin kommer att vara holistiskt långsiktig och främja den gröna ny-
industrialiseringen.

Regeringens syn är att näringslivets konkurrenskraft bäst gynnas med
lika spelregler inom den gemensamma marknaden. Det är också viktigt att
vi agerar nationellt för att näringslivets gröna investeringar ska vara livs-
kraftiga och hållbara, bidra till klimatomställningen samt skapa en för-
stärkt försörjningsförmåga och minskad sårbarhet i samhället.

Regeringens omläggning av klimatpolitiken syftar till att skapa förutsättningar för att senast 2045 ha nettonollutsläpp samtidigt som vi stärker svensk konkurrenskraft. God tillgång på fossilfri energi är en viktig förutsättning. Regeringen kommer därför att ta fram och genomföra konkreta politiska förslag som löser Sveriges viktigaste samhällsproblem genom att återupprätta ett fungerande elsystem med ökad elproduktion och låga elpriser samt möjliggöra en effektiv klimatomställning.

Förutsättningar för planerbara fossilfria kraftslag ska förbättras för att öka produktionen av fossilfri el. Hushåll ska få rimliga och förutsebara elpriser. Företag ska växa och anställa fler. Inom klimatpolitiken förbättras förutsättningarna för att industrin och transporterna ska kunna ställas om och därmed bidra till Sveriges effektiva klimatomställning. Det sker bland annat genom en effektivisering av styrmedel och stöd, satsningar på ny teknik och färre administrativa hinder. En ökad elproduktion i Sverige möjliggör för att industri som ställer om från fossil energi till fossilfri el kan etableras i Sverige, vilket skapar fler jobb, ökar tillväxten, stärker välfärden och minskar de globala utsläppen.

Regeringen lägger nu om energi-, närings- och klimatpolitiken. Vår politik kommer att stärka investeringsviljan i Sverige, inte minst vad gäller ny teknik och fossilfri energi.

Anf. 2 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Fru talman! Ebba Busch redogör för att den gröna omställningen är ett av de prioriterade områdena för den här regeringen. Det är välkommet att regeringen ser utmaningarna med konkurrenskraften, jobben och klimatet och vill ta sig an dem. I svaret på min interpellation menar energi- och näringsministern att närings-, energi-, klimat- och miljöfrågor hör tätt ihop och att regeringen kommer att vara en offensiv partner i omställningen. Men det enda konkreta statsrådet kan peka på är att regeringen har startat det nya superdepartementet. Innehållsmässigt är det oklart vad det innebär.

Näringslivet har insett att framtiden är grön, och nu behöver politiken leverera viktiga beslut för att ge förutsättningar för den omställningen. Medan resten av EU och USA gör allt för att accelerera in i den gröna marknaden har vi i Sverige redan gjort en stor del av det arbetet. Svenska företag är världsledande i grön teknik, och det har skapat fantastiska möjligheter för Sverige. Jobb, kvalitet och stärkt konkurrenskraft är några av de positiva faktorer som kommer med den gröna omställningen. En aktiv näringspolitik från tidigare S-ledda regeringar har gett resultat i form av 400 000 nya arbetstillfällen i Sverige och att Sveriges bnp spås öka med 520 miljarder kronor.

Det är positivt att regeringen vill satsa på den gröna omställningen och fortsätta på den redan inslagna vägen. Men vad betyder det?

Fru talman! Den kritik som regeringen har fått från Klimatpolitiska rådet kan inte ha undgått statsrådet. Där slås det fast att regeringsbeslut på olika områden bidrar till att öka Sveriges utsläpp, vilket påverkar bilden av Sverige som en klimatnation. Om inte regeringen levererar viktiga reformer i närtid vad gäller kortare tillståndsprocesser för vindkraften och andra främjande insatser för omställningen riskerar vi att tappa viktiga investeringar.

Det kan inte komma som någon överraskning för statsrådet att näringslivet och vi i oppositionen är oroade för den gröna omställningen när till exempel Sverigedemokraterna uttryckt sig skeptiskt till enskilda projekt inom den gröna marknaden och gjort uttalanden som är kritiska mot vissa kraftslag.

Därför står vi här i kammaren i dag. Statsrådet kan redogöra för regeringens politik och ambitioner. Men vad betyder det egentligen? Vad betyder det när regeringen inte har med sig dem som i själva verket styr regeringen? Sverigedemokraternas utspel ihop med regeringens politik, där miljö- och klimatpolitiken får ta stryk till förmån för förslag sprungna ur klimatskepsis, gör att Sveriges omställning är hotad. Den går nämligen inte att genomföra utan en aktiv regering som skapar förutsättningar för jobb och tillväxt. Det går inte att göra omställningen om inte regeringen har ett genuint engagemang för att stärka svensk konkurrenskraft och tillsammans med andra EU-länder ser till att vi är en del av lösningen i den kris vi befinner oss i.

Men i dagsläget är det svårt att se vad regeringen vill med den gröna omställningen. I svaret på min interpellation var det en rad ambitioner men ingenting konkret. Det konkreta vi har är att Klimatpolitiska rådet slår fast att för första gången på 20 år bidrar politiska beslut till att öka utsläppen i Sverige. Det andra konkreta vi har är att regeringen styrs av Sverigedemokraterna, som inte vill ha någon omställning.

Jag frågar igen: Vad gör regeringen för att säkra att näringslivets gröna investeringar fortsättningsvis placeras i Sverige, och vad ämnar statsrådet Ebba Busch göra inom ramen för sitt beredningsområde för att skapa långsiktiga förutsättningar för den gröna omställningen?

Anf. 3 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Den här regeringen gör vad som krävs för att stärka näringslivets och Sveriges konkurrenskraft samtidigt som vi når klimatmålet för 2045. Fossilfrihet och konkurrenskraft går hand i hand.

Sverige har på många sätt verkligen lyckats svara på denna så kallade million dollar question: Går det att ha en stark välfärd och ekonomisk tillväxt samtidigt som man tar klimatfrågan på stort allvar och samtidigt som man leder den gröna omställningen? Svaret är ja.

Jag skulle vilja plussa den förra regeringen och Socialdemokraterna för att vi möts i många av dessa ambitioner och möts i den övergripande målsättningen. Det är en styrka för Sverige att det finns så lite politiska motsättningar kring just synen på klimathotet och synen på att Sverige ska fortsätta vara ledande i klimatfrågorna. Vi har en stor konkurrensfördel här.

Där vi går isär – det var också anledningen till att svenska folket gav oss, de fyra samarbetspartierna, förtroendet att försöka öka takten här – är när det gäller förutsättningarna för den gröna omställningen.

Jag skulle säga att vi på lång sikt förbättrar förutsättningarna för att klara av ekvationen som handlar om stark välfärd, fler arbetstillfällen, högt uppsatta klimatambitioner och grön omställning, för vi ser och förstår frågan om energipolitiken.

Vi ser och förstår att vårt land är vackert men väldigt avlångt. Vi har under många år sett den omvända Robin Hood-politiken, där man lade väldigt mycket av den svenska energiförsörjningsstrategin på benet som handlade om att sno den förhållandevis billiga utsläppsfria elen från norra Sverige och ge den till södra Sverige – detta för att kompensera för att man drivit en politik som gjorde att man i förtid lade ned fyra kärnkraftsreaktorer och stoppade projekteringen av två nya. Det är en diff på sex kärnkraftsreaktorer. 3 000 megawatt av planerbar el försvann.

Mycket av konkurrenskraften och förutsättningarna för den gröna omställningen byggde på att man skulle ta den utsläppsfria elen från norra Sverige och ge den till södra Sverige. Den omvända Robin Hood-politiken – som jag menar att Socialdemokraterna och Miljöpartiet stod för i regeringsställning, fru talman – har vi nu satt stopp för.

Nu välkomnas alla goda krafter. Nu kommer vi att bana väg för all kraftproduktion. Vi kommer också att se till att vi får ett robust energisystem där vi pratar om vilka förmågor som behövs i systemet. Vill man ha mer vindkraft? Då handlar det helt enkelt om fysikens lagar. Det innebär att vi då också måste ha mer av planerbar kraftproduktion. Är man en vindkraftsvän bör man alltså också vara en kärnkraftsvän. Och är man en näringslivsvän bör man också vara en vindkraftsvän. Alla goda krafter ska vi bana väg för.

Det är det vi försöker göra. Det är inte departementet i sig som är det intressanta, utan det handlar om att försöka överbrygga målkonflikten, vilket S och MP aldrig lyckades göra i regeringsställning. Det gäller den målkonflikt som finns mellan klimat och miljö och som ibland finns mellan näring och energi. Dem gifter vi nu ihop, och vi ser fram emot att gå fram med flera av de utredningar som vi just nu processar eller har initierat för att bana väg för mer kraftproduktion i Sverige. Det är en viktig förutsättning för konkurrenskraft, grön omställning och välfärd.

Anf. 4 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Fru talman! Jag håller väl med om att vi möts i ambitionerna i denna kammare. Problemet tycks vara att ni inte gör det i Regeringskansliet.

Jag förstår att statsrådet slår sig för bröstet för regeringens politik, men problemet är väl att ingen annan gör det. Näringslivet, facken och Klimatpolitiska rådet är bara några av dem som inte heller ser nyttan med den politik som nu förs och som är ganska oroade för framtiden. Det är egentligen inte så konstigt.

Det började med en valrörelse där det enda regeringsunderlaget hade gemensamt var att man ville få bort Socialdemokraterna från makten. Man saknade helt enkelt en politisk färdriktning. Klimatskepsis och någon form av kulturkrig mot vindkraften var kanske det närmaste en färdriktning som man kom.

Jag väljer att citera Ebba Busch i valrörelsen: Säg nej till de stålskogar av vindkraftverk som tvingas på svenskarna och som förstör vår natur.

Moderaterna kampanjade i hela Skåne mot vindkraften. Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson kompletterade med att säga: Vårt behov av vindkraftsel är inte så stort i dag. Och sedan kompletterade han med: Det finns ingen anledning att skynda på ny vindkraft.

En vindkraftsvän behöver också vara en kärnkraftsvän, men frågan är om regeringen tycker att en kärnkraftsvän också behöver vara en vindkraftsvän. Det kanske statsrådet behöver fundera på.

Det var bra att verkligheten kom och spökade när statsrådet Ebba Busch installerade sig i Regeringskansliet och att statsrådet helt plötsligt blev positiv till vindkraftverk och blev stressad över att regeringen uppfattades som vindkraftskritisk. Men är det konstigt?

Jag tror att jag talar för hela Sverige när jag säger att det var positivt att verkligheten kom och spökade i Regeringskansliet. Men det är ett till spöke som vandrar omkring där: Sverigedemokraterna.

Jag citerar Oscar Sjöstedt från Sverigedemokraterna: Nu sitter vi i förarsätet. Det gällde alltså Sverigedemokraterna. I samma intervju redogör Oscar Sjöstedt för att han egentligen vill ta bort all vindkraft.

Här någonstans uppstår det stora frågetecken vad gäller regeringens inställning till den gröna omställningen. En viktig förutsättning för att genomföra den gröna omställningen är att man snabbt bygger ut vindkraften. Kommer det att ske – ja eller nej?

I USA har Bidenadministrationen bestämt sig för att investera närmare 369 miljarder dollar i den gröna omställningen. Den indiska staten har bildat gröna fonder för att främja gröna investeringar i landet. EU gör sig redo med green industrial plan, som ett led i Fit for 55-arbetet och för att stärka EU:s konkurrenskraft och se till att gröna investeringar hamnar i EU.

Hela världen inser att framtiden är grön. Och vi behöver investera oss ur denna kris tillsammans. Jag tror nog att alla förstår det – förutom de som styr regeringen, nämligen Sverigedemokraterna.

Vi socialdemokrater är redo att ta ansvar för jobben och klimatet. Frågan är om regeringen är det. Uppenbarligen har inte regeringen en samarbetspartner som bryr sig om Sverigebildet eller svensk konkurrenskraft. Man bryr sig bara om att polarisera för att få makt. Men vår dörr står öppen. Vi behöver lösa denna kris tillsammans och ge näringslivet långsiktiga förutsättningar som de kan basera sina investeringar på.

Ebba Busch får gärna svara på om hon är redo att tillsammans med övriga partier i denna kammare gå näringslivet till mötes och se till att vi gör Sverige till en världsledande grön nation eller om hon hellre sitter kvar i knät på klimatförnekande sverigedemokrater.

Anf. 5 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Socialdemokraterna förlorade makten och svenska folkets förtroende efter åtta år och har fortfarande inte lyckats landa i oppositionsrollen och utveckla ny policy för att möta Sveriges problem och justera den policy som uppenbarligen ledde till rekordlånga vårdköer med 163 000 patienter som väntat olagligt länge på att få den vård de behövde, som ledde till att kommun efter kommun tvingades säga nej till företagsinvesteringar därför att det helt enkelt inte fanns tillräckligt med bandbredd i elnäten för att de skulle kunna etablera sig där och som ledde till rekord inom Europa i dödligt skjutvapenvåld.

När man inte har lyckats hitta ny politik för att möta och ändra den politik som ledde till det här resultatet efter åtta år vid regeringsmakten förstår jag att man fortfarande klamrar sig fast vid att vifta med SD-skynket. Men det biter inte längre. Sverigedemokraterna är med och tar ansvar

för att städa upp den oreda som Socialdemokraterna och Miljöpartiet orsakade.

I stället för att man står och viftar med den typen av skynken skulle jag hellre komma till just policyn. Vad i det som regeringen driver är ett problem för Daniel Vencu Velasquez Castro? Det pekas på enskilda uttalanden, men titta på Tidöavtalet. Jag uppfattar att Socialdemokraterna i allt väsentligt vad gäller energifrågorna nu kan tänka sig att stötta den politiken, och det är det våra fyra samarbetspartier är överens om.

Vad gäller mina uttalanden kring stålskogar tycker jag fortfarande att man ska säga nej till stålskogar. Det är en otroligt dålig idé! Om man tror att det går att möta motsvarande ett fördubblat elbehov, alltså ungefär 300 terawattimmar – antagligen är det i underkant – till 2045 primärt med väderberoende energislag, ja, då kommer man att försätta Sverige i en otroligt tuff situation vad gäller jobbskapande och förutsättningar för grön omställning.

Vi är som sagt ett stort och avlångt land som kräver både planerbar och väderberoende kraftproduktion. Den tidigare regeringen, fru talman, luta- de sig alldeles för tungt på det väderberoende, och det spelar ingen roll hur mycket man tror på Olof Palmes ord om att politik är att vilja: Här går det inte att sätta sig över fysikens lagar. Det handlar helt enkelt om skillnaden mellan asynkrona och synkrona kraftslag. När man tar bort så mycket planerbar kraftproduktion som man gjorde under den förra regeringens tid, ja, då får man problem, och det är därför vi lägger om den politiken.

Apropå att verkligheten spökar, och jag välkomnar alltid verkligheten, möter jag näringslivet, företrädare som slår vakt om svenska arbetares arbetstillfällen och föräldrar som undrar, kanske för första gången, om deras barn kommer att ha en bättre och ljusare framtid i Sverige än deras egen en gång. Alla välkomnar de att vi lägger om politiken, blir mer verklig- hetstrogn och säger att alla goda krafter behövs.

Låt oss korta tillståndsprocesserna för ny vindkraft, men låt oss också se till att ta fram en realistisk färdplan för ny kärnkraft i Sverige. Det är avgörande för den gröna omställningen och avgörande för att vi ska nå klimatmålen 2045.

Anf. 6 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Fru talman! Det är inte för att den här regeringen är så överens som Svenskt Näringslivs vd kände ett behov av att skriva en debattartikel i går i Dagens industri om att vi ska sluta med det kulturkrig som förs av rege- ringens samarbetspartner och ingen annan.

Läget är akut, och vi kan inte ha fyra förlorade år för att gynna Ebba Buschs regeringsunderlag. IPCC och Klimatpolitiska rådets rapporter tar vi på största allvar, och det är bråttom nu. Regeringen behöver ta ansvar för situationen. Just nu ser regeringen på medan Sverige blir förpassat till avbytarbänken i fråga om den gröna omställningen. Man har tagit av sig ledartröjan och i stället fått på sig en tvångströja ditsatt av Sverigedemo- kraterna.

Det jag försöker säga är att vi är flera partier här i kammaren som är överens om att vi behöver genomföra den här omställningen, men uppen- barligen är inte det största partiet i regeringsunderlaget det. Näringslivet behöver veta om det ska byggas vindkraft eller inte. Svenska folket vill veta om regeringen tänker ta sig an den gröna omställningen och vara en

del av lösningen eller om man tänker vara bromsklossen. Kommer framtidens jobb att finnas i Sverige, eller kommer svenska arbetare att behöva se sina jobb flytta utomlands?

Just nu har regeringen inte svar gällande ett enda av dessa orosmoln. Man valde att gå ut offensivt i valrörelsen och bidra till ett misstänkliggörande mot omställningen, och nu styr man på nåder av Sverigedemokraterna, som tycks fortsätta detta absurda kulturkrig. Varenda satsning som regeringen har presenterat har Sverigedemokraterna varit emot. Ta exempelvis Klimatklivet, som nu framställs som en stor klimatsatsning men som i servettskissbudgeten 2018 ströks helt och hållet av Moderaterna och Kristdemokraterna. Regeringen har ingen klimatpolitik, och man har ingen industripolitik. Varenda satsning är socialdemokratiska satsningar som man nu slåss om att ta åt sig äran av.

Det är bra att regeringen inser att Socialdemokraterna har bra politik, men då kanske regeringen ska sluta lyssna på klimatförnekarna i Sverigedemokraterna och i stället göra ett handslag med oss för att säkra gröna investeringar i Sverige.

Om Reinfeldts ord om en industri som är "basically gone" inte ska bli verklighet behöver regeringen agera och öka takten i omställningen. Näringslivet behöver inte Ebba Buschs välvilja eller ambitioner – man behöver statsrådets handlingskraft!
(Applåder)

Anf. 7 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag menar nog att ledamoten slår lite knut på sin egen argumentation, även om den är stilig, vilket ibland har ett värde i sig. När åtgärderna radas upp här, till exempel förstärkningen av Klimatklivet och den rejäla förstärkningen av Industriklivet med 600 miljoner kronor, kommer det ju fram att det finns ganska många konkreta åtgärder. Dessutom menar ledamoten att de är bra.

Därför skulle jag ändå säga att den här interpellationsdebatten landar i att jag vill be Socialdemokraterna att ägna mindre tid åt att fundera över enskilda SD-ledamöters utspel och mer tid åt Sveriges bästa. Jag tar gärna den utsträckta handen kring att samarbeta i de här frågorna, för jag menar verkligen att vi då skulle kunna öka tempot ytterligare.

Det finns som sagt många gemensamma beröringspunkter kring Industriklivet, kring Klimatklivet och kring de förenklingsåtgärder som vi vill göra angående tillståndsprocesserna. Kanske kan vi också en gång för alla sätta punkt i frågan om kärnkraft *eller* vindkraft – det är både och, och det är det som mina uttalanden har gällt tidigare. Det är den linje som regeringen vilar på och som fyra samarbetspartier är överens om.

Det är en ambitiös och effektiv klimatpolitik, och jag krokas gärna arm kring fler policyåtgärder för att bana väg för det. Ett sådant viktigt steg kommer att vara möjligheten att rösta för 100 procent utsläppsfri och fossilfri kraftproduktion i höst.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 8 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Fru talman! Linus Sköld har frågat mig hur jag avser att säkerställa att barns rätt till stöd tillgodoses i de akuttskolor som regeringen vill ska inrättas.

Inledningsvis vill jag betona att det är en självklarhet att barn och elever som behöver stöd ska få det och att detta är skolhuvudmännens ansvar. Av skollagen framgår att alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och i sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Om en elev behöver särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Alla elever har dessutom rätt till en utbildning som präglas av trygghet och en undervisning som präglas av studiero.

Tyvärr är det stökigt i svensk skola i dag. Det förekommer också att allvarliga situationer uppstår där elever stör undervisningen eller hotar andra elever och skolpersonal på ett sådant sätt att elevernas rätt till trygghet och studiero åsidosätts. I den situationen saknas det ofta praktiska möjligheter att vid behov tillfälligt flytta elever utanför den egna skolenheten.

För att hantera dessa elever genomför regeringen nu en satsning som möjliggör för huvudmän att inrätta så kallade akuttskolor, där elever kan placeras tillfälligt när mindre ingripande åtgärder inte varit tillräckliga. Avsikten med en sådan placering är att skapa en bättre skolsituation såväl för den elev som behöver den tillfälliga placeringen som för övriga elever och personalen i elevens ordinarie skolenhet. Den ordinarie skolenheten får också tid att utreda och förbereda eventuella stödsatser för den tillfälligt placerade elevens återgång till skolenheten. Akuttskolorna bidrar därmed till att säkra kontinuiteten i utbildningen för alla elever.

Enligt den nyligen beslutade förordningen (2023:117) om statsbidrag för personalkostnader för akuttskolor, speciallärare och elevhälsan kan bidrag lämnas till en huvudman för grundskola för personal i en akuttskola, om personalen har legitimation som lärare eller relevant utbildning inom psykosocialt arbete. Jag vill också betona att alla elever ska få det stöd de behöver – och i ett så tidigt skede som möjligt. Skollagens bestämmelser om elevens utveckling mot målen, inklusive bestämmelserna om rätten till stöd, gäller även vid en tillfällig placering vid en akuttskola.

Anf. 9 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! De senaste månaderna har Lotta Edholm och jag debatterat flera ämnen i kammaren där det är smärtsamt uppenbart att regeringen och de som egentligen bestämmer inte är överens. Det gäller till exempel religiösa friskolor eller modersmålsundervisning, där Liberalerna uppenbart har vikit ned sig för vad Sverigedemokraterna har för ingångar.

Dagens debatt är förmodligen inte annorlunda. Före valet presenterade både Sverigedemokraterna och Liberalerna sina inställningar till nya former av sorteringsskolor, som inte är särskilt väldefinierade. Liberalerna kallade det då för akuttskolor. Och SD hade två idéer, nämligen joursskolor och pliktsskolor. Den som har tagit del av de båda partiernas uppfattningar har lärt sig följande.

Liberalerna ville att 250 miljoner skulle avsättas för akuttskolor de närmaste åren. Liberalernas akuttskolor skulle vara skolor där avstängda ele-

ver kan få sin utbildning under avstängningstiden. Förslaget verkar hänga ihop med att Liberalerna tycker att för få elever stängs av i den svenska skolan. Jag personligen tycker, i motsats till detta, att varje avstängning är ett önskat misslyckande.

Nåväl! Sverigedemokraterna deklarerade i Smålandsposten före valet sin uppfattning: Elever som inte hörsammat tillsägelser ska flyttas till jourklass eller jourkola tills de uppför sig väl och bedöms kunna återgå till vanlig klassrumsundervisning. Någon tidsbegränsning ska inte finnas. För särskilt våldsamma elever ska särskilda pliktskolor inrättas där fokus förutom studier ska ligga på normer och värderingar.

I Tidöavtalet enades sedan regeringen och Sverigedemokraterna om formuleringen: För särskilt våldsamma elevers skolgång görs insatser för att underlätta för särskilda jourkolor/akutskolor med utbildad personal.

Formuleringen är, som man kan höra, lånad av Sverigedemokraternas politiska idé om pliktskolor, men man kan inte ens enas om vad formen för den sorteringskolan ska kallas – jourkolor/akutskolor i avtalet.

Den befintliga lagstiftningen reglerar inte akutskolor, jourkolor eller pliktskolor. Men jag har arbetat med att tillämpa den befintliga lagstiftningen, och jag vet att den möjliggör för skolans personal att vidta otroligt ingripande åtgärder och göra långtgående anpassningar av undervisningen i syfte att ge varje elev det stöd den behöver och tillgodose den rätt till utbildning som barn har enligt barnkonventionen och enligt svensk lag. Beslut om omplacering, beslut om avstängning, anpassad studiegång, särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning med barnets bästa i åtanke är möjligt inom ramen för den befintliga lagstiftningen. Normalfallet måste såklart vara prevention, att alla elever kan delta i utbildningen inom den ordinarie verksamheten, men när det uppstår situationer som är svårhanterade har skolpersonal, i synnerhet rektor, ett otroligt starkt mandat att agera, att göra vad som krävs så länge beslut fattas med elevens lärande och utveckling i fokus.

Vi har nyligen också reglerat i skollagen förekomsten av resursskolor inom det svenska skolsystemet. Också dessa syftar till att ge elever stöd i lärandet för att klara utbildningens mål. Akutskolor, jourkolor och pliktskolor verkar ha ett annat syfte. Jag skulle vilja att ministern tydliggör vad hon har tänkt sig att den nya skoltypen ska vara, nämligen om det ska vara sverigedemokratiska straff- och uppfostringsanstalter eller om det är skolor där en elev som är i svårigheter ska få sitt behov av stöd tillgodosett.

Anf. 10 ROBERT STENKVIST (SD):

Fru talman! Akutskolor ska naturligtvis inte vara straff- och uppfostringsanstalter. När jag en gång i tiden gick i skolan införde Socialdemokraterna obsklasser. Det var inget straff, utan det var särskilda undervisningsgrupper som ni kallar det. Vi kallar det akutskolor.

Socialdemokraterna har själva berett vägen för att avskilja elever för kortare eller längre perioder i propositionen *Skolans arbete med trygghet och studiero*. Socialdemokraterna själva kan inte vara helt omedvetna om att det finns allvarliga problem som måste lösas.

En regering måste se till att lagstiftningen används, inte bara lägga fram propositioner. Min fråga till statsrådet Edholm är om inte förslaget med akutskola är ett sätt att se till att trygghet och studiero blir till praktisk handling, inte bara tomma ord.

Det finns i dag stora problem i vissa områden med bristande studiero och även en otrygghet i skolorna. Inte minst i min hemkommun Botkyrka är det på vissa håll ett stort problem. En skola fick till och med styras av Skolinspektionen under ett par år, och det är en allvarlig varningsklocka. Vi måste någonstans reagera på de varningsklockor som ändå klämtar. Sedan kan man diskutera skillnaden mellan särskilda undervisningsgrupper och akutskolor, men de verktyg som finns och kommer att finnas i framtiden ska användas i den omfattning som de är nödvändiga – oftare än i dag, tvärt emot vad Linus Sköld säger.

Rektorerna tillser inte alltid att eleverna får den studiero som många elever har rätt till. Jag läste för inte så länge sedan att en skola i Skåne fick stänga, och rektorn hade inte använt de verktyg som ändå står till buds. Hur ser statsrådet Lotta Edholm på detta?

Precis som interpellanten säger är det viktigt att elever med svårt störande beteende får det stöd de behöver. Det är en av anledningarna till att starta akutskolor. Men det vänstern aldrig pratar om är alla de skötsamma elever som vill lära sig något i skolan och ofta får halva sin undervisningstid spolierad av stök, bråk och eviga utredningar av bråk som läraren måste ta tag i. Vem står upp för den tysta majoriteten? Vem tar deras parti, ser till deras intressen? Är inte detta något som är själva meningen med akutskolor? Det här är också frågor till statsrådet.

Sedan har jag ett medskick till samtliga partier. Hjärnforskning visar att våra mänskliga hjärnor främst är inställda på överlevnad, och det är något som har hjälpt oss från stenåldern och framåt. Om elever känner otrygghet i ett klassrum kopplas överlevnadsinstinkten på och all inläring och minnet kopplas bort. Det är så våra hjärnor fungerar, vilket innebär att i stökiga klassrum sker det mycket lite inläring. Det är fakta. Studiero är den enskilt viktigaste faktorn för ökade kunskapsresultat i skolan i dag, och det är något som verkligen behövs.

Anf. 11 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Fru talman! Att höra Linus Sköld här är som att bli flyttad 10–15 år tillbaka i tiden, när socialdemokrater alltid hävdade med något slags ryggmärksreflex att man inte ska vidta några som helst disciplinära åtgärder mot elever som uppför sig på ett sådant sätt att de hotar andra elever, hotar personal och omöjliggör undervisning.

Som skolborgarråd i Stockholm var jag med och införde akutskolor för 10–15 år sedan. Det var då extremt kontroversiellt att man flyttade elever från den vanliga skolan till undervisning i en liten grupp där de fick hjälp och stöd av kuratorer, speciallärare, socialpedagoger och så vidare. När sedan Socialdemokraterna kom till makten i Stockholm 2014 var det första de gjorde att bygga ut den verksamheten. Det gjorde man naturligtvis för att man såg att den faktiskt fungerade.

Vi har stora problem med stök i svensk skola. Det är alldeles för många elever som går till skolan med ont i magen för att de vet att det finns elever som betar sig på ett sådant sätt att de faktiskt skrämmer andra elever. Vi har vittnesmål om lärare som blir utsatta för våld i svensk skola. Ungefär hälften av alla elever upplever att de har utsatts för antingen hot eller våld i grundskolan. Det är inte acceptabelt.

Akutskolor ska ses som en pusselbit i arbetet för att se till att vi får lite mer lugn och ro i våra skolor – samtidigt som vi skapar en möjlighet att

hjälpa de elever som helt uppenbarligen behöver hjälp och stöd för att klara sin skolgång utan att hota sina kompisar eller personal på skolan.

Det här är en möjlighet. I de kommuner som väljer att söka det här statsbidraget kommer skolledaren att veta att om man gör en tillfällig omplacering av en elev finns det ett ställe dit den eleven kan gå där det finns vettigt stöd och utbildad personal. Jag tror att det är en vinn-vinnsituation, både för elever och personal i våra skolor som är rädda för att gå till skolan eller för att arbeta där och för de elever som helt uppenbarligen behöver hjälp och stöd. Men, som sagt, jag är framför allt ganska förvånad över att Socialdemokraterna nu helt har backat från idén att det ibland faktiskt behövs disciplinära åtgärder i vårt skolsystem.

Anf. 12 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Ministern vet mycket väl att det inte var det jag sa. Men jag och Socialdemokraterna har ingången att den bästa kränkningen är den som aldrig sker.

Ministern och, överraskande nog, även Robert Stenkvist sa här alldeles nyss att den nya skoltypen ska syfta till att tillgodose elevers behov av stöd. Det är det som är meningen. Då behöver ministern i stället förklara hur det förhåller sig till de befintliga bestämmelserna om särskild undervisningsgrupp och för den delen resursskolor, som ju båda finns till för att tillgodose elevers behov av särskilt stöd.

Varför behövs det ännu en typ av skolor? Och om det nu behövs, varför vill ministern inte göra det här ordentligt? Reglera då den typen av skolor, och se till att det finns möjlighet att inrätta den typen av skolor hos alla huvudmän där det finns elever som skulle behöva det!

Grundskolan i Sverige har över 850 huvudmän. Av Liberalernas valöfte om 250 miljoner blev det 50 miljoner i ett riktat statsbidrag. Jag måste påpeka det uppenbara: Vill man få effekt av den här reformen är den summan löjeväckande låg.

Hemma i Älvsbyn, där jag är lokalpolitiker och har jobbat som rektor, har vi knappt tusen elever i grundskolan. Det brukar göra att omkring en tusendel av ett statsbidrag kan förväntas hamna hos oss. I det här fallet vill det säga 50 000. Även om man räknar in medfinansieringskravet är det bara 100 000 per år. En lärartjänst kostar mer än det femdubbla. Hur ska Älvsbyns kommun kunna inrätta jour-skolor med en sådan finansiering? Eller det kanske inte är meningen att alla Sveriges skolhuvudmän ska ha möjlighet att inrätta den nya skoltypen, vars lov Lotta Edholm sjunger i talarstolen?

Jag skulle säga att det här är ansvarslost. Utgångspunkten för den här reformen har varit tre olika idéer om hur man kan sortera ut elever som betar sig normbrytande. De tre olika idéerna är definierade på olika sätt av de politiska partierna som bestämmer, och ingen kan riktigt lista ut vad de menar. Regeringen utreder inte frågan och verkar inte ha någon ambition att klarlägga hur behoven ser ut eller vad de nya sorterings-skolorna ska syfta till.

I stället glider regeringen liksom odefinierat in i en reform och inför ett anorektiskt statsbidrag som i bästa fall kommer att kunna ge lite finansiering till vissa, stora skolhuvudmän – Lotta Edholms Stockholm, till exempel. Tanken att systemet ska vara enhetligt därför att eleverna i Älvsbyn har samma plikt och rätt att utbilda sig som eleverna i Stockholm eller

Malmö eller Åmål fäster ministern inte särskilt mycket vikt vid med ett sådant här förfarande.

Om nu ministern känner sig säker på att elever kommer att få stöd i sitt lärande i den här underfinansierade, icke reglerade skoltypen, varför ska då elever i Älvsbyn ha sämre möjligheter än elever hos de större skolhuvudmännen?

Anf. 13 ROBERT STENKVIST (SD):

Fru talman! Linus Skölds omsorg om eleverna är äkta, tror jag, och rörande.

Jag har fått samtal från upprörda människor i Malmö och kan tala om att det redan i dag är en massa elever som inte kan vara i vanliga klassrum för att de stör för mycket som är avskilda från skolverksamheten. De är avskilda i utrymmen där de inte får tillräckligt bra undervisning och där de mest driver omkring, spelar på datorer och spelar kort. Det är vad de gör enligt de uppgifter jag fått mig till handa.

De här eleverna skulle må oerhört mycket bättre om de gick i akutskola och fick undervisning av utbildad personal. Det är ju ingen här som vill eleverna illa. Vi vill alla att det ska fungera, både i akutklasser eller vad man nu kallar det och i vanliga klasser.

Jag efterfrågar återigen omsorg om den tysta majoriteten, om alla elever som blir jättestörda i sin vanliga undervisning. Vem tänker på dem? Vem tar hand om deras intressen? De har ju också rätt till en lugn och bra studietid och till studiero. Vi har skolplikt; de har rätt till det, helt enkelt.

Finansieringen överlåter jag väl till statsrådet att svara på. Men som jag förstått det ska huvuddelen av finansieringen än så länge ske genom kommunerna. Vi har ju än så länge kommunalt huvudmannaskap i vårt land.

Anf. 14 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Fru talman! Linus Sköld använder begreppet sorteringsskola när han argumenterar mot akutskolorna. Där har han väl lagt ribban för vad han tycker att svensk skola ska göra när elever uppför sig på ett sådant sätt att andra elever och skolans personal känner sig hotade och ibland till och med våldsutsatta. Det är en sorteringsskola när man ser till att de eleverna inte kan bete sig på det sättet längre. Jag tycker att det är lite tråkigt.

Linus Sköld säger också att den bästa kränkningen är den som inte sker. Det är väl fullkomligt självklart. Den uppfattningen tror jag att vi alla i den här kammaren delar. Likväl förekommer det kränkningar varje dag i svensk skola, trots den skollag som Linus Sköld nu lyfter till skyarna. Vi har stora problem i svensk skola när det gäller detta. Akutskolor är ett sätt att hjälpa skolledare att se till att det finns bra verksamhet som inte ligger i den egna skolan.

Linus Sköld driver två olika linjer i den här debatten. Å ena sidan säger han att detta inte behövs med den lagstiftning som finns, för att det inte är något problem, för att den bästa kränkningen är den som inte uppstår och för att alla gör sitt bästa och så vidare. Jag tycker att detta är ett hån mot alla de lärare och rektorer som verkligen försöker upprätthålla ordning i våra skolor i dag, som försöker skydda elever från andra elever som faktiskt kanske inte kan vara i vanliga klassrum utan som måste få en annan

typ av undervisning. Men å andra sidan säger Linus Sköld att det finns alldeles för lite pengar.

Å ena sidan behövs inte detta för att det är ett dåligt förslag, å andra sidan finns det för lite pengar – jag tycker att Linus Sköld får bestämma sig. Antingen tycker han att detta är en bra idé, och då kanske det behövs mer pengar. Eller också ska det inte vara några pengar alls, om han tycker att det är en dålig idé. Men jag vill också säga att det faktiskt är upp till skolhuvudmännen om man vill söka dessa pengar eller inte. Jag gissar att Älvsbyn inte kommer att göra det.

Anf. 15 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Jag har pekat på några uppenbara bekymmer med hur den här reformen är konstituerad. Det betyder inte att jag kan ta ställning vare sig för eller emot den, eftersom det är så oklart vilket syfte den ska fylla, hur den ska fungera och hur den förhåller sig till andra typer av åtgärder, både disciplinära åtgärder och stödåtgärder. Jag har varit otroligt tydlig med det under den här debatten. Jag har gett Lotta Edholm tre anföranden på sig vid det här tillfället att reda ut detta. I stället väljer hon att gå till angrepp mot mitt sätt att debattera. Jag tycker inte att det anstår en minister att bete sig på det sättet.

Idén om att jag skulle vara emot disciplinära åtgärder och att det är detta jag har ägnat den här debatten åt, den är fel. Jag tänker att man behöver klara av att hålla flera tankar i huvudet samtidigt. Om det är så självklart att den bästa kränkningen är den som aldrig sker, varför hör jag då aldrig ministern prata om det förebyggande arbetet? Varför hör jag aldrig ministern prata om hur vi bygger trygga skolor för trygga barn utan bara prata om hur vi ska disciplinera dem till att vara rädda för att göra fel?

Jag tycker att risken är uppenbar att den här typen av beslut, den här typen av åtgärder, kommer att drabba elever som har svårigheter i sin skolsituation på ett otroligt hårt och skoningslöst sätt, och jag skulle vilja att ministern i sitt sista anförande förklarar hur hon ska säkerställa att detta inte riskerar att bli ett straff för elever som har funktionsnedsättningar eller andra svårigheter, såsom svårigheter med impulskontroll, eller som agerar normbrytande för att de har svårigheter med att läsa av sociala koder, och att detta inte blir en åtgärd för att lyfta bort de eleverna från en ordinarie klassrumssituation.

Anf. 16 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L):

Fru talman! För att vara en riksdagsledamot som inte har tagit ställning till om det här är rätt eller fel är det ganska märkligt att Linus Sköld använder begrepp som sorteringsskola och säger att detta är ett hårt och skoningslöst sätt mot de elever som faktiskt betar sig på ett sådant sätt i skolan att både lärare och andra elever är rädda. Det visar att Linus Sköld är tillbaka i det socialdemokratiska tänkandet att det alltid är synd om den som betar sig på ett sätt som inte är okej i ett klassrum eller i en skola.

Den bästa kränkningen är den som inte sker – den uppfattningen delar jag helt. Det behövs mer av förebyggande arbete, och det behövs också mer av tidiga insatser. Svensk skola är dålig på tidiga insatser. Socialtjänsten är dålig på tidiga insatser. Det är därför vi också avsätter pengar i den här budgeten för skolsociala team – det är bland annat till för detta. Detta är också någonting som kommunerna kan söka.

Men det viktiga med den här diskussionen tycker jag ändå är att vi måste hitta fler sätt för att fler elever ska vara trygga i sin skola, att lärare inte ska vara rädda för att gå till sitt arbete i skolan och att skolledare ska veta att det finns möjligheter att omplacera en elev under en kortare tid för att man där ska kunna sätta in bra åtgärder och planera för den elevens fortsatta skolgång. När vi gjorde det här i Stockholm gjorde vi en liten utvärdering av vad man tyckte. Det var genomgående positiva omdömen, och de som var mest positiva var faktiskt de elever som hade blivit placerade i akutskolorna.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2022/23:246 om möjlighet till arbete för fler med funktionsnedsättning

Anf. 17 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Fru talman! Jim Svensk Larm har frågat mig vilka konkreta åtgärder jag avser att vidta för att ge fler med funktionsnedsättning möjligheten till arbete. Vidare har Jim Svensk Larm frågat mig hur jag ser på den nivå av arbetslöshet vi har i dag för dem med funktionsnedsättning och på möjligheterna att få ned arbetslösheten.

Det är av stort vikt att alla som kan arbeta också ska ha möjlighet att göra det. Möjligheten till arbete är en grundläggande och viktig rättvisefråga och avgörande för att bryta utanförskap och stärka välfärden på sikt. Det är därför också oroande att många personer med funktionsnedsättning står långt från arbetsmarknaden, utan en egen inkomst och därmed utan verklig möjlighet till frihet att självständigt kunna forma sitt liv och etablera sig på arbetsmarknaden.

För att få ned arbetslösheten bland personer med funktionsnedsättning behövs arbetsmarknadspolitiska insatser och stöd som kan anpassas efter den enskildes förutsättningar och behov. Det behövs också effektiva metoder och arbetssätt för att kunna identifiera en funktionsnedsättning, för att snabbt kunna erbjuda relevanta insatser. Vidare krävs ett aktivt arbete med att ackvirera platser hos arbetsgivare till de arbetssökande.

Arbetsförmedlingen är i sammanhanget en viktig aktör med sin verktygslåda av insatser för arbetssökande. Det kan handla om insatser som matchningstjänster via fristående aktörer, som bidrar till fler kontakter med arbetsgivare. Det kan också handla om arbetsmarknadsutbildning, för att rusta de arbetssökande för de lediga jobben. Regeringen har också gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att anvisa fler till bland annat arbetsmarknadsutbildning och ha ett fortsatt högt antal deltagare i matchningstjänsterna. Regeringen har även gett myndigheten ökade medel till praktikplatser utanför garantierna.

Utöver detta har Arbetsförmedlingen också insatser som är riktade specifikt till personer med funktionsnedsättning, såsom lönebidrag, Samhall, bidrag till hjälpmedel och SIUS. Syftet med insatserna är att kompensera för nedsättningen i arbetsförmåga, och myndigheten har även möjlighet att erbjuda arbetssökande med funktionsnedsättning en arbetslivsinriktad rehabilitering för att lättare komma i arbete eller utbildning.

Jag vill i detta sammanhang också nämna att Arbetsförmedlingen under 2022 infört en kompletterande arbetsmarknadspolitisk bedömning för arbetssökande som misstänks ha en varaktig ohälsa eller en funktionsnedsättning som kan påverka möjligheterna till arbete eller studier. Avsikten är att få enhetliga bedömningar av individers behov men också kortare ledtider till relevanta insatser.

Sammanfattningsvis krävs ändamålsenliga insatser och stöd, förmåga att effektivt identifiera funktionsnedsättningar samt ett proaktivt och effektivt arbetsgivararbete för att få ned arbetslösheten och ge fler med funktionsnedsättning möjligheten till arbete eller utbildning.

Jag fortsätter att noga följa utvecklingen på arbetsmarknaden samt Arbetsförmedlingens mycket viktiga arbete för personer med funktionsnedsättning.

Anf. 18 JIM SVENSK LARM (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka arbetsmarknadsministern för svaret.

Alla som kan jobba ska jobba. Det är för oss socialdemokrater en självklarhet. Sverige står inför stora utmaningar när vi kollar på prognoserna över hur demografin ser ut de kommande åren. Lägre andel i arbetsför ålder ska täcka arbetsmarknadens behov, detta samtidigt som andelen äldre kommer att bli en större andel av befolkningen. Med den prognosen behöver vi göra vad vi kan för att så många som möjligt ska få rätt förutsättningar för att komma i arbete. Stöd behöver finnas utifrån individens förutsättningar och behov. Det är därför viktigt att Arbetsförmedlingen har en stor verktygslåda och erbjuder de verktyg som behövs för individen.

Vi ser att det behövs ett starkare och mer individanpassat stöd för att människor med svag ställning på arbetsmarknaden ska komma i arbete eller utbildning; inte minst gäller det personer med olika funktionsnedsättningar. Arbetsförmedlingen är den myndighet som vi ser ska ha den sammanhållande rollen kring individers insats för att få fler i arbete. Samtidigt behöver samverkan med kommuner, utbildningssamordnare, socialtjänst och sjukvård förbättras. Målet är att varje individ ska få det stöd och de insatser som krävs för att komma i arbete eller utbildning utan att hamna mellan några stolar under resans gång.

Just detta att hamna mellan stolar är något som beskrivs både i möten jag haft och i rapporter som Autism Sveriges rapport *Förlorade år – rapport från byråkratins väntrum*. Där får vi följa Jennys väg till arbete, en väg som kantas av problem mellan myndigheter som inte samverkar tillräckligt bra och där Jenny tyvärr faller mellan stolarna. Att det finns någon som har en sammanhållande roll när det gäller vilket stöd som ska erbjudas och att samverkan mellan olika parter fungerar är viktigt.

För någon vecka sedan träffade jag Funktionsrätt Sverige. En av de saker man där lyfte var Arbetsförmedlingens kodningar, något som också lyfts av andra organisationer. För att kunna ta del av det särskilda stöd som finns hos Arbetsförmedlingen är det viktigt att personen har rätt kodning i myndighetens register, något som tyvärr tar alldeles för lång tid att få.

I en rapport från februari 2022 redovisar Arbetsförmedlingen att det i snitt tar 311 dagar för att få denna registrering, utgående från perioden 2019–2021. Det är alldeles för lång tid. I en rapport från 2019 säger också Arbetsförmedlingen att de förmodligen har missat att identifiera ett stort

antal unga med funktionsnedsättning till följd av minskade anslag och mer fokus på digitala lösningar.

Det här är bara några av alla problem och utmaningar som lyfts i rapporter och möten. Det är viktigt att vi lyssnar in och får förståelse för problemen. Arbetslösheten för dem med funktionsnedsättning är fortsatt hög, och risken är stor för att den kommer att bli ännu högre med den utmaning vi nu står inför med ökade varsel samtidigt som vi kommer in i en lågkonjunktur.

Det var med den bakgrunden som jag ställde frågan till statsrådet om vilka konkreta åtgärder som statsrådet tänker vidta för att ge fler chansen till arbete. I svaret från statsrådet hör jag få konkreta saker som lyfts. Men en sak som statsrådet lyfter är vikten av arbetsmarknadsutbildning för att matcha de arbetssökande mot lediga jobb.

Arbetsmarknadsutbildningar är oerhört viktigt. Problemet är bara att arbetsmarknadsministern säger en sak och regeringen gör en annan. Man anslår 1,5 miljarder kronor mindre till den aktiva arbetsmarknadspolitiken. Att då samtidigt säga att fler ska anvisas dit blir en konstig slutsats.

I övrigt finns inte många konkreta saker i statsrådets svar. Jag hoppas såklart att dagens debatt kommer att klargöra detta och att det kommer lite fler svar på hur vi ska lösa detta. Jag tror att statsrådet och hans parti har bra intentioner och vill se fler med funktionsnedsättning i arbete men att statsrådets samarbetspartier kanske inte riktigt har samma ambitioner.

Jag vill åter ställa frågan till statsrådet: Vilka konkreta åtgärder överväger statsrådet att vidta för att ge fler med funktionsnedsättning arbete?

Anf. 19 JESSICA RODÉN (S):

Herr ålderspresident! Tack till interpellanten Jim Svensk Larm, som lyfter en viktig fråga!

Det finns mycket som påverkar vilka livsval vi gör – om vi är kvinnor eller män, om och hur länge våra föräldrar har studerat, var vi bor och givetvis vilka personliga egenskaper vi har fått och vilka möjligheter vi har att utveckla dessa. Men det finns en grupp människor i samhället som trots att de föds lika olika som alla andra och växer upp i helt skilda miljöer ändå lever sina liv likartat och med förhållandevis små variationer.

Under mina år som stödassistent inom LSS i min hemkommun, Marks kommun, har jag jobbat med individer med olika funktionsnedsättningar vars högsta önskan är att ha ett ”riktigt jobb” i stället för daglig verksamhet. Daglig verksamhet är ju den enskilt vanligaste LSS-insatsen, men detta alternativ får inte bli det enda alternativet för individer med funktionsnedsättningar. Att ha ett arbete och en egen försörjning har stor betydelse för ens levnadsvillkor.

Den främsta anledningen till fattigdom hos individer med funktionsnedsättning är nivåerna i sjuk- och aktivitetsersättningen. Den ekonomiska utsattheten leder till att individer får det svårare att delta i samhället och göra självständiga val. Detta skriver bland annat FUB om i sin rapport *Fångad i fattigdom?*

Den socialdemokratiska regeringen tillsatte en utredning vars enda syfte var att stärka den ekonomiska tryggheten för individer med sjuk- och aktivitetsersättning. Men denna utredning lades ned i tysthet två dagar före jul.

I en debatt med statsrådets kollega frågade jag om regeringen kommer att vidta åtgärder för att stärka den ekonomiska tryggheten för individer med sjuk- och aktivitetsersättning. Svaret var att man ska följa utvecklingen för gruppen.

Min förhoppning är att Johan Pehrson har fler verktyg i sin verktyglåda att ta till. Jag vill förstärka det Jim Svensk Larm uttrycker: Det behövs ett starkare och mer individanpassat stöd för att individer med funktionsnedsättning ska komma i arbete. Jag ser fram emot att få höra statsrådets svar på interpellantens fråga om vilka konkreta åtgärder statsrådet överväger att vidta för att fler individer med funktionsnedsättning ska komma i arbete.

Anf. 20 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Herr ålderspresident! Tack till interpellanten och den debattör som avslöt sig här, Jessica Rodén!

Jag tycker att dessa frågor är extremt angelägna. Vi har ett stort arbete framför oss när det gäller Arbetsförmedlingen, som är det mest centrala verktyget för att hantera den här situationen för mycket utsatta människor. Det är en myndighet som har varit under stor omställning de senaste åtta åren. Jag har tydligt uttryckt att vi måste fokusera på kvalitet och effektivitet i verksamheten men också ha förståelse för att myndigheten står inför stora omställningar efter de år som har passerat under den tidigare regeringen.

Det gäller att få på plats de viktiga kompetenser som behövs för att hjälpa personer med funktionsnedsättning att komma i arbete. Jag delar Jim Svensk Larms åsikt att 311 dagar är för dåligt. Det tar för lång tid. Därför har myndigheten fått uppgiften att bättre använda de verktyg som finns i lådan och som vi i allt väsentligt tycker är bra. Det handlar om skyddat arbete i Samhall. Det är offentligt skyddat arbete. Det är anställningar med lönebidrag. Det är anställningar med lönebidrag för trygghet i anställning. Det är olika former av särskilda stödsatser för att på plats på jobbet kunna få hjälp, anpassningar och så vidare – hela vägen till SIUS, med hjälp på plats när man är på jobbet.

Allt detta är ett uttryck för en mycket socialt inriktad arbetslinje. Människor ska kunna få hjälp till egenförsörjning. Det avlastar alla möjliga andra delar av samhället – alltifrån sjukvård till socialtjänst – när människor har någonstans att gå.

Jag blir sällan så starkt berörd som när jag möter människor som jobbar på till exempel Samhall, som ger människor möjlighet till en meningsfull vardag när alternativet inte alltid är den öppna arbetsmarknaden och ett reguljärt arbete.

Uppdraget till Arbetsförmedlingen är nu att få ned tiderna och att man får rätt sammansättning på medarbetarna över hela landet. Man måste inte minst förstärka arbetet med kommunerna, för där hörde jag också så fort jag tillträdde att det var många som larmade om att folk föll mellan stolarna. Då måste man se till att Arbetsförmedlingen bygger ut det som ännu inte är på plats. Detta arbete pågår, och de ska återkomma om det så fort det är på plats.

Jag vill understryka att de uppemot 11 000 duktiga medarbetarna på Sveriges arbetsförmedling måste få en sammansättning i hela landet som

11 april

Svar på
interpellationer

gör att det finns kompetenta team som kan få ned till exempel tiden för att få rätt kodning och rätt hjälp.

Jag möter arbetsgivare som säger att det går för långsamt på Arbetsförmedlingen, och jag hör dem också. De vill ofta hjälpa till om man kan få på plats ett lönebidrag och en anpassning på arbetsplatsen.

Vi har en situation på Arbetsförmedlingen i dag som är mycket besvärlig. Vi ska ta oss ur den, men det kommer att ta ytterligare lite tid. De åtgärder vi har är i högsta grad funktionella.

Anf. 21 JIM SVENSK LARM (S):

Herr ålderspresident! Tack, statsrådet, för svaren!

I december hade statsrådet en pressträff för att beskriva regeringens prioriteringar för att möta arbetslösheten. Den så kallade arbetslinjen ska införas, och det ska ställas hårdare krav på de arbetslösa. Att det ska ställas krav är såklart viktigt, men regeringen saknar helt lösningar för hur stödet ska öka för gruppen med funktionsnedsättningar.

Förbundsordföranden i FUB skrev i en debattartikel: ”Bland de arbetslösa finns en grupp som inte vill annat än att få arbeta, men som inte ges möjligheten till det – den stora gruppen med en funktionsnedsättning.” Detta är något som jag stöter på i många möten: bristen på stöd och kunskap till en grupp som gärna vill arbeta.

I början av året fick jag möjligheten att besöka Misa i Västerås, ett företag som jobbar med att ge varje individ möjlighet till rätt stöd för att finna sin plats i arbetslivet. Deras arbete med att bygga relationer och ett nära individuellt stöd tror jag är en framgångsrik väg till arbete. Jag tror att många har att vinna på att samverka mer och lära av varandra. Goda exempel som fungerar ska spridas vidare för att ge fler rätt stöd till arbete.

En viktig del i att få rätt stöd från Arbetsförmedlingen är den kompetens som finns där. Reformeringen av Arbetsförmedlingen har medfört stora förändringar som tyvärr har drabbat denna grupp extra hårt. Den lokala närvaron har försvunnit på många ställen och i stor utsträckning ersatts av digitala personliga möten.

Samtidigt har olika sorters kompetenser förändrats på Arbetsförmedlingen. En av de kompetenser som har förändrats stort är SIUS-konsulenterna. År 2018 hade Arbetsförmedlingen 927 SIUS-konsulenter, och i början av 2022 var siffran 614. Även inom specialfunktionerna syn och hörsel har antalet medarbetare minskat, om än inte från lika höga siffror. Detta gör det svårare för dem med funktionsnedsättning att få det stöd som de behöver på arbetsplatserna för att komma in i arbetet.

Den socialdemokratiska regeringen beslutade i juni 2022 att ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att upprätthålla egen kompetens för att stödja personer med en funktionsnedsättning. Instruktionen började gälla den 1 december 2022, och det är nu viktigt att regeringen bevakar att den följs. Denna instruktion hänvisade statsrådet till i sitt svar på en skriftlig fråga om samma ämne i januari, men i dagens debatt lyfts det inte upp som en viktig åtgärd.

I februari kom Arbetsförmedlingen med en återrapport i ett uppdrag som gäller att analysera behoven hos personer som står särskilt långt ifrån arbetsmarknaden. Denna grupp består bland annat av personer med funktionsnedsättning. I rapporten pekas bland annat praktik ut som en viktig insats för att ge personer som står långt ifrån arbetsmarknaden en väg in.

En annan sak som Arbetsförmedlingen lyfter fram är att SIUS-metodiken är framgångsrik och genomförbar för att genomföra det uppdrag som man fått men att det behövs mer resurser. Det är ett personalintensivt arbetssätt som kräver ökad finansiering.

Rapporten lyfter fram många intressanta saker som jag hoppas att regeringen tar till sig, men jag vill lyfta upp en sista sak som jag berörde i mitt förra inlägg, nämligen funktionshinderskodningen. Arbetsförmedlingen pekar på just problemet med digitala möten. Så här skriver de i rapporten: ”Det finns skäl att tro att det kan vara svårare för handläggare att identifiera vissa funktionsnedsättningar i ett digitalt möte.”

Detta har organisationer inom funktionsrätt larmat om under flera år, och det behöver vi lyssna på. När Arbetsförmedlingen får mindre resurser är det lätt att den digitala servicen ökar på grund av att det andra minskar. Detta lyfts fram i den rapport från Riksrevisionen som kom i posten här-omveckan och som handlar om digitala tjänster, som ofta sker till förmån för myndigheterna och inte för de personer som berörs.

Jag vill med anledning av detta fråga statsrådet: Hur tänker han göra för att säkra Arbetsförmedlingens egna kompetenser enligt den nya instruktionen, och ser han själv någon risk med att de som behöver Arbetsförmedlingens hjälp mest riskerar att inte få den tjänst de behöver?

Anf. 22 JESSICA RODÉN (S):

Herr ålderspresident! Att livslångt stå utanför arbetsmarknaden leder till utanförskap, inte minst ekonomiskt, oavsett om man aldrig har fått chansen eller om man på grund av sin funktionsnedsättning är livslångt beroende av samhällets stödsystem för sin försörjning.

Det är svårt att veta exakt hur många människor som skulle kunna arbeta om de fick chansen. Oavsett vilket är de som har tittat närmare på problemet överens om att glappet är alldeles för stort. Det är ett glapp som innebär att flertalet personer med funktionsnedsättning i Sverige lever i ekonomisk utsatthet, rent av i fattigdom, med mycket små eller inga ekonomiska marginaler utöver det absolut nödvändigaste.

Sverige har antagit konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, och i artikel 27 ställs krav på att personer med funktionsnedsättning ska ha lika möjligheter att skaffa sig ett arbete. Därför är denna debatt jätteviktig. Här får statsrådet möjlighet att berätta vad regeringen har för avsikt att göra för att fler individer med funktionsnedsättning ska få förutsättningar att bidra till sin egen försörjning genom arbete.

Jag saknar konkreta förslag eller lösningar som bidrar till att öka den ekonomiska tryggheten för individer med funktionsnedsättning.

Jag vill återigen tacka interpellanten för att han lyfter upp en viktig fråga.

Anf. 23 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Herr ålderspresident! Jag måste med viss envishet säga att vi har en arbetsförmedling som har det väldigt tufft. Den utsattes för många förändringar under de tidigare mandatperioderna, och det har naturligtvis påverkat Arbetsförmedlingen mycket. Nu är tanken att man ska strukturera om sig och få upp kraften i hela landet. Detta är en beställning som vi har gjort.

Jag vill understryka att det finns 11 000 duktiga medarbetare och ungefär 340 000 öppet arbetslösa och 200 000 lediga jobb. Då kan man lite snabbt räkna ut att alla de duktiga medarbetarna inte kan jobba direkt mot en arbetslös. Det blir inte så förfärligt många per person, utan här finns det mycket mer att göra.

Jag delar bilden att Arbetsförmedlingen under den förra mandatperioden skakades om på ett hårdhänt sätt, vilket har lett till att en hel del kompetenser behöver struktureras om så att det finns duktiga experter och stödpersoner över hela vårt land.

Man måste också utveckla det digitala arbetet. Självfallet kan man försöka med digitalt först, men jag delar synpunkten att det i alltifrån småskolan till Arbetsförmedlingen har gått lite för långt med skärmhysterin.

Det är förståeligt att det personliga mötet för en utsatt person kan vara viktigt på Arbetsförmedlingen, och då ska man se till att det verkställs. Om budskapet är besök på Arbetsförmedlingen ska man jobba stenhårt med att försöka få till det, oavsett om personen jobbar inom garantin eller etableringen eller om personen har sökt sig till Arbetsförmedlingen på annat sätt därför att den blivit arbetslös. Denna uppgift är central, men det sker inte hur fort som helst.

När det gäller de viktiga program som genomförs i dag, de lönebidrag som beviljas och de anställningar som görs på Samhall behöver fler kunna handläggas, och när det gäller många av de stöd som finns står det arbetsgivare på kö och vill ha beslut. Detta uppdrag är solklart.

Jag nämnde det inte i mitt svar, men den instruktion som har verkställts under denna regering och som den förra regeringen, i alla fall inte Socialdemokraterna, inte protesterade särskilt mycket emot är central. Jag lyssnar gärna på goda argument när det gäller vad som ytterligare ska in i den instruktionen.

Sedan ska jag säga något om det allmänna. Sverige har ett stort ansvar här. Vi ska vara ett föregångsland. Men än i dag, 2023, är sysselsättningsnivån i Sverige för personer med funktionshinder och som vill jobba för låg, och de som är arbetslösa är för många och betydligt fler än genomsnittet i befolkningen. Här behöver man därför fortsätta att göra goda och viktiga insatser.

Jag vill gärna höra om ni har några andra tankar utöver de huvudlinjer som Arbetsförmedlingen arbetar efter i dag. Jag förstår att ni vill att det ska gå fortare och att det ska ske mer. Men det tar en viss tid att ställa om en myndighet som har haft det så tufft under åtta år, men vi är på väg åt detta håll.

Anf. 24 JIM SVENSK LARM (S):

Herr ålderspresident! Jag tackar statsrådet för svaren hittills under debatten. Att alla människor som kan jobba ska jobba är vi båda överens om. Det gläder mig att statsrådet ser vikten av att ge alla människor rätt förutsättningar för att komma i arbete eller utbildning.

Det gläder mig också att statsrådet tycker att den socialdemokratiska politiken på området varit bra överlag eftersom statsrådet inte lyfter fram några stora reformer eller förändringar framöver. Det är dock lite konstigt, måste jag säga, efter att man i valrörelsen har hört hur misslyckad vår politik har varit. Men ändå görs inga stora förändringar. De förändringar som vi dock ser är minskade anslag till Arbetsförmedlingen, vuxenutbildning-

en, arbetsmarknadsutbildningen och så vidare. Det finns inga nya tankar utan bara en mindre aktiv arbetsmarknadspolitik. Men, herr ålderspresident, det är kanske så det är i valrörelser.

Avslutningsvis vill jag lyfta fram hur jag och Socialdemokraterna anser att vi ska få fler med funktionsnedsättning i arbete. Ett individuellt stöd utifrån rätt förutsättningar och behov är det bästa sättet för att få fler personer i arbete. För att göra det behövs en stor verktygslåda med insatser från bland annat Arbetsförmedlingen. Det behövs ökade resurser till Arbetsförmedlingen. Men som alla vet behövs det också fler aktörer som hjälps åt. Det behövs en god samverkan mellan myndigheter, företag och kommuner.

Jag vet att det finns många aktörer i Sverige som vill bidra med sin kunskap och med sina nätverk för att ge fler personer möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Det behöver vi ta vara på.

Jag vill också lyfta fram de funktionsrättsorganisationer som finns. De har mycket kunskap som vi behöver lyssna in och beakta. Vi måste helt enkelt jobba tillsammans för att ge det stöd som behövs för att alla människor ska få vara en del av samhällsbygget Sverige.

Med detta vill jag tacka statsrådet för debatten. Vi får inte lämna denna grupp därhän, utan den förtjänar mer än att bara bevakas. Vi behöver jobba aktivt med att undanröja hinder och säkerställa att ingen hamnar mellan stolarna.

Anf. 25 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Herr ålderspresident! Vi kommer nog att få återkomma till denna fråga. Helt avgörande är det nämligen hur det ser ut på arbetsmarknaden. Det är nog där som det har funnits mest kritik. Har man gjort tillräckligt? Har man en politik som skapar dynamik i ett land som Sverige, där många jobb kan behövas och där man är beredd att se över till exempel skattenivåer på så kallade lite enklare arbeten som gör att många människor ändå kan få en inkomst?

Socialdemokraterna brukar där, milt uttryckt, sätta klackarna i backen. Däremot är de bra på att vilja höja skatter på arbete. Och de vill också väldigt gärna att det ska vara mer stöd och mer resurser till Arbetsförmedlingen. Där skiljer vi oss nog åt. Jag är väldigt tydlig med Arbetsförmedlingen. Det krävs en enorm effektivitetsökning där. Det finns ett enormt behov av att Arbetsförmedlingen blir bättre och vassare i hela landet.

Däremot har jag en viss förståelse för vad Arbetsförmedlingen har varit med om under de senaste åtta åren och att det kommer att ta tid att ställa om. Detta reglerar vi dels i budget, dels i regleringsbrev, dels i den nya instruktionen förutom i den vanliga myndighetsdialogen. Det är solklart. Sedan har vi beställningar på att man ska fokusera särskilt på att förbättra arbetsmarknadssituationen för personer med funktionsnedsättning. Det är en grupp som är prioriterad. Och jag har ingen anledning att tro något annat än att denna grupp var prioriterad också av den förra regeringen. Men vi fortsätter detta arbete. Det är viktigt. Människor mår bättre av att gå till ett arbete och känna att de behövs.

Sedan finns det självklart hela tiden en pågående diskussion. Vi har pratat om en viktig rapport från Riksrevisionen om digitaliseringen i myndigheten. Den tycker jag är värd att titta på. Och vi väntar på en rapport

som kommer snart och som handlar om Samhall. Där satsar vi också väldigt mycket resurser från hårt arbetande människors skattepengar. Får vi rätt utväxling på detta? Går det till rätt personer, och är det tillräckligt effektivt i den sociala omsorg som Samhall innebär? Detta kommer vi att få återkomma till. Men vi inväntar denna rapport.

Prot. 2022/23:86

11 april

Svar på
interpellationer

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2022/23:257 om matchningsproblematik

Anf. 26 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Herr ålderspresident! Serkan Köse har frågat mig om jag tänker verka för att underlätta kompetensförsörjningen, och i så fall hur, samt om jag avser att ta några initiativ för att säkerställa att Arbetsförmedlingen bidrar till kompetensförsörjningen av inte minst norra Sverige på bästa möjliga sätt, och i så fall vilka initiativ. Serkan Köse har vidare frågat mig om jag bedömer att Arbetsförmedlingen har tillräckliga förvaltnings- och programresurser för att klara av sitt uppdrag att förse de nya gröna industrierna med kompetent arbetskraft och, om så inte är fallet, om jag avser att ta några initiativ för att åtgärda detta.

Kompetensförsörjningen är en helt central utmaning på den svenska arbetsmarknaden. Vi står sannolikt inför en lågkonjunktur, och arbetslösheten förväntas kunna öka framöver. Samtidigt har många arbetsgivare fortsatt svårt att hitta arbetskraft med rätt kompetens.

Arbetsförmedlingen har en viktig roll i detta sammanhang. Det avspelas också i myndighetens nya instruktion, som trädde i kraft i december 2022. I den återfinns ett tydligt uppdrag kopplat även till kompetensförsörjning, förutom annat som nämndes i den förra interpellationsdebatten. Regeringen har också i Arbetsförmedlingens regleringsbrev för 2023 gett myndigheten i uppdrag att utveckla sitt arbete med arbetsmarknadspolitiska insatser och arbetsgivarkontakter i syfte att bidra till en mer effektiv kompetensförsörjning. I uppdraget ingår att vidta åtgärder för att förbättra den yrkesmässiga och geografiska rörligheten bland arbetssökande. Arbetsförmedlingen ska även utveckla och förbättra arbetet med kompetensförsörjning vid stora företagsetableringar och företagsexpansioner. Som led i regeringens ansträngningar för att tillgodose kompetensbehov på arbetsmarknaden har Arbetsförmedlingen dessutom fått i uppdrag i regleringsbrevet att genom förbättrade arbetsgivarkontakter och andra åtgärder anvisa fler till bland annat arbetsmarknadsutbildning. Ett fortsatt stort antal deltagare i matchningstjänster bidrar också till arbetsgivares kompetensförsörjning.

Med en tydligare arbetslinje kommer det också att bli mer lönsamt att arbeta, att utbilda sig till ett yrke där det råder brist och att flytta dit där jobben finns.

Jag vill gärna också nämna att regeringen satsar flera miljarder de kommande åren på det omställningspaket som arbetsmarknadens parter förhandlat fram och som ger många arbetstagare möjlighet att omskola sig och höja sin kompetens mitt i karriären eller mitt i livet. Omställnings-

paketet bidrar både till att stärka individers framtida ställning på arbetsmarknaden och till att tillgodose arbetsgivares behov av kompetens.

Omställningen i norra Sverige är speciell genom sin storlek och höga hastighet. Det behövs insatser från många olika aktörer för att hantera den utmaning som kompetensförsörjningen utgör. Arbetsförmedlingen har, vid sidan om det generella arbete som myndigheten bedriver, inrättat ett kansli för omvandling och matchning i norr med kontor i Skellefteå. Kansliet arbetar med både privata och offentliga arbetsgivare för att i så stor utsträckning som möjligt motverka kompetensbrist. Jag följer detta arbete med stort intresse.

Så till frågan om Arbetsförmedlingens resurser. Arbetsförmedlingen är en stor och viktig myndighet. Dess förvaltningsanslag uppgår 2023 till ca 7,6 miljarder kronor. Anslaget för arbetsmarknadspolitiska program och insatser beräknas uppgå till 6,9 miljarder kronor 2023. Med dessa resurser för 2023 finns utrymme för en fortsatt ökning av insatser i förhållande till nuvarande nivåer med en inriktning som svarar mot de utmaningar som finns på arbetsmarknaden. Det handlar bland annat om arbetsmarknadsutbildning och arbetspraktik. Regeringen föreslår också i den kommande vårändringsbudgeten att myndighetens anslag för 2023 ökar med 50 miljoner kronor i syfte att förbättra Arbetsförmedlingens förutsättningar att hantera en eventuell ökad arbetslöshet.

Jag kommer noga att följa utvecklingen framåt, både när det gäller kompetensförsörjningen i stort och Arbetsförmedlingens roll och resurser, och är beredd att vid behov vidta ytterligare åtgärder.

Anf. 27 SERKAN KÖSE (S):

Herr ålderspresident! Tack för svaret, statsrådet!

En stor utmaning på svensk arbetsmarknad är att det finns en stor mismatch mellan lediga jobb och kompetens, det vill säga att vi har en obalans mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft. Trots att Sverige nu riskerar att gå in i en lågkonjunktur finns det många lediga jobb, och arbetsgivare runt om i landet har svårigheter att rekrytera personal med rätt kompetenser. I mars anmäldes 150 000 nya lediga jobb till Arbetsförmedlingen, och samtidigt är arbetslösheten hög – drygt 340 000 personer är inskrivna vid Arbetsförmedlingen.

Denna obalans, eller dåligt fungerande matchning, på arbetsmarknaden påverkar arbetslösheten, sysselsättningen och inte minst kompetensförsörjningen negativt. Det höjs nu röster från kommuner och från det privata näringslivet som kräver att politiken på nationell nivå inser allvaret och agerar. Bland annat skriver Teknikföretagen att situationen är allvarlig och att lösningen på kompetensbristen borde toppa regeringens att göra-lista.

Vi har i dag som sagt en kompetensutmaning i hela Sverige – men i synnerhet i norra Sverige, där arbetsgivarna skriker efter arbetskraft. De kommuner där behoven är som störst gör allt för att bli attraktiva. Fackförbundet Unionen skriver i en ny rapport att sex av tio arbetsgivare i Norrbotten och Västerbotten inom fem år kommer att få sin kompetensförsörjning påverkad av den stora industriexpansionen i regionen. Av arbetsgivare som redan i dag påverkas upplever nio av tio att expansionen har gjort det svårare för dem att behålla anställda, skriver Unionen i sin rapport.

Detta ställer som sagt krav på arbetsmarknadspolitiken att klara av två saker samtidigt. Dels behöver kompetensförsörjningen förstärkas så att företaget kan expandera och konkurrera på en tuff världsmarknad, dels behöver de som står längst från arbetsmarknaden rustas så att de kan försörja sig genom arbete.

Båda dessa uppgifter ska Arbetsförmedlingen klara av, och det fina är att resultatet blir som bäst om Arbetsförmedlingen får tillräckligt med resurser. Men om man gör som SD och regeringen, nämligen skär ned på Arbetsförmedlingens resurser, blir resultatet tredubbelt dåligt. Det blir dåligt för arbetsgivarna, dåligt för de arbetslösa och jättedåligt för samhället.

Det kan låta besvärligt att klaga på att SD och regeringen drar ned på Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag. Men den första smällen kom 2019, då riksdagen röstade för M-, KD- och SD-budgeten, som innebar en drastisk neddragning av Arbetsförmedlingens resurser. Den budgeten tvingade Arbetsförmedlingen att varsla en tredjedel av de anställda och skära ned på arbetsmarknadspolitiska resurser. Sedan dess har högerpartierna i Sveriges riksdag tävlat i att minska resurserna till den aktiva arbetsmarknadspolitiken.

Kort sagt: Om vi ska klara av klimatomställningen och kompetensförsörjningen till de stora industrietableringarna i bland annat norra Sverige krävs det politisk handlingskraft. Staten måste hålla i taktspinnen för att stödja regionerna och kommunerna i kompetensförsörjningsfrågan, som är en utmaning för regionerna och kommunerna var för sig att klara av. Kompetensförsörjningen kräver som sagt en kraftsamling.

Med anledning av detta vill jag fråga om statsrådet Johan Pehrson tänker vidta några konkreta åtgärder för en nationell kraftsamling kring den kompetensutmaning vi har i dag – eller inrätta någon typ av kriskommission, vilket inte minst efterfrågas av industrin.

Anf. 28 ISAK FROM (S):

Herr ålderspresident! Jag tackar statsrådet och särskilt interpellanten Serkan Köse.

Att vara från Västerbotten kan vara helt fantastiskt. Men det är lite mer än fantastiskt, för just nu är det blodbrist – befolkningsbrist och samlad kompetensbrist – i alla kommuner i Västerbotten.

Skellefteå, där den gröna industriomställningen startade, driver nu klimatomställningen och industriomställningen i hela Sverige. Det är början på det som sedan kommer i Norrbotten, där kanske uppemot 1 000 miljarder kronor investeras. Den kartläggning som Region Västerbotten har gjort visar att det fattas 40 000 människor till industrin och offentlig sektor, och det fattas minst lika många till i Norrbotten. Då krävs det ju lite mer.

Det krävs kanske också en samordning i Regeringskansliet. Dagen här i kammaren började med en interpellationsdebatt mellan Ebba Busch och vår partikamrat Daniel Vencu Velasquez Castro om den gröna industriomställningen, där Ebba Busch faktiskt svarade att regeringen kommer att ta fram en särskild strategi för norra Sverige. Det är ju bra. Jag tänker att det kanske berör även Johan Pehrson och Arbetsmarknadsdepartementet.

Precis som interpellanten Serkan Köse har lyft fram handlar det nämligen om att vi har en stor arbetslöshet i delar av landet och en stor brist på människor i andra delar. Då är det matchning som krävs.

Den tidigare och den nuvarande regeringen har faktiskt samma samordnare. Jag har här en rapport som har lämnats in till Regeringskansliet, *Rapport från samordnaren för samhällsomställning vid större företags-etableringar och företagsexpansioner i Norrbotten och Västerbotten*. Den har Peter Larsson lagt fram för regeringen. I rapporten finns det två stora kapitel om kompetensförsörjning, matchning och befolkningsförsörjning. Jag tänker att det är någonting som också Johan Pehrson kan läsa. Det finns väldigt många delar i rapporten som handlar om en förstärkt yrkesutbildning och om arbetsmarknadsutbildning.

Det finns också en del som Arbetsförmedlingen i Skellefteå lyfte fram när jag träffade dem och som de ser som ett jättebekymmer: När de hittar personal i andra delar av landet som kan tänka sig att ta jobb där uppe finns det inte resurser för dem att åka upp till norra Sverige, göra en övernattnings och åka tillbaka. De resurserna är nämligen för små. De har inte räknats upp på länge. Just nu har vi dessutom en kraftig kostnadshöjning på både resor och boende, vilket regeringen säkert är väl medveten om.

Det finns alltså människor som kan tänka sig att söka ett jobb – att få en matchning till ett arbete – i norra Sverige, men då finns inte resurserna. Och det är Johan Pehrsons myndighet Arbetsförmedlingen som kan säkerställa att de finns.

Anf. 29 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Herr ålderspresident! Man måste väl ändå börja med att gratulera Norrland och Västerbotten till den fantastiska vändningen. Det är nästan som detta att Skellefteå håller på att vända matchserien mot Örebro Hockey – tills i kväll. Vänta och se bara, vi kommer tillbaka!

När det gäller den kriskommission som efterlystes här har vi haft sådana kriskommissioner när jobben har försvunnit. Jobben har lagts ned för att det har varit kortsiktig politik, för höga skatter och en för oklar energipolitik. Norrland stod och darrade på valnatten, och nu är man glad över att investeringarna och satsningarna fortsätter eftersom man nu vet att det blir en energimix som håller.

Vi kämpar nu enormt kraftigt för att få till ny såväl sol- och vindkraft som kärnkraft för att kunna möjliggöra den här stora omställningen, för det krävs så att säga kilowattimmar för att kunna genomföra detta. Det behövs för att man ska kunna bygga batterierna i Skellefteå och göra andra viktiga satsningar i den gröna nyindustrialiseringen av Norrland, som nu har ett mycket angenämt problem. Man ska komma ihåg att detta är just ett angenämt problem!

Då är frågan hur Arbetsförmedlingen ska kunna lösa exakt alla de här problemen. Jag håller med om en sak, nämligen det sista som Isak From var inne på. Vi behöver se över stödet till jobbsökarresorna. Det är klart att det kan räknas upp; det är ju bara att se till att göra det. Där har jag en dialog med Arbetsförmedlingen för att se till att de kommer tillbaka i detta. När en människa har möjlighet att bygga en dröm och försörja sig själv ska det nämligen inte falla på att man inte kommer till platsen och får se hur fantastiskt vackert det är i till exempel Skellefteå. Det ska inte falla på det.

I grunden handlar det om att det varje år – och redan nu i juni – kommer ut nya unga människor som ska lämna skolan. Då ska det vara unga männi-

skor som kommer ut med godkända resultat och som kan börja jobba eller vidareutbilda sig. Vi ska se till att vi har duktiga personer som kommer in på våra ingenjörsutbildningar, för det behövs ju både ingenjörer och busschaufförer. Det krävs ju både läkare och personal i förskolan i till exempel Skellefteå, så det grundläggande utbildningssystemet är centralt.

Vi har också en debatt om arbetskraftsinvandring. Här står Socialdemokraterna mest och skäller. Jag har sett att man skäller särskilt mycket på Sverigedemokraterna för att de är så otroligt liberala – det är ändå uppfriskande att man kör på det spåret.

Vi har ett bra och balanserat förslag som är på gång. Det måste dock utredas först. Enligt detta förslag ska det vara möjligt med arbetskraftsinvandring, inte minst för högkvalificerade och kvalificerade arbeten. Det ska även kunna göras undantag, vilket har varit viktigt för Liberalerna att slåss för, så att vi ska få till möjligheter att täcka också andra bristyrken och inte bara sådana som är på säsong.

Vi får återkomma till detta, för det är komplicerat. Man känner dock ofta att man har hamnat ganska rätt när man både får skäll från sossarna för att det är för liberalt och får skäll från någon annan för att det är för hårt – då ligger man i en ganska bra position, har jag en känsla av.

Grundutbildningen och den högre utbildningen måste leverera. Det är ju därför vi gör dessa stora satsningar. Det är därför vi försöker att se till att människor klarar skolan, så att det inte varje år kommer 16 000–17 000 nya elever till Arbetsförmedlingen med dåligt självförtroende. Det hjälper ju inte att det finns människor på Arbetsförmedlingen om de inte har kompetens eller om de kom till Sverige för ett, fem eller tio år sedan och inte pratar svenska. Vilka batterier ska man bygga då, om man inte är specialist? När jag har varit i Skellefteå har jag sett att det kommer människor från både Kina, Frankrike och Kanada.

Här finns det otroligt mycket som måste till. Arbetsförmedlingen ska se till att man förmedlar de jobb som finns. Jag håller med om att vi kommer att behöva fortsätta att fokusera på att underlätta för den här fantastiska utvecklingen. Vägen framåt är att se till att det också satsas på den ordinarie vuxenutbildningen; detta kommer jag till i mitt nästa inlägg.

Anf. 30 SERKAN KÖSE (S):

Herr ålderspresident! Tack, Johan Pehrson, för svaret!

Jag nämnde i mitt tidigare inlägg att teknikföretagen säger att man ska ta situationen på allvar och att regeringens att göra-lista borde toppas av att hitta lösningen på den kompetensbrist som vi debatterar. När jag hörde statsrådets svar upplevde jag dock att statsrådet inte inser att detta är en viktig fråga för hela Sverige, att den är allvarlig och att man måste ta situationen på största allvar och komma med konkreta lösningar.

Statsrådet hävdade i sitt svar bland annat att man gör utbildningsinsatser, men den som tittar på budgeten ser att regeringen tillsammans med Sverigedemokraterna drar ned på utbildningsinsatserna – det tas ju bort 1 miljard från utbildningsmöjligheterna och 1,5 miljarder från arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Frågan är hur detta hänger ihop.

Därför tänker jag stanna vid resurserna till Arbetsförmedlingen. Jag tycker att detta är viktigt. Statsrådet har också i en tidigare debatt hänvisat till Arbetsförmedlingen.

Det är just med förvaltningsanslaget som Arbetsförmedlingen kan anställa folk som kan jobba med att rusta de arbetslösa och stärka kompetensförsörjningen. Därför tycker jag att det är lite magstarkt av statsrådet att säga att man ökar resurserna till Arbetsförmedlingen med 50 miljoner kronor när man i verkligheten styr på en minskning. Johan Pehrson minskade Arbetsförmedlingens anslag från 7,8 miljarder 2022 till 7,6 miljarder 2023, vilket innebar en minskning med 200 miljoner kronor. Det är alltså fortfarande minus, trots att Johan Pehrson gör en stor grej av att man har avsatt 50 miljoner kronor mer till Arbetsförmedlingen.

Kravet på att myndigheten ska anpassa sig till ett minskat förvaltningsanslag finns kvar de kommande åren. Redan nästa år minskar Johan Pehrson Arbetsförmedlingens anslag med ytterligare 400 miljoner kronor.

I det budgetunderlag från Arbetsförmedlingen som jag hoppas att statsrådet har tagit del av skrev Arbetsförmedlingen att de föreslagna anslagen kommer att påverka långtidsarbetslösheten negativt och att ökade resurser krävs för att man ska klara av sitt uppdrag. Sammantaget bedömer Arbetsförmedlingen i sitt budgetunderlag till regeringen att man behöver cirka 9 miljarder kronor för nästa år om man ska klara av sitt uppdrag och dessutom klara allt det som Johan Pehrson har lagt på myndigheten. Det är väsentligt mer än Johan Pehrsons 7,6 miljarder i dag.

I senaste numret av tidningen Publikt kunde vi läsa att Arbetsförmedlingens ledning har gått ut med information till chefer och anställda om att myndigheten måste bli mer återhållsam i rekryteringen för att klara av övergången till ett lägre förvaltningsanslag för nästa år. Med anledning av detta vill jag fråga statsrådet om han fortsatt anser att Arbetsförmedlingen har tillräckliga resurser för att både klara av kompetensförsörjningen, som diskuteras i dag, bekämpa den höga arbetslösheten och klara av en ökad arbetslöshet nu när vi är på väg in i en lågkonjunktur, vilket allt tyder på.

Anf. 31 ISAK FROM (S):

Herr ålderspresident! Jag ser positivt på det som statsrådet sa om att man kan tänka sig att se över stödet till jobbresor. Detta tror vi är väldigt viktigt. Vi kanske till och med får besked om det i vårbudgeten; det skulle ju vara vällovligt.

Jag tror att det är sådana insatser som vi behöver. Vi behöver komma bort från det kulturkrig som Moderaterna och Sverigedemokraterna har bedrivit mot norra Sverige. Moderaterna från Stockholmsregionen ifrågasätter hela den gröna industriella omställningen, samtidigt som Sverigedemokraterna motsätter sig alla former av vindkraft över huvud taget.

Vi vill egentligen inte att detta ska behöva diskuteras. Vi socialdemokrater kan gärna diskutera en hållbar arbetskraftsinvandring, men då ska det bygga på att det är arbetsmarknadens parter som kommer överens genom en arbetsmarknadsprövning – vilka människor behövs, och vilken särskild kompetens behöver komma till Sverige? Dessa människor ska ha rimliga villkor, kollektivavtal, rätt till heltid och så vidare.

Låt oss diskutera detta – då är det fullt möjligt.

Samtidigt har vi alla de drygt 300 000 arbetslösa i andra delar av landet som gärna vill komma ut i arbete. Den som följde *Ekots* rapportering under påskhelgen kunde höra att Trä- och Möbelföretagen och småhustillverkarna meddelade att de förmodligen måste varsla uppemot 2 000 arbetstagare i Småland och Mellansverige. De vill förmodligen också ha en möjlighet

till omställning och ett nytt arbete. De vill också komma ut i arbete och få sin förtjänst. Detta kan regeringen och Arbetsförmedlingen faktiskt hjälpa till med.

Anf. 32 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Herr ålderspresident! Det är svårt att läsa det politiska läget. Det är ju lätt att se att Socialdemokraterna alltid vill ha mer pengar till Arbetsförmedlingen, eller Ams, som det hette förut. Det finns ingen gräns för vad denna myndighet kan göra.

Men vi vet ju också hur det ser ut. De flesta människor som är inskrivna på Arbetsförmedlingen är personer som pratar väldigt svag svenska och har bristfällig utbildning.

Den bästa arbetsmarknadspolitiken är att se till att människor inte hamnar där. De som går ut nian nu började i stort sett ettan när den förra socialdemokratiska regeringen tillträdde. De ungdomar i Örebro, Skellefteå eller Södertälje som inte får godkänt går en mycket svår framtid till mötes. Därför är satsningen på den grundläggande utbildningen helt central.

När en pandemi upphör tar man ju bort de åtgärder som varit kopplade till den. Därför har vi nu gått igenom detta. Vi har tittat på yrkesvux och yrkeshögskolan och har presenterat en större satsning på 8 350 platser för att förstärka ytterligare på de redan höga nivåer som Sverige befinner sig på när det gäller vuxenutbildning och för att rätta till de fel som har fått växa under så många år. Många personer måste rustas och matchas, antingen med aktörer eller med Arbetsförmedlingen själv, för att kunna bli anställbara. Vi ser till att skapa bättre förutsättningar att skaffa sig en utbildning.

Låt mig också nämna det omställningsstöd vi har fått på plats. Här satsar vi ytterligare miljarder. Man kan säga att vi tar en del av de pengar som finns till godo och satsar på detta system, för det skapar goda förutsättningar. En småhustillverkare kan om ekonomin förändras omskola sig och ta ett av dessa jobb, för det handlar om personer som är högproduktiva.

Det bästa är förstås om vi kan läka ut det. Jag får varselsiffror varje dag där jag ser hur allvarligt läget är. Men det har inte blivit så allvarligt än som vi trodde före jul. Därför bör vi vara försiktiga och göra allt vi kan för att svenska företag ska fortsätta att orka kämpa och behålla den kompetens de har och slippa friställa människor som då måste få omställningsstöd på grund av arbetsbrist eller på annat sätt delta i utbildning.

När det gäller arbetskraftsinvandringen har Socialdemokraterna en helt annan syn. De vill inte att den ska vara i den omfattning som den nu blir. Annars skulle de inte sätta käppar i hjulet. Vi är helt överens om att den arbetslivskriminalitet som har vuxit fram de senaste åtta åren måste bekämpas, och här behåller vi de viktiga insatser som sent omsider kom från förra regeringen: arbetslivskriminalitetscenter, sekretesshyvling och förstärkt myndighetssamordning.

Så till Arbetsförmedlingen. Ja, Serkan Köse, det är så. Vi är med i olika partier. Du tror på stora system och att offentliga arbetsförmedlare är lösningen. Det är en viktig servicefunktion för kämpande medborgare, men arbetsmarknaden mår bäst av fungerande grundutbildning och vuxenutbildning och att det finns arbeten att söka. Vi kommer ingen annanstans

på den vägen. Vi tog vid i den budget som den förra regeringen lade fram, och där var det också tydligt att det skulle vara kvalitet och effektivitet.

Anf. 33 SERKAN KÖSE (S):

Herr ålderspresident! Jag ställde ett antal frågor till statsrådet Johan Pehrson och kan konstatera att jag inte har fått några riktiga svar på dem.

Min första fråga handlade om en nationell kraftsamling för den allvarliga kompetensutmaning vi har på svensk arbetsmarknad. Min andra fråga gällde om statsrådet fortfarande anser att Arbetsförmedlingen har tillräckligt med resurser för att klara denna kompetensutmaning och arbetslösheten, inte minst långtidsarbetslösheten.

Låt oss återvända till dessa frågor, för de är fortsatt viktiga frågor som vi behöver hantera.

Statsrådet tog upp utbildning. Å ena sida lyfter statsrådet upp vikten av att fortsätta satsa på utbildningsinsatser. Å andra sidan skär regeringen ned på budgeten till utbildning eftersom man menar att det var en strukturell åtgärd under pandemin som inte längre behövs. Det är märkligt när vi är på väg in i en lågkonjunktur, för då behövs det ju mer resurser till arbetsmarknadsutbildning och utbildningsinsatser.

När det gäller arbetskraftsinvandring var min kollega Isak From tydlig med att vi socialdemokrater vill att den ska vara behovsprövad, det vill säga att arbetsmarknadens parter ska vara med i diskussionen. Vi ser vad den oreglerade arbetskraftsinvandringen får för konsekvenser, inte minst det statsrådet var inne på, nämligen arbetslivskriminalitet. Vi vill som sagt att arbetskraftsinvandringen ska vara behovsprövad och att parterna ska vara en viktig del i detta.

Frågan om matchning på svensk arbetsmarknad är viktig. Intressant är hur vi ska lösa kompetensförsörjningen till de industrier som växer fram i norra Sverige och hur vi ska få fler att vilja flytta norröver. Men varken regeringen eller Sverigedemokraterna verkar bry sig om detta eftersom man skär ned på arbetsmarknadsinsatserna och bostadsbyggandet. Man har inte ens en vision för klimatpolitiken.

Jag tackar statsrådet för debatten.

Anf. 34 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Herr ålderspresident! Jag tackar för debatten. Den är evig liksom skiljelinjen. Jag står för en liberal, borgerlig arbetsmarknadspolitik som fokuserar på grundutbildning, vuxenutbildning och en arbetsmarknad som ska fortsätta att flytta Sverige högre upp i näringskedjan.

När det gäller arbetskraftsinvandringen tar vi bort dagens låga nivå som vi har levt med i en massa år med 13 000 som medianlön och tittar på 30 000–32 000. På den nivån blir det mindre arbetskraftskriminalitet. Den bedömningen gör alla.

Vi skiljer oss här, och så får det vara.

Socialdemokraterna kommer alltid ha en politik när de styr och en annan när de är inte styr, och då ska det ösas pengar på Arbetsförmedlingen.

Jag tycker att det är viktigt att de drygt 10 000 medarbetarna på Arbetsförmedlingen har goda förutsättningar, men de måste få en chans att ställa om efter åtta tuffa år. Vi behöver inte bråka om vems fel det var.

Socialdemokraterna hävdar alltid att det är någon annans fel – även när de har suttit vid makten, vilket är helt fantastiskt.

Nu måste personalen ges en chans, också att jobba med sin kompetensmix. Det ska vara duktiga, socialt engagerade och professionella människor med spetskompetens som hjälper människor och ifrågasätter varför de inte lärt sig språket på ett, två, tre, fem eller tio år eller inte klarat en grundläggande utbildning som gör dem anställbara.

Arbetsförmedlingen måste absolut förbättra sitt samarbete med kommunerna, för nu faller människor mellan stolarna. Jag ser det, och mitt första steg är därför att etablera en kontakt och ett avtal med varje kommun om att lösa uppgiften.

Jag lyssnar hela tiden på Arbetsförmedlingens ledning, men lösningen är inte alltid mer pengar. Man måste kunna få ut mer av drygt 10 000 duktiga medarbetare än vad man får i dag. Detta vill de som arbetar på Arbetsförmedlingen själva, för de är med rätta stolta människor.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2022/23:279 om adoptioner från Serbien

Anf. 35 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr ålderspresident! Nadja Awad har frågat mig om jag har vidtagit några åtgärder med anledning av de uppgifter som framkom i *Uppdrag granskning* och i så fall vilka. Nadja Awad har också frågat mig om jag tänker vidta några åtgärder för att eventuellt kunna skärpa tillsynen över de svenska adoptionsorganisationerna. Slutligen har Nadja Awad frågat mig om jag tänker vidta några åtgärder för att kunna pausa adoptionerna till Sverige för att säkerställa en rättssäker adoptionsprocess med anledning av det som avslöjats om adoptioner från Serbien.

Inledningsvis vill jag understryka att staten så långt som möjligt måste garantera att varje adoption sker på ett lagligt och etiskt sätt. Berörda stater har ett ansvar att säkerställa rättssäkerheten och barnets bästa i varje del av adoptionsprocessen.

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, MFoF, är svensk centralmyndighet enligt konventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner (1993 års Haagkonvention), och ska säkerställa att varje internationell adoption sker med beaktande av barnets bästa och respekt för barnets grundläggande rättigheter.

MFoF utövar tillsyn över de auktoriserade adoptionsorganisationerna för att säkerställa att deras arbete bedrivs i enlighet med lag och på ett i övrigt etiskt godtagbart sätt. Tillsynen innefattar en granskning av adoptionsorganisationernas verksamhet i Sverige och deras arbete i de länder de förmedlar adoptioner från. MFoF har nyligen publicerat tillsynsrapporter avseende de auktoriserade adoptionsförmedlingarna.

Det är inte aktuellt att pausa eller stänga ned den internationella adoptionsförmedlingen i Sverige. Men regeringen tar frågan om oegentligheter på största allvar.

Adoptionskommissionen (S 2021:08) har i uppdrag att bland annat klargöra förekomsten av eventuella oegentligheter inom Sveriges internationella adoptionsverksamhet tillbaka i tiden och fram till i dag. Lärdomar-

na från Adoptionskommissionens uppdrag ska även vägleda utvecklingen av Sveriges internationella adoptionsverksamhet. Adoptionskommissionen ska bland annat föreslå hur nuvarande regelverk, organisering och processer kan förändras och förstärkas i syfte att ytterligare stärka barnrättsperspektivet och rättssäkerheten.

Anf. 36 NADJA AWAD (V):

Herr ålderspresident! Först vill jag tacka statsrådet för svaret på interpellationen i dag. Det gläder mig och Vänsterpartiet att statsrådet säger att hon tar på allvar att staten så långt som möjligt ska garantera att varje adoption sker på ett lagligt och etiskt sätt. Regeringen har med Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd ansvar för att säkerställa detta.

Herr ålderspresident! SVT:s *Uppdrag granskning* uppmärksammade dock nyligen att adoptioner från Serbien förmedlats genom svenska Adoptionscentrum. Barn i Serbien misstänks ha förts bort från sina familjer och anknytningsmiljöer och adopterats till Sverige. Fosterhemsplacerade barn adopteras till Sverige, och de biologiska föräldrarnas rätt till umgänge och kontakt släcks.

I ett av fallen som fått stor uppmärksamhet i medierna blev den biologiska mamman inte ens informerad när den fosterhemsplacerade dottern skulle adopteras till Sverige. En fyraårig pojke skildes från sin biologiska syster när han adopterades till Sverige från Serbien, mot fostermammans vilja. Hon hade själv velat adoptera barnet. Enligt de serbiska myndigheterna såg hon inte till pojkens bästa om hon motsatte sig en adoption. De fråntog henne vårdnaden. Vårdnaden skrevs över på en socialarbetare, som godkände adoptionen till Sverige.

I reportaget berättar också några svenska adoptivföräldrar att socialtjänsten i Serbien pressade en nioårig fosterhemsplacerad flicka på ett obehagligt sätt med hot om att hon skulle bli hemlös. Hon visste inte ens om att hon skulle adopteras. De svenska adoptivföräldrarna upplevde inte att de fick tillräckligt stöd från Adoptionscentrum när de ville slå larm. I stället uppmanade organisationen adoptivföräldrarna att muta barnet med presenter.

MFoF utövar tillsynen, vilket statsrådet var inne på, över de auktoriserade adoptionsorganisationerna för att säkerställa att deras arbete bedrivs i enlighet med lagen och på ett i övrigt etiskt godtagbart sätt. Tillsynen innefattar en granskning av adoptionsorganisationernas verksamhet i Sverige och deras arbete i de länder de förmedlar adoptioner från.

Som statsrådet också var inne på har MFoF nyligen publicerat tillsynsrapporter avseende de auktoriserade adoptionsförmedlingarna. Men i de senaste årens tillsynsrapporter nämns märkligt nog inget om de misstänkta oegentligheterna rörande barnen från Serbien och vilka åtgärder som har vidtagits för att upprätthålla rättssäkerheten och ha barnets bästa i åtanke.

Statsrådet nämner att regeringen väntar på resultatet av Adoptionskommissionens arbete. Den har i uppdrag att klargöra förekomsten av eventuella oegentligheter. För Vänsterpartiet är utredningen viktig. Det var vi som drev på för att den skulle tillsättas.

År 2022 var Serbien det land som Adoptionscentrum förmedlade flest adoptioner från. Vänsterpartiet anser därför att regeringen bör ta *Uppdrag granskning*s uppgifter på största allvar och vidta åtgärder utifrån de uppgifter om misstänkta oegentligheter som kommit fram.

Anser statsrådet att MFoF:s tillsyn av Adoptionscentrum bör skärpas utifrån uppgifterna som framkommit i *Uppdrag granskning*s reportage och att dessa tyvärr inte fångats upp i tillsynsrapporterna?

(Applåder)

Anf. 37 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr ålderspresident! Jag vill upprepa att regeringen och jag tar uppgifterna om oegentligheter eller misstänkta oegentligheter på största allvar. Det är givetvis fruktansvärt för alla barn och familjer som drabbas av oegentligheter i adoptionsprocessen.

Oegentligheter inom internationella adoptioner ska inte förekomma. Det vill jag verkligen understryka. Därför är det viktigt att det klargörs om eventuella oegentligheter förekommit.

När det gäller uppgifterna om barn som adopterats från Serbien är det omöjligt för mig som statsråd att uttala mig om enskilda fall. Men det är vår tillsynsmyndighet, MFoF, som ansvarar för att den internationella adoptionsförmedlingen uppfyller kraven i svensk lag och sker i enlighet med Sveriges internationella åtaganden. Tillsynen innefattar granskning av adoptionsorganisationers verksamhet i Sverige men också deras arbete i de länder som adoptionerna förmedlas från.

MFoF har ansvar för auktorisation och tillsyn av svenska adoptionsorganisationer för att säkerställa att internationella adoptioner till Sverige sker just enligt lag. De publicerade tillsynsrapporterna för de auktoriserade adoptionsförmedlingarna finns att tillgå på MFoF:s hemsida.

I Sverige är de statliga myndigheterna självständiga i förhållande till regeringen. Regeringen kan styra hur myndigheterna ska arbeta. Men regeringen får aldrig styra över hur en myndighet tillämpar lagarna.

Anf. 38 NADJA AWAD (V):

Herr ålderspresident! Jag ber inte statsrådet att gå in på enskilda ärenden. Jag ber statsrådet säkerställa att internationell adoptionsförmedling sker på ett rättssäkert och etiskt försvarbart sätt i Sverige. Det innebär att vi måste efterleva de internationella lagarna och konventionerna.

Enligt Haagkonventionen, som är ratificerad av både Serbien och Sverige, är det huvudsakliga målet att ett barn ska kunna stanna i sin ursprungsfamilj och om det inte är möjligt i en lämplig familj i ursprungsstaten. Först därefter kan det bli fråga om internationell adoption. Enligt barnkonventionen får man bara ta ett barn från anknytningsmiljöerna om barnet far illa i hemmet.

Enligt uppgifterna i *Uppdrag granskning* kan dessa internationella lagar och konventioner misstänkas inte ha efterlevts.

Det är absolut de serbiska myndigheterna som är ansvariga för att bedöma om ett barn kan bli aktuellt för internationell adoption. Men det är Adoptionscentrum som har förmedlingsplikt. Och deras roll är, förutom att förmedla adoptioner, att bedöma om landet är rättssäkert och följer de etiska riktlinjer, lagar och konventioner som reglerar internationella adoptioner.

Till detta gör de också kontinuerliga riskbedömningar av varje enskilt land. Dessa riskbedömningar delges vår svenska tillsynsmyndighet, vars uppgift är att granska deras arbete och besluta om auktorisation för respektive land. Det är vi helt överens om.

Uppenbarligen finns det dock uppgifter som tyder på att det inte vore orimligt att misstänka att adoptionsprocessen från Serbien är rättsosäker och att man inte följer de etiska riktlinjer, lagar och konventioner som reglerar internationella adoptioner. Det har framkommit ganska tydligt när barn som ska gå in i en adoptionsprocess inte ens har blivit informerade om det. Och barn har i en adoptionsprocess skilts från sina biologiska syskon. De har också hotats med att bli hemlösa om de inte blir adopterade eller blivit mutade med presenter för att det ska kännas mer naturligt och välkomnande att adopteras bort.

Här kommer Adoptionscentrums ansvar in. Man ska beakta detta i de kontinuerliga riskbedömningarna av varje enskilt land. Men framför allt ska riskbedömningarna delges MFoF.

Även om regeringen inte ska gå in och peta i hur myndigheterna tillämpar lagstiftningen är regeringen ändå ansvarig för det myndigheterna gör, och regeringen styr myndigheterna genom att fatta olika beslut. Att tillsynsrapporterna inte nämner ett enda ord om vilka risker som existerar i Adoptionscentrums samarbetsländer, trots att uppgifter har framkommit långt före *Uppdrag granskning*s reportage, oroar mig därför. Men det oroar mig ännu mer att vår regering inte har vidtagit ordentliga åtgärder efter reportaget för att säkerställa att tillsynen är rättssäker.

På Adoptionscentrums hemsida har man kommenterat fallet med den nioåriga flickan, som jag nämnde. I svaret har man sagt att man håller med om att just detta ärende inte sköttes på ett bra sätt från den ansvariga socialtjänstens sida eller av centret för familjehem och adoption i Serbien. Efter att ärendet avbröts hade man möten med ansvariga myndigheter för att försäkra sig om att något liknande inte ska inträffa igen.

Då är min fråga till statsrådet: Hur ska detta försäkras? Vad blir den svenska tillsynsmyndighetens roll i detta? Och framför allt, vilka direktiv kommer den svenska regeringen, med statsrådet, att ge till myndigheten framöver för att säkerställa att adoptionsprocessen mellan Sverige och Serbien eller andra länder sker på ett rättssäkert och etiskt försvarbart sätt?

Anf. 39 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr ålderspresident! Jag vill återigen upprepa att det för mig och regeringen är oerhört viktigt att dessa processer går till på ett riktigt, lagligt och etiskt försvarbart sätt. Det finns många aspekter på denna fråga.

Det finns ju inga register över personer som adopterats från Serbien. MFoF har information på sin hemsida om hur den som misstänker oegentligheter i sin egen adoptionsprocess och vill att detta ska utredas kan gå till väga. Det är viktigt att man får stöd, men det är också viktigt att staten ger information till allmänheten om hur man kan uppsöka detta stöd, så som MFoF också gör på sin hemsida.

Vi kommer naturligtvis att fortsätta följa denna fråga väldigt noga, men det är också viktigt att invänta Adoptionskommissionen, som kommer att ge viktiga svar; detta är vår förhoppning, som vi delar med många. I uppdraget kommer också att ingå att ge vägledning om hur fortsatta processer ska se ut. Regeringen kommer nu att avvakta denna utredning.

Anf. 40 NADJA AWAD (V):

Herr ålderspresident! Som jag sa inledningsvis gläds jag ändå över att regeringen säger att man tar detta på allvar och att staten så långt som

möjligt ska säkerställa att varje adoption sker på ett lagligt och etiskt sätt. Men jag hör inga förslag till vidare åtgärder. Man vill vänta in utredningen, och det kan jag respektera – det var ju Vänsterpartiet som säkerställde att den kom till stånd.

Men att det inte finns några indikationer på att MFoF:s tillsynsrapporter om adoptioner som har förmedlats via Adoptionscentrum ens lyfter någon uppgift om de misstänkta oegentligheterna under adoptionsprocesserna vid adoptioner från Serbien till Sverige oroar mig väldigt starkt. Det enda Vänsterpartiet vill är att regeringen och staten säkerställer att varje adoption sker på ett lagligt och etiskt sätt – att man efterlever ansvaret att säkerställa rättssäkerheten och barnets bästa i varje del av adoptionsprocessen.

Men om detta – att man vill avvakta – är det svar som regeringen och statsrådet vill ge vill jag tydliggöra att denna passivitet omöjligen kommer att säkerställa att de tillsynsrapporter som utarbetas fyller den viktiga funktionen att lyfta upp om det framkommer någon typ av information om att de adoptionsutredningar som görs inte är rättssäkra. Det gör mig väldigt oroad för att socialtjänstministern och regeringen inte kommer att vidta några åtgärder i denna fråga.

Anf. 41 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr ålderspresident! Tack så mycket, Nadja Awad, för en viktig interpellation! Jag gläds åt varje tillfälle då Vänsterpartiet och frihet nämns i samma sammanhang.

Utgångspunkten vid en internationell adoption är alltid och ska alltid vara barnets bästa och att tillvarata barnets rättigheter. Som jag tidigare har sagt är det berörda stater som har ansvar för att säkerställa rättssäkerheten och att barnets bästa tillgodoses i varje del av adoptionsprocessen. Staten, också den svenska staten, måste göra allt man kan för att garantera att varje adoption sker på ett lagligt och etiskt sätt. Barnkonventionen och Haagkonventionen är viktiga delar i detta.

Jag och regeringen tar frågor som rör oegentligheter eller misstänkta oegentligheter i samband med internationella adoptioner på största allvar. Jag kan försäkra interpellanten att regeringen och jag kommer att fortsätta följa denna fråga väldigt noga.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2022/23:262 om statens närvaro i hela landet

Anf. 42 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr ålderspresident! Isak From har frågat mig om jag och regeringen överväger insatser för att statens närvaro i resten av landet ska öka, och i så fall vilka.

Regeringen anser att en utvecklad statlig närvaro och service i hela landet är viktig och bidrar bland annat till att upprätthålla legitimitet och förtroende för statsförvaltningen.

Som civilminister ansvarar jag för bland annat Statens servicecenter och de statliga servicekontoren. De statliga servicekontoren erbjuder myndighetsservice till gagn för enskilda och företag runt om i landet. Servicekontorsverksamheten bedrevs under 2022 på 129 servicekontor. Dessa kontor är lokaliserade i 112 av landets 290 kommuner.

Antalet kontor runt om i landet är en viktig fråga, men regeringen arbetar även på andra sätt för att utveckla servicekontorsverksamheten. Regeringen bedömer exempelvis att det kan finnas ytterligare möjligheter för servicekontor och kommuner att samverka för att kunna erbjuda enskilda och företag en mer samlad service på fler platser. I Malmö kommun och Örebro kommun har sådan samverkan under 2022 gått från pilotprojekt till långsiktig samverkan.

Regeringen följer även spridningen av de statliga arbetstillfällena i landet genom länsstyrelsernas årliga uppföljningar. Den senaste uppföljningen visar att antalet sysselsatta i statlig sektor har ökat i alla län utom tre under tidsperioden 2016–2020. Storstadslänen stod för drygt hälften av antalet sysselsatta i den statliga sektorn 2020. När det gäller statliga arbetstillfällen i förhållande till befolkningens mängd hamnar dock storstadslänen längre ned på listan.

Regeringen utgår i styrningen av de statliga myndigheterna från att delegering av beslut i arbetsgivarfrågor och frågor rörande den interna organisationen främjar en effektiv statsförvaltning. Samtidigt har regeringen ett ansvar att överblicka konsekvenserna av de enskilda myndigheternas beslut för den statliga närvaron i stort. Regeringen ställer därför krav när det gäller hur myndigheterna ska hantera beslut om sin lokalisering samt när det gäller de statliga myndigheternas ansvar i det regionala utvecklingsarbetet. Myndigheterna ska bland annat, när det är lämpligt, i sin verksamhet i så stor utsträckning som möjligt ta hänsyn till regionala förutsättningar och beakta möjligheterna till decentralisering när de planerar sina verksamheter.

Avslutningsvis vill jag lyfta fram att Riksrevisionen nyligen har granskat både de statliga servicekontoren och regeringens beslut om lokalisering av myndigheter utanför Stockholm. Med anledning av detta kommer regeringen att återkomma till riksdagen med skrivelser i april respektive juni.

Anf. 43 ISAK FROM (S):

Herr ålderspresident! Jag tackar statsrådet Erik Slottnér.

Jag läste att regeringens nya utbetalningsmyndighet kommer att placeras i Stockholm, och det är därför utgångspunkten för min interpellation. Det här är en ganska stor ny myndighet, och det fick mig att fundera över om den nya regeringen har ändrat inställning till den lokaliseringsprincip som riksdagen angav i och med att propositionen om en sammanhållen politik för Sveriges landsbygder behandlades. Utgångspunkten i den var att staten ska finnas och växa i hela landet, att nya myndigheter i huvudsak ska placeras utanför Stockholm och att fler statliga arbetstillfällen ska möjliggöras i hela landet.

I mitt eget hemlän Västerbotten finns ganska hög statlig närvaro, särskilt i Umeå som är universitetsstad men även i Skellefteå och kanske Lycksele. I övriga tolv kommuner är den statliga närvaron betydligt glänsare. Några kommuner har dock fått möjlighet att prova att ha ett statligt

servicekontor, och de har relativt god erfarenhet av det. Som Erik Slottner säger i sitt svar har hittills dock bara 112 av 290 kommuner statliga servicekontor.

För oss socialdemokrater är det intressant att få höra hur den nya regeringen tänker i dessa frågor. Som jag ser det finns det egentligen inga hinder i Tidöavtalet, som regeringspartierna tillsammans med Sverigedemokraterna har förbundit sig till, för detta. Inget säger att man måste motverka den av riksdagen fastlagda strategin att fler myndigheter ska förläggas i resten av landet och att statliga arbetstillfällen ska skapas i hela landet.

Grunden för ett sammanhållet och fungerande samhälle är att staten, regionen, kommunerna och näringslivet kan verka tillsammans på en ort. Det gör det möjligt också för till exempel arbetslösa, sjukskrivna och nyanlända – alla de som särskilt behöver staten och statens insatser – att antingen komma tillbaka till arbetslivet, komma tillbaka från sjukskrivning eller komma ut i arbetslivet när man är nyanländ i Sverige.

Det kan även gälla en sådan enkel sak som att kunna hämta ut passet lätt. Polisen är en statlig myndighet som är väletablerad och som skulle kunna ta en större del. Men många människor, särskilt i mindre kommuner som exempelvis Sorsele, måste åka väldigt långa sträckor för att hämta ut sitt pass.

Jag tycker att den nya regeringen behöver svara på vad den egentligen vill göra för att staten ska finnas i hela landet.

Anf. 44 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr ålderspresident! Till att börja med finns det ingen ändrad inriktning hos den nya regeringen vad gäller dessa frågor. Vi vill att staten ska finnas och vara verksam i hela landet. Staten ska ha ett ansikte i hela landet. Medborgare ska oberoende av var de bor i landet kunna känna att staten finns till hands för dem. Man ska inte känna sig övergiven av staten för att man bor på ett visst ställe eller i en viss kommun i landet. Det är väldigt viktigt att slå fast det.

Samtidigt måste myndighetsplaceringar vara ändamålsenliga. Regionpolitiska hänsyn är *en* parameter att ha med sig vid placering av myndigheter, men myndighetsplacering kan inte enbart vara en regionalpolitisk åtgärd för att få ut verksamhet utanför de större städerna. Myndighetsplaceringar måste vara ändamålsenliga, och där ska många parametrar spela roll, bland annat regionalpolitik.

Jag vill vidga detta något. Man kanske inte alltid behöver välja en enda plats för en myndighet. Vi har flera exempel på att en myndighets huvudkontor finns på en ort, medan andra kontor, satellitkontor, finns runt om i landet. Det är en intressant modell som vi kanske skulle kunna använda för fler myndigheter i fall där det av olika skäl är svårt att placera hela myndigheten på en mindre ort. Då kan man kanske ändå placera delar av myndigheten på en mindre ort.

Jag ser mycket positivt på statens servicekontor och på Statens servicecenters verksamhet. Antalet statliga servicekontor har ökat i snabb takt under de senaste åren. Jag tycker att det är en väldigt bra åtgärd.

Det har nu gjorts en utvärdering av de statliga servicekontoren. Vi ska återkomma till riksdagen med en skrivelse som svar på rapporten. Jag tror att vi kan utveckla servicekontoren ännu mer. Det är ju en verksamhet som har ökat i snabb takt på kort tid. Jag ser som sagt väldigt positivt på detta.

Regeringen har ingen annan avsikt än att låta de statliga servicekontoren öka enligt den plan som lagts fast sedan tidigare.

Vi ser även på om det finns fler myndigheter som kan erbjuda sina tjänster på de statliga servicekontoren som ett led i att ytterligare utveckla dem. Jag tror att det finns en väldig potential i att göra som exempelvis Malmö och Örebro där man samlokaliserar statens servicekontor med olika slags kommunal service. På så vis samlar man den lokala offentliga verksamheten på en plats. Därigenom får man dels samordningsvinster, dels lägre hyreskostnader och dels ökat besöksantal, vilket gör att man får ett underlag för både de kommunala och de statliga tjänsterna.

Det här är några av de åtgärder som regeringen avser att vidta för att stärka statliga myndigheters lokala förankring.

Anf. 45 ISAK FROM (S):

Herr ålderspresident! Det finns fler skäl än bara regionalpolitiska hänsyn. I Riksrevisionens granskning framkommer att lokaliseringar ute i landet har varit väldigt lyckade. Erik Slottner tar själv upp att delar av en myndighet kan förläggas på annan ort.

Ute i landet kan man få billigare lokalkostnader, men framför allt är det långsiktigt bättre då personalomsättningen oftast är lägre där. Man får större kontinuitet i verksamheten om den är placerad i Lycksele, Gällivare, Karlstad eller någon annanstans ute i landet. Man får oftast bättre resultat, bättre arbetsmiljö och lägre personalomsättning, och dessutom får staten ut mer ur varje satsad krona samtidigt som man får mer statlig service till medborgarna.

Det handlar därför om långt mycket mer än bara regionalpolitiska hänsyn. Det finns också en kostnad för staten som man bör beakta. Det här handlar om ekonomi men också om staten som arbetsgivare.

Vi som bor i mindre kommuner ser en viktig faktor i att statliga arbetstillfällen kan möjliggöra privat etablering. Matchningsproblematiken i norra Sverige är just nu jättestor. Industrin söker med ljus och lykta efter folk att anställa. Om en familj ska flytta till Västerbotten för att ta ett nytt jobb kanske det bara är en i familjen som kan ta jobb inom industrin medan den andra har sin erfarenhet och kompetens från en statlig förvaltning. Där kan en insats som denna möjliggöra industrin och den gröna omställningen.

Detta är perspektiv som regeringen måste ha med sig i arbetet för att staten ska finnas närvarande i hela landet.

Anf. 46 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr ålderspresident! Jag har med intresse tagit del av rapporten om utvärderingen av just utlokaliseringpolitiken. Jag noterar också till min glädje att man har sett flera positiva resultat genom att utlokalisera statliga myndigheter. Det är väldigt bra.

Jag hade varit orolig om den entydigt hade visat att det varit negativt och att man tappat väldigt mycket kompetens. Det hade varit väldigt tråkigt och bekymmersamt att läsa det. Då hade vi verkligen behövt analysera huruvida vi skulle behöva ändra inriktningen eller inte. Det var glädjande att få del av rapporten.

Det gör att också den här regeringen, som jag tidigare har sagt, tycker att det är viktigt att staten ska finnas och vara verksam i hela Sverige. Vi ska ha statliga myndigheter över hela landet.

Jag vill också påminna om att 70 procent av alla statliga jobb finns utanför Stockholms län. Ibland kan man få bilden att 70–80 procent finns i Stockholms län, men så är det alltså inte.

Visst är det en viss överrepresentation sett till andel av befolkningen. Men det är inte så att Stockholm ligger i topp vad gäller andelen statliga jobb. Vi har betydligt mindre län som ligger högre. Gotland ligger exempelvis bland de översta. Jag vet att Blekinge och Norrbotten också ligger högt upp.

Det var inte på något sätt meningen att förminska frågan genom att säga att det inte enbart får bli regionalpolitik vid placering av myndigheter utan att det även måste vara en ändamålsenlighet. För mig är myndighetsplacering också en viktig regionalpolitisk insats. Man ska kunna bo och verka i hela landet. Då spelar också statlig närvaro en roll. Precis som interpellanten säger spelar det också en roll för det privata näringslivet.

Det handlar om möjligheterna att bo och verka och att flytta till en annan ort. Det handlar också om möjligheten för det privata näringslivet att expandera. Då är det viktigt att staten finns där och erbjuder både jobb och service.

I interpellationen finns en specifik fråga om just Utbetalningsmyndigheten. Den var planerad att lokaliseras till Södertälje. Bedömningen gjordes att det var väldigt svårt att få lokaler som var ändamålsenliga utifrån både säkerhetsskäl och dimensionering i Södertälje.

För att etableringen av Utbetalningsmyndigheten inte skulle försenas kraftigt valde man att placera den i Stockholm. Men det ska inte ses som någon ny inriktning från regeringens sida att vi nu bara kommer att placera myndigheter i Stockholm framöver.

Utbetalningsmyndigheten var ett fall för sig. Man får bedöma myndighet för myndighet. Av olika anledningar valde man att placera Utbetalningsmyndigheten i Stockholm. Men det ska inte tas till intäkt för att regeringen nu avser att placera alla nya myndigheter i Stockholm. Så är det absolut inte.

Anf. 47 ISAK FROM (S):

Herr ålderspresident! Tack, statsrådet Erik Slottner!

Vi förväntar oss att det kommer lite mer. Just nu är signalvärdet från regeringen kanske åt andra hållet när en ny stor myndighet placeras i Stockholm. Det är läge att avisera att man till exempel ska placera statliga servicekontor i ett antal mindre kommuner som i dag saknar statliga servicekontor. De kan kanske placeras i Bjurholm, i Norsjö, i Malå eller någon annanstans.

Det finns i varje fall väldigt goda förutsättningar att hitta kommuner någonstans i spannet 112–290. Stockholm är en av de 290. Det är klart att det kommer att vara många statliga jobb i Sveriges huvudstad Stockholm. Det är inte tu tal om det. Men staten behöver också vara synlig och representerad i resten av landet.

Det är en bidragande faktor för regional utveckling. Det ger mervärde åt andra delar. Vi socialdemokrater som satt vid regeringsmakten under åtta år vet att man behöver styra myndigheterna. Generaldirektörer tende-

rar att vilja förlägga sina verksamheter till storstadsområdena eller Stockholm.

Man var tvungen att lägga in skrivningar om att Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan skulle finnas i alla kommuner för att de skulle göra det. Det krävs att en regering styr sina myndigheter för att det ska möjliggöras.

Sedan ser vi fram emot den skrivelse som ska komma till riksdagen med förslag på åtgärder och vad regeringen tänker sig att göra för att uppfylla det av riksdagen fattade beslutet om sammanhållningspolitiken för Sveriges landsbygd, så att den blir genomförd.

Anf. 48 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr ålderspresident! Jag får tacka Isak From för interpellationsdebatten!

Regeringen avser att fortsätta att öka antalet servicekontor runt om i landet. Jag var själv och invigde ett av dessa nya, förvisso i Malmö kommun men ändock. Vi vet att det även i Malmö liksom i Stockholm finns områden och stadsdelar som även om de inte fysiskt ligger långt ifrån statens olika myndigheter och den service som ges rent kulturellt och mentalt ligger mycket långt ifrån.

Därför är det viktigt att vi etablerar servicekontor också i mer socio-ekonomiskt utsatta områden. Jag vet att det exempelvis planeras ett kontor i Rinkeby, vilket jag tycker är väldigt bra. Jag hoppas nu att både Malmö kommun och Stockholms stad möter upp det med att samordna och kunna erbjuda kommunal service i de centren. Det skulle vara mycket positivt.

Samtidigt måste det finnas någon form av besöksunderlag till servicekontoren. Att öppna ett kontor på en plats där man kanske får något besök i veckan kommer inte att vara bärkraftigt. Det kommer inte att vara ett effektivt utnyttjande av statens resurser. Man måste verkligen överväga var de olika kontoren ska placeras.

Jag upprepar återigen att staten ska vara närvarande i hela landet. Staten ska finnas i hela landet. Det är viktigt för servicen i hela landet men också för att människor ska kunna bo och verka i hela landet.

Vi har jobb runt om i landet. Regeringen följer upp statliga arbetsplatser genom länsstyrelsernas rapporter. Jag vill minnas att nästa rapport kommer i juni. Vi följer naturligtvis det med stort intresse. Det är en viktig fråga. Tack för interpellationsdebatten!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2022/23:277 om social dumpning mellan kommuner

Anf. 49 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr ålderspresident! Denis Begic har frågat mig vad jag avser att göra åt de problem som nu uppdragats i flera kommuner, vilka skäl som låg till grund för beslutet att lägga ned utredningen om social dumpning samt vilka konkreta åtgärder jag tänker vidta för att stoppa social dumpning.

Den som följer interpellationsdebatten och följt tidigare interpellationsdebatter minns kanske att den här frågan har diskuterats två gånger för endast några veckor sedan med nästan likalydande frågeställningar.

I tidigare interpellationssvar i riksdagen i februari 2023 har jag svarat att regeringen vid en genomgång och prioritering bland samtliga pågående utredningar beslutat att avsluta utredningen *Motverka social dumpning* (dir. 2022:56). Samtidigt redogjorde jag för pågående och kommande åtgärder som har relevans för frågan om social dumpning.

Det kommunalekonomiska utjämningsystemet utjämnar för skillnader i skattekraft och för kostnadsskillnader som bland annat beror på socioekonomiska faktorer, till exempel utbildnings- och inkomstnivå och vistelsetid i Sverige. Utjämningskommittén (dir. 2022:36), som bland annat tittar på systemet för kostnadsutjämnningen, har i uppdrag att analysera om det i tillräcklig grad kompenserar för socioekonomiska faktorer och ska vid behov föreslå ändringar.

Det pågår även andra statliga utredningar och myndighetsuppdrag som har anknytning till frågan om social dumpning, till exempel länsstyrelsernas uppdrag att stödja kommunerna i deras arbete för att förebygga avhysningar och motverka hemlöshet.

Utredningen om skärpta kontroller vid fastighetsförvärv (dir. 2022:93) ska föreslå åtgärder för att skärpa kontrollen vid överlåtelser av fastigheter i syfte att skydda bostadshyresgäster mot oseriösa överlåtelser av hyresfastigheter och hindra att den svenska fastighetsmarknaden utnyttjas för brottslighet.

Social dumpning är en komplex fråga som spänner över flera områden. Det handlar bland annat om att kommunerna tolkar och tillämpar socialtjänstlagen och bostättningslagen på olika sätt. Regeringen har för avsikt att i enlighet med Tidöavtalet se över bostättningsregelverket. Goda förutsättningar för mottagande i kommunerna är centralt för att integrationen av nyanlända ska fungera.

Slutligen bör framhållas att en stor andel av dem som utsatts för social dumpning har varit nyanlända och att migrationen till Sverige har minskat kraftigt under de senaste åren och ser ut att göra så även framgent.

Regeringen är mån om att det finns ett välfungerande samarbete mellan kommunerna och kommer att fortsätta att följa frågan.

Anf. 50 DENIS BEGIC (S):

Herr ålderspresident! Jag vill tacka statsrådet Erik Slottnér för svaret. Jag vet inte hur många debatter som har förts om detta tidigare. Men jag har fått uppdraget att sitta i civilutskottet, och civilutskottet har ansvar för bostadsfrågan men också för familjerätten.

I detta uppdrag, som jag har fått av svenska folket, har jag besökt olika kommuner för att diskutera de här frågorna. I dessa kommuner, framför allt på landsbygden, har jag fått en fråga att ta med mig. Det är social dumpning.

Jag hör i svaret från statsrådet att det framför allt handlar om nyanlända. Men kommuner vittnar om att detta fenomen inte längre bara handlar om nyanlända. Det handlar om att man aktivt flyttar människor med social problematik från en kommun till en annan. Graden av behov hos dessa människor varierar förstås. Det är alltså inte bara de nyanlända som utnyttjas genom att man flyttar dem, utan detta används brett. Därför kan

man inte bortse från det faktum att social dumpning används systematiskt för att flytta problem från en kommun till en annan kommun.

Hällefors kommun, som ligger i Bergslagen, är en av de kommuner som har stora problem med social dumpning. Normalbudget för sociala insatser i en kommun av denna storlek är ungefär 7 miljoner kronor per år. I Hällefors är det 14 miljoner kronor. Denna fördubbling kompenseras inte av utjämnningssystemet. När rika kommuner ser till att ha anställda som letar efter lägenheter i kommunerna på landsbygden blir det problematiskt för de kommuner som ska ta emot människorna.

Att få till svar att det pågår några utredningar om utjämnningssystemet, att länsstyrelsen har fått ett uppdrag som ska avslutas 2026 eller att frågan är komplex löser inte problemet. Vi vet att frågan är komplex; därför tillsattes en utredning som skulle ha varit klar den 31 oktober i år. Men den är borttagen av den nuvarande regeringen. Är utredningen borttagen för att detta problem bara drabbar just kommuner på landsbygden?

I Ljusnarsbergs kommun har problematiken blivit svår därför att det inte bara är personer som behöver försörjningsstöd som flyttar dit utan hela familjer med det behovet. De barn som flyttar in till Ljusnarsberg har stora behov också i skolan, så även den är drabbad.

Det kanske började en gång i tiden med de nyanlända, 2010, 2014 eller 2015. Men nu har social dumpning blivit ett mycket större problem. Därför vill jag be statsrådet att uppdatera sin syn och besöka bland annat de kommuner som jag nämner.

Den fortsatta frågan från mig blir: Vilka konkreta åtgärder kan kommunerna förvänta sig av regeringen?

Anf. 51 OLA MÖLLER (S):

Herr ålderspresident! Tack, statsrådet, för svaret på interpellationen, även om jag tycker att det lämnar en hel del att önska!

Den 17 november sa statsrådet i Dagens Arena att utredningen som låg på bordet hade mycket att tillföra. Den skulle få fram exakta siffror, och det skulle bli lättare att agera och vidta åtgärder om utredningen kunde få fortlöpa. Den 22 december lades utredningen ned.

Man kan fundera på vad det var som hände under den perioden. Man skulle kunna tro att det plötsligt hade uppstått en massa siffror och annat någonstans på Regeringskansliet som kunde ge svar på de frågor som utredningen ställde. Men det som hände var faktiskt något helt annat: Investeringsstödet till nya bostäder försvann under denna period, trots löften från Moderaterna om att det absolut inte skulle försvinna några pengar när de tillträdde.

Det blir väldigt intressant med den logik som driver de här frågorna, det vill säga att bristen på bostäder, i huvudsak i rika kommuner, skickar utsatta människor till fattiga kommuner. Man samlar och koncentrerar människor med social problematik i kommuner med högre arbetslöshet, lägre utbildningsstatus och sämre arbetsmarknad.

Ministern fick frågan: Hur ska det hanteras? Ja, de kan ju jobba på distans, sa ministern. Distansarbete var alltså det som människor med social problematik och lägre utbildningsnivå skulle sätta sig i. Vi vet att många av dessa människor jobbar i det som benämns kontaktnära yrken eller inom LO-kollektivets yrken. Det är svårt att köra Foodorabil på distans. Det

är svårt att jobba i äldreomsorgen på distans. Men det är ministerns lösning.

Dessutom har regeringen avskaffat det som skulle kunna göra att människor med svag ekonomi skulle kunna bo kvar i hyreslägenheter, det vill säga det renoveringsstöd som vi införde. Om renoveringsstödet hade fått ligga kvar hade fler människor klarat ekonomin och inte fått sociala problem och blivit tvungna att flytta. Men nej, också det tog man bort. Fler människor får en ansträngd ekonomisk situation i våra storstäder och dumpas vidare.

I Skåne har det gått så långt att kommuner nästan spelar pingpong med de socialt utsatta. Man placerar dem i kommun A, kommun A skickar tillbaka dem till kommun B och kommun B skickar tillbaka dem till kommun A. Så åker de fram och tillbaka. Det här skapar en situation där segregationen, det vill säga att fattiga människor koncentreras till olika områden, ökar i en tid då vi behöver bygga ett samhälle som håller ihop. Statsrådet tyckte ju själv den 17 november att det var bra att utreda frågan. Sedan, den 22 december, hade man tittat igenom vilka utredningar som gällde. Då var det plötsligt inte viktigt längre.

Frågan till statsrådet är egentligen: Varför vill statsrådet behålla ett system som bygger på och ökar segregationen? Detta handlar trots allt inte bara om nyanlända. 81 procent av kommunerna säger att socialt utsatta med missbruksproblematik berörs, medan det bara är 78 procent när det gäller nyanlända. Det är alltså i större utsträckning på grund av människors missbruk och sociala problem som man flyttar dem.

Varför vill statsrådet bygga på denna problematik?
(Applåder)

Anf. 52 SOFIE ERIKSSON (S):

Herr ålderspresident! I dag debatterar vi frågan om social dumpning. Jag har i alla fall inte deltagit i en sådan debatt tidigare, även om statsrådet har gjort det ett antal gånger.

Frågan är viktig. För vad är det vi egentligen pratar om? Jo, först är det en politiskt skapad bostadsbrist i rikare kommuner runt våra storstäder. Så stiger priserna, och så får man rikare och finare invånare. Så städar man undan problem. Men inte riktigt alla, för det finns alltid grupper som har behov.

Nu ser vi att vissa kommuner verkar ha satt i system att – ibland med hot, påtryckningar eller tips – se till att de mest utsatta invånarna flyttar till andra kommuner. Väl där väntar ofta helt undermåliga boenden och en ny kommun som tvingas ta över det ekonomiska ansvaret. En av dessa drabbade kommuner är min hemkommun Ludvika. Det gäller till exempel orterna Blötberget och Fredriksberg. Det är fantastiska byar att bo i; det är inget straff att komma dit. Men där finns fastigheter som människor inte ska bo i. Det hänger kablar utanpå väggarna. Det är kallt på vintern. Fönster är trasiga. Det svämmar över i källaren. Elen fungerar inte alltid. Här har vi människor, ibland små barn. Det har förekommit att nyfödda bott i de här undermåliga bostäderna.

Enligt en undersökning från länsstyrelserna är det oseriösa privata hyresvärdar som bidrar till den här sociala dumpningen. Man köper upp fastigheter med låg standard och tar sedan aktivt kontakt med kommuners socialtjänst för att hitta hyresgäster som inte ställer krav och som också

tror att man kan få hyran betald hur länge som helst till vilket pris som helst.

De som tjänar på detta är förstås de oseriösa hyresvärdarna. Men det är också så att ursprungskommunerna, dumparkommunerna, tjänar på detta, för de slipper ju sina mest utsatta invånare. Kostnader för försörjningsstöd försvinner från dem men går över till Ludvika kommun i stället.

Förlorarna är de människor som tvingas flytta mot sin vilja till helt ovärdiga bostäder. Men även lokalsamhället drabbas. Några få fallfärdiga, ovärdiga fastigheter med hög koncentration av utsatta människor påverkar små orter som Blötberget och Fredriksberg väldigt mycket. Bruksortskommunerna, som det ofta handlar om, har det redan tuffare med ekonomin och med arbetslöshet. Varför ska det bli ännu tuffare?

Vi har nu en statsminister som har kallat dessa dumparkommuner för pionjäer mot bidragsberoende. Ulf Kristersson har i en intervju tidigare kallat dem som skickar ut sina mest utsatta medborgare till Ludvika kommun för pionjäer mot bidragsberoende. Men bidragsberoendet byter ju bara kommun.

Min fråga är om statsrådet håller med om Ulf Kristerssons uttalande. Är de rika storstadskommunerna pionjäer mot bidragsberoende när de dumpar sina socialt utsatta medborgare på oss?
(Applåder)

Anf. 53 EVA LINDH (S):

Herr ålderspresident! Jag vill börja med att kommentera att civilministern sa att han har svarat på denna fråga flera gånger i kammaren. Jag är en av dem som skrivit interpellationer och haft den här debatten tidigare i kammaren, och jag tror nog att civilministern kommer att få svara på fler sådana här interpellationer. Detta är nämligen en fråga som är viktig för oss. Den är viktig för alla dem som Denis, Ola och Sofie har pratat om här i talarstolen i dag. Vi kommer att fortsätta att kämpa för att hitta en lösning på den sociala dumpning som skadar så många människor och ger så många svårigheter för de kommuner som drabbas. Vi kommer att fortsätta att motverka social dumpning.

Det är rika kommuner som ägnar sig åt detta, som skickar över människor som de inte vill ha i sin kommun. Det är anstötligt när man tänker på det, och det är anstötligt när det händer i verkligheten. För de kommuner som redan har svåra utmaningar och sämre arbetsmarknad betyder den sociala dumpningen ännu svårare förutsättningar att möta sina invånares behov. Så här kan vi inte ha det.

Jag tänkte ägna mig åt en del av svaret som civilministern har gett. Han hänvisar till den utredning om utjämningsystemet som just nu pågår. Jag är en av dem som sitter i den utredningen. Civilministern hänvisar till att det också kan vara så att detta utjämnar. Det vet vi att det inte gör. Utjämningsystemet i dag utjämnar inte förutsättningarna. Det ska utjämna de opåverkbara faktorerna, men tror någon att utjämningsystemet skulle kunna klara att ge resurser till de kommuner som får ta emot människor som dumpas av de rika kommunerna vill jag säga att det gör det inte. Det vet jag, det vet de som kan utjämningsystemet och det vet också civilministern.

Nu pågår denna utredning om utjämningsystemet. Vi har inte fått några tilläggsdirektiv om att titta på social dumpning, så jag vet inte om

det uppdraget finns eller om det kommer att komma i ett tilläggsdirektiv. Jag har dock lite svårt att se hur detta skulle klara att hantera den frågan. De rika kommunerna kan ju ett år ha sökljuset på Valdemarsvik i Östergötland och ett annat år på Ludvika eller någon annan kommun. Det blir svårigheter med att hantera detta.

Det vi borde göra är att på lång sikt hantera frågan om att motverka fenomenet social dumpning. Det var därför den S-ledda regeringen inledde en utredning för att titta på detta och föreslå åtgärder. Den högerkonservativa regeringen lade ned den därför att – det är det enda svar jag sett – man inte prioriterar detta. Jag tycker att det är ett svar i sig. Man prioriterar inte den här frågan. Därför kommer man heller inte att klara av att se hur det fungerar eller få fram förslag på åtgärder för att hantera det.

Det är därför vi kommer att återkomma och fråga: Vad avser civilministern och den här regeringen att göra åt detta svåra och stora problem som vi har i Sverige i dag?

(Applåder)

(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.56 på förslag av tjänstgörande ålderspresidenten att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

§ 18 (forts.) Svar på interpellation 2022/23:277 om social dumpning mellan kommuner

Anf. 54 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr ålderspresident! Jag kan börja med att säga, liksom jag sa i februari, att jag inte menade att vara raljant när jag sa att detta nyligen debatterades här i kammaren. Interpellanterna får gärna återkomma med fler interpellationer – jag ser det som ett löfte och inte ett hot. Jag bara menade att vi för några veckor sedan hade en debatt om detta och att mina besked inte kommer att bli så mycket annorlunda än vad de var för sex, sju, eller möjligtvis åtta veckor sedan.

Jag sa då, precis som jag säger nu: Jag gillar inte social dumpning. Jag tycker inte om fenomenet social dumpning. Jag tycker att det är ett beteende som om det görs medvetet och systematiskt faktiskt är dåligt och osolidariskt gentemot kommunkollegor runt om i landet.

Sedan är allt inte svart eller vitt. Det finns en inneboende konflikt som delvis ger upphov till det här systemet – där det är svårt att få jobb är det ofta lätt att få bostad, men där det är lätt att få bostad är det svårt att få jobb. Utbudet av bostäder matchas inte och möts inte upp av utbudet av jobb och vice versa. Det är en inneboende konflikt. Ibland är det svårt att

veta vad som är social dumpning och vad som är ett resultat av att det faktiskt saknas bostäder i en kommun och att man blir flyttad till en annan kommun. Det är inte alldeles lätt att veta. Men jag gillar inte detta, och jag jobbar gärna emot social dumpning.

Sedan diskuterade vi vilka som omfattas av social dumpning, eller vilka som utgör de flesta. Den bild jag fick när jag träffade utredaren, vilket jag gjorde efter att utredningen lades ned, är att nyanlända är den absolut största gruppen. Det förekommer även andra grupper inom socialtjänsten, människor med ett missbruk exempelvis, men den stora majoriteten är nyanlända. Inte minst just kvotflyktingar så hon var en ganska stor majoritet av dem det handlade om. Då spelar det såklart roll att migrationspolitiken nu har lagts om så att antalet flyktingar, både asylsökande och kvotflyktingar, kommer att minska rejält framöver. Detta kommer förhoppningsvis och troligtvis att få en påverkan på fenomenet social dumpning. Det är jag ganska övertygad om.

Sedan var det skatteutjämningen – det sades i flera inlägg att den inte kompenserar detta. Nej, och det är just därför utredningen om skatteutjämningen bland annat har direktiv att se över de socioekonomiska faktorerna, om de är lika i skatteutjämningsystemet och om de är tillräckligt starka. Jag tycker att det är bra att detta utreds. Där skulle exempelvis skevheter i det här systemet kunna upptäckas och rättas till om vi vill det.

Sedan var det en fråga som gällde att jag skulle ha trott att man kan jobba på Foodora och äldreomsorgen på distans – så är det naturligtvis inte. Nu tycker jag inte att nyanlända behöver vara förpassade enbart till Foodora och äldreomsorgen, utan jag ser också att det finns många välutbildade människor som kommer hit, inte minst från krigets Syrien, med ganska långa utbildningar i bagaget. En del av dem skulle kunna jobba på distans. Kontexten var att jag sa att vi inte har kommunarrest. Efter att etableringstiden är över är man fri att flytta vart man vill. Jag tror att om man vill flytta någonstans där det finns gott om bostäder kan distansjobb vara ett sätt som underlättar för dem som har yrken där man kan jobba på distans. Det gäller naturligtvis inte alla.

Jag hade lite till att säga, men jag får fyra minuter till efter det här inlägget, så jag återkommer då. Mina motdebattörer är ju något fler till antalet än vad jag är.

Anf. 55 DENIS BEGIC (S):

Herr ålderspresident! Tack, statsrådet! Det är lite svårt när man så här i efterhand får ta upp debatten som man fick avbryta mitt i farten för gruppmöte. Man tappar lite momentum.

Jag förstår att statsrådet har fått informationen av utredaren om att det framför allt gällde nyanlända. Men man ser nya mönster just nu, och det är därför jag har begärt den här interpellationsdebatten. Jag vill uppmana statsrådet att titta på den här frågan igen och se vad det är som händer.

Jag är högst kritisk när kommunerna aktivt medverkar till att individer med behov av sociala insatser flyttas mellan kommunerna. Det är både omoraliskt och ovärdigt att de får fortsätta med det. Genom att uppmuntra, eller till och med tvinga, socialt utsatta människor att bosätta sig i en annan kommun avhänder sig dessa kommuner sitt eget ansvar att ta hand om sina medborgare. I stället för att erbjuda sociala insatser och hjälp i den egna

kommunen flyttar man problematiken till helt andra kommuner. Det i sin tur bidrar till att dessa personer hamnar i en ännu mer utsatt situation.

Detta handlande är direkt skadligt för de kommuner som tvingas ta emot dessa personer. De utsatta människor som bosätter sig i dessa kommuner belastar oftast deras socialtjänst. Det kan leda till stora påfrestningar. Det skadar dessutom integrationen mellan de personer som redan är bosatta där och personer som har flyttat in i samhället.

I några fall har kommunerna faktiskt lyckats få människor att utbilda sig. De är undersköterskor, och de får jobb. Det som händer då – vilket är mer regel än undantag – är att de flyttar tillbaka till de kommuner som de blev förflyttade från. Det är alltså inte bara så att kommunerna tar hand om dem som innebär störst kostnader, utan de förlorar också dessa personer när det är dags att ge dem jobb. Detta är den kommun som kanske i sex sju år har försökt göra olika insatser för att de här människorna ska få en utbildning och hamna i innanförskap i stället för i utanförskap.

Herr ålderspresident! I dag finns det också företag i byggbranschen som har satt detta i system. De köper hus och erbjuder människor med sociala behov att flytta dit. Hyrorna hamnar då på 13 000 i stället för 3 000. När sedan kommunerna säger nej till de här hyrorna blir människorna utslängda, och så är karusellen igång igen. Då är kommunen tvungen att hitta bostad, och, som min kollega Ola Möller säger, kanske den kommunen ser till att bostaden i stället blir i nästa kommun.

Detta är inte värdigt för kommunerna, Sverige eller de människor som hamnar i socialt utanförskap. Problemet är att man på senaste tiden har pratat om nyanlända, kvotflyktingar och så vidare. Men det här är faktiskt människor som kommer med barn. De kanske har haft missbruksproblem eller hamnat snett i livet. De har kanske med sig tre fyra barn, och då blir skolan också utsatt för det här.

För mig är detta ett otyg som det behöver göras något åt. Jag hoppas verkligen att statsrådet tar detta på största allvar, för förmodligen kommer vi att ha fler debatter om det här i framtiden.

Anf. 56 OLA MÖLLER (S):

Herr ålderspresident! Det jag inte förstår är hur statsrådet den 17 november kunde tycka att utredningen skulle komma med värdefulla tillägg och att det var viktigt, för den 22 december är frågan plötsligt borta från bordet, och detta utan att till exempel en sådan sak som kommunala bostadsbidrag har utretts. Det är ett sätt man skulle kunna lösa detta på. Hade kommunerna med stark arbetsmarknad och bostadsbrist velat hantera det hade de kunnat betala bostadsbidrag. Men det handlar inte om det. Det handlar om att de här kommunerna inte vill ha dessa människor i sin kommun. Och så bidrar de till en förstärkt segregation genom att skicka dem till kommuner där det redan finns utmaningar med arbetsmarknad och med bostäder av sämre kvalitet. Så är cirkusen igång. Men detta vill statsrådet inte ha svar på, och därför läggs utredningen ned.

Jag känner inte statsrådet, så jag ska inte tvivla på hans intentioner. Statsrådet tycker kanske att det här är en viktig fråga. Men hans kollegor i regeringen gör det inte, utan de har kört över statsrådet och lagt ned hans utredning.

Hur man än vrider och vänder på det blir statsrådet skyldig svaret på frågan: Vad ska statsrådet göra för att stoppa detta problem? Det är ett

gigantiskt problem. En lösning skulle kunna vara att bygga fler bostäder, men där har statsrådet också blivit överkörd genom att investeringsstödet har slopats. Det är 8 miljarder som försvinner där bostäder kan byggas, bland annat i kommuner som skulle kunna hantera detta om de har kommunala bostadsbolag. Men dessa svar vill statsrådet inte ha, för utredningen är nedlagd.

Svara på frågan! Varför bedriver statsrådet medvetet en politik som spär på segregationen?

Anf. 57 SOFIE ERIKSSON (S):

Herr ålderspresident! Statsrådet säger att det är ett dåligt och osolidrisk beteende som dumparkommunerna ägnar sig åt. Jag håller verkligen med om det uttalandet, men den inneboende konflikt som statsrådet tar upp är inte gudagiven. Det går att göra något åt problemen. Kommuner med bostadsbrist kan göra något åt den, och kommuner som ägnar sig åt social dumpning kan tvingas sluta. Men vi har en högerregering som inte vill göra något åt detta utan som har lagt ned den utredning som hade kunnat ge viktiga svar på hur man skulle kunna gå vidare.

Statsrådet verkar tro att problemen kommer att lösa sig själva därför att vi har färre asylsökande, men vi vet ju att det inte är den enda gruppen. Antalet utsatta människor ser inte direkt ut att minska, snarare tvärtom i detta svåra ekonomiska läge. Bostadsbyggandet går ned, och investeringsstödet har skrotats. Det finns alltså snarare stora risker för att problemet kommer att eskalera.

Jag ska ge statsrådet en ny chans att svara på min fråga. Rika kommuner runt våra storstäder dumpar sina socialt utsatta människor hos oss i Ludvika kommun, i Blötberget och i Fredriksberg. Håller Erik Slottnér med vår statsminister om att dessa kommuner kan kallas för pionjärer mot bidragsberoende, när det de egentligen håller på med är att exportera sina problem? Håller Erik Slottnér med om statsministerns uttalande? Vad säger han till människorna i Blötberget och i Fredriksberg när det gäller hur problemen ska lösas?

Anf. 58 EVA LINDH (S):

Herr ålderspresident! Det kallas för social dumpning när en kommun får en person som till exempel uppbär ekonomiskt bistånd att flytta till en annan kommun utan att personen själv har uttryckt en vilja att flytta. På papperet kan bostadsbrist eller annat anföras som skäl, men i verkligheten handlar det om att försöka minska den egna kommunens kostnader på bekostnad av den enskilde.

Socialtjänsten anger att insatser ska utgå från den enskildes behov och livssituation, men beslut om insatser ska inte tas över huvudet på den enskilde. Till exempel får en kommun inte tvinga personer som behöver bistånd att byta bostadsort, så som sker när det handlar om social dumpning.

De som utsätts får dessutom sämre förutsättningar därför att många av de kommuner som de flyttas till har sämre arbetsmarknad och färre möjligheter till jobb och därmed också sämre möjligheter för dem att få ordning på sitt liv, vilket jag hoppas att vi alla vill att de ska få.

Regeringen har gjort ett val och anser att utredningen om social dumpning inte är prioriterad. Jag är säker på att de personer som blir utsatta för

detta inte håller med, utan de har ännu tuffare utmaningar och förutsättningar med den här regeringen än med den tidigare.

Jag vill återkomma till utredningen om utjämnningssystemet. Utöver att hela systemet ska ses över på två år, även om man inte alltid får två år till sitt förfogande, anser civilministern att vi nu också ska klara ut det här med social dumpning. Vi har inte fått något tilläggsdirektiv eller annat, och jag undrar fortfarande på allvar hur civilministern anser att den här frågan ska lösas.

Vi vill motverka social dumpning. Det måste få ett slut nu.

(Applåder)

Anf. 59 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr ålderspresident! I replikskiftena låter det ibland lite som att man inte riktigt har lyssnat på vad jag har sagt, inte på allt i alla fall.

Jag tycker att det är ett problem med social dumpning. Det låter i debattörernas replikskiftet som att jag inte gör det, men jag tycker att social dumpning är ett problem och ett osolidariskt beteende gentemot kommunkollegorna. Men ibland nyanserar jag frågan lite. Ibland är det inte svart eller vitt. Det är något som kan uppkomma av olika skäl – det är detta jag försöker att nyansera. Men jag tycker att det är ett problem.

Jag besöker samtliga länsstyrelser och landshövdingarna och medarbetarna där. När jag besöker dem ber jag att få träffa kommunrepresentanter i det berörda länet för att få ett utbyte med kommunerna runt om i Sverige, vilket är väldigt bra. Då tar jag ibland upp denna fråga, men det är få kommuner som har tagit upp den på egen hand.

Den senaste informationen om att det är ett trendbyte nu, från att gälla framför allt nyanlända till att gälla infödda svenskar med sociala problem, har faktiskt inte nått mig. Om detta finns verifierat i en skrift, ett samtal eller en intervju någonstans tar jag gärna emot det, för det är inte information som har nått mig eller mina tjänstemän på Finansdepartementet.

Utredningen om social dumpning kom ganska långt, och jag fick mycket värdefull information när jag träffade utredaren och hennes sekretariat. Jag och min stab har tagit emot den och analyserar den för att se om det är något vi kan gå vidare med. Förslagen låg dock inte under mitt ansvarsområde utan på andra departement. Det är väl lite grann problemet med social dumpning, att de åtgärder som behövs många gånger inte ligger under Finansdepartementets ansvarsområde utan på andra departement.

I Tidöavtalet sägs att man vill se över om man kan ha kommunala etableringsboenden under tre år för att få en större nationell likvärdighet. Det tycker jag skulle vara väldigt välkommet. På så sätt skulle vi få kommunerna att tolka bosättningslagen mer lika över landet, vilket vore bra. Man skulle kunna utöka tiden från två år, vilket är många kommuners tolkning av lagen, till tre år.

Man får dock ändå vara ganska naiv om man inte ser något samband mellan den mycket höga migration vi har haft till Sverige och fenomenet social dumpning. Vi ser att migrationen till Sverige bromsar in kraftigt och kommer att vara fortsatt ganska låg framöver, och jag är övertygad om att detta kommer att få konsekvensen att den sociala dumpningen minskar i Sverige.

Sedan kan jag inte låta bli att nämna investeringsstödet till hyresrätter, som det har pratats om här. Inte en krona mer än regeringen lägger Social-

demokraterna på detta i sin skuggbudget. Regeringen fasar ut investeringsstödet. De som har fått det beviljat kommer att få det 2022, men det blir inga nya pengar 2023. Det ligger heller inga sådana pengar i Socialdemokraternas budget, men kritiken indikerar att det finns andra pengar.

Vad gäller citat från Ulf Kristersson tänker jag inte stå här och recensera mina statsrådskollegors uttalanden. Jag tittade snabbt på vad det var för intervju det rörde sig om, för jag kände inte igen citatet. Snacka om att förvanska en intervju från ett statsråd! Statsministern pratade över huvud taget inte om att social dumpning skulle vara ett sätt att vara pionjär vad gäller bidragsberoende. Det tolkades väldigt illasinnat av socialdemokratiska motdebattörer, men jag tänker inte gå in i den typen av illvillig retorik.

Anf. 60 DENIS BEGIC (S):

Herr ålderspresident! Jag vill tacka för debatten. Vi kommer förmodligen att ha anledning att återkomma.

Det är klart att det finns många ord som man kan använda. Men vi vill se handling i denna fråga. Den är på allvar, och den finns här.

Min avsikt är att se till att denna omoraliska handling lyfts fram i denna kammare. Därför har jag ställt denna fråga. Jag kan redan nu säga till statsrådet att vi förmodligen kommer att ses igen, kanske inte inom åtta veckor men kanske inom tolv veckor, och diskutera ungefär samma problematik. Jag måste ta reda på mer när det gäller det som statsrådet har sagt här i dag.

För mig handlar det om att kommunerna inte tar sitt ansvar för sina medborgare. Den situation som många kommuner på landsbygden vittnar om är ohållbar. I dag har statsrådet hört några exempel från mig och mina kollegor. Och jag hoppas verkligen att statsrådet tar till sig dessa exempel och försöker göra någonting åt detta och gå från ord till handling.

Jag vill också passa på att skicka med några saker till statsrådet som de kommuner som jag har träffat har tagit upp. De tre punkter som de har tagit upp är: Ställ krav och reglera så att kommunerna tar hand om sina medborgare på längre sikt! Begränsa andra kommuners möjlighet att socialt dumpa människor utan motiv! Och låt en myndighet ta ansvar! Det är dessa tre saker som de kommuner som jag har träffat har skickat med – deras socialtjänstchefer, deras kommunalråd och deras kommunchefer.

Jag vill återigen tacka statsrådet och mina kollegor här för debatten.
(Applåder)

Anf. 61 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr ålderspresident! Jag vill också tacka för debatten och tacka interpellanten för interpellationen.

Det känns nästan lite hotfullt när interpellanten spänner ögonen i mig och säger att vi kommer att ses igen. Men jag ser det inte som ett hot. Jag gillar att stå här och debattera olika förslag med oppositionen.

Som jag har sagt tidigare tycker jag att social dumpning är ett problem. Jag återkommer gärna med förslag på hur vi ska kunna minska riskerna med social dumpning. Men som jag sa i mitt förra inlägg kommer flera av dessa åtgärder inte att ligga under mitt ansvar som minister. De förslag som kommer från en del kommuner och från utredaren rör andra områden än Finansdepartementets.

Jag vill också slå ett slag för att kommunerna även tar kontakt med varandra. Det finns ett bra exempel på en kommun som var utsatt för social dumpning. Man lyfte telefonen och ringde till den kommun som hade gjort detta. Sedan upphörde den sociala dumpningen. Det var en berättelse från en kommun. Jag tycker ändå att man måste lyfta fram de exempel som finns ute i landet som visar att kommunerna kan lösa detta sinsemellan. Det är naturligtvis det allra bästa.

Jag vill också svara på det som Eva Lindh tog upp tidigare. Man hinner inte alltid svara på allt på fyra minuter när man har så många motdebattörer.

Tills några tilläggsdirektiv finns i olika kommittéer och utredningar gäller de direktiv som finns. Kommer Skatteutjämningskommittén med tilläggsdirektiv så gör de det. Men fram tills tilläggsdirektiv kommer gäller de direktiv som nu finns.

Sedan vi debatterade detta senast för ungefär sex veckor sedan har det inte kommit några nya initiativ från regeringen i denna fråga. Men jag tror att Socialdemokraterna som ett regeringsvant parti också vet att regeringsprocesserna tar sin tid. Det är en skillnad från när man var kommunpolitiker, då det faktiskt gick lite snabbare.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellation 2022/23:244 om visumfrihet för medborgare i Kosovo

Anf. 62 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ålderspresident! Ludvig Aspling har frågat EU-minister Jessika Roswall om hon ser några risker med att bevilja Kosovo viseringsfrihet och vad statsrådet planerar att göra för att motverka eventuella risker.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Kommissionen presenterade 2016 ett förslag om viseringsfrihet för kosovanska medborgare för kortare vistelse i Schengenområdet. I mars 2023 kom rådet och Europaparlamentet överens om att inkludera Kosovo på listan över länder vars medborgare är undantagna från krav på visering till EU. Viseringsfriheten för Kosovo träder i kraft den 1 januari 2024.

Dialogen för att ge Kosovo viseringsfrihet har således pågått under många år. Under den tiden har Kosovo vidtagit omfattande reformer enligt den vägkarta för viseringsfrihet som EU har tagit fram. Vägkartan innehåller kriterier knutna till migration och gränsförvaltning, dokumentssäkerhet, allmän ordning och säkerhet samt grundläggande rättigheter – områden där det identifierats tydliga behov av förbättring för att undantas från kravet på visering. Utöver kriterierna finns även skrivningar om samarbete kring återvändande. För att uppfylla kriterierna har Kosovo anpassat sin lagstiftning på dessa områden för att närma sig reglerna inom EU.

Risikanalys och riskhantering är centralt i förberedelsearbetet inför alla beslut om viseringsfrihet. Förberedelsefasen har varit längre och mer ingående för Kosovo än för många andra länder. För att nämna några exempel har Kosovo byggt ut sin gränsförvaltning, upprättat samarbetsavtal med Frontex och kunnat påvisa konkreta framsteg i arbetet mot organise-

rad brottslighet och korruption. Arbetet har motsvarat det som gjort att andra länder i regionen har beviljats viseringsfrihet, och regeringen har inte funnit anledning att avvika från den tidigare bedömningen.

Viseringsfrihet medför dock alltid en viss risk. En central del av att hantera den är att noga följa hur den utvecklas. Inom ramen för det svenska ordförandeskapet i EU har regeringen därför initierat en diskussion om att se över möjligheterna att utifrån objektiva grunder, snabbare och mer effektivt kunna vidta åtgärder för att upphäva viseringsfriheten om denna leder till oönskade konsekvenser. Möjligheten till snabbare agerande vid missbruk minskar riskerna med beviljandet av viseringsfrihet, samtidigt som fler kan åtnjuta de fördelar som den innebär för laglydiga medborgare.

Anf. 63 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr ålderspresident! Först och främst vill jag understryka att vi har ett väldigt gott samarbete på migrationspolitikens område. Ingenting av det som jag lyfter fram här ska alltså tolkas som kritik mot regeringen i denna del.

Men just vad gäller frågan om Kosovo tycker jag att regeringen har hamnat helt fel. Man har alltså ställt sig bakom ett förslag om viseringsfrihet för personer från Kosovo, vilket innebär att ungefär 2 miljoner människor från detta land nu i princip kommer att kunna resa till Europeiska unionen med väldigt få krav.

Man kan titta lite grann på vilka konsekvenser detta kan innebära i praktiken. I kommissionens staff working paper, alltså landrapport, om Kosovo står följande i kapitel 24, Justice, freedom and security: "Kosovo is at an early stage in the fight against organised crime and limited progress was made in investigating and prosecuting organised crime cases. Powerful tools envisaged by the Criminal Code and the Law on Extended Powers of Confiscation are not yet fully utilised ... The operational independence of law enforcement agencies must be ensured. Fighting organised crime in the northern part of Kosovo continues to be challenging."

Borde inte ett land ha kommit längre än "det inledande stadiet" i kampen mot organiserad brottslighet innan vi lämnar över nycklarna till Europeiska unionen? Jo, jag tycker det.

Läser man vidare ser man att Kosovo är en viktig knutpunkt, och i vissa fall ursprungsland, för människo- och narkotikahandel med stora mängder och volymer i rörelse.

Kosovo, och i allmänhet albanska organisationer, ser ut att ha en avgörande roll i handeln med narkotika inom Europa, ofta med kopplingar till Turkiet och Italien där det också finns gott om organiserad brottslighet.

Detta är ingenting nytt. Jag skulle kunna dra upp en katalog med exempel på hur Kosovo är ett väldigt problematiskt land i dessa avseenden.

Mot bakgrund av detta måste man ställa frågan: Har detta något samband med de samhällsproblem som vi ser i Sverige i dag? Mitt svar på den frågan är ja. Jag skulle definitivt hävda att det har det. Faktum är att organiserad brottslighet, illegala vapen och internationella ligor inte bara är ett problem, utan det är problem nummer ett som denna regering har att hantera.

Man måste också ställa sig frågan om regeringen har ställt ut några löften angående detta. Ja, det har den definitivt gjort. Jag citerar från Moderaternas egen hemsida strax före valet: "De kriminella gängen håller

delar av Sverige i ett järngrepp. De hotar inte bara enskilda människors liv, utan hela det svenska samhällskontraktet. Det skadar det förtroende och den tillit som vårt samhällsbygge vilar på. Det var mot just den bakgrunden vi den 1 september efterlyste en snabb och operativ politisk mobilisering för att bekämpa gängbrottsligheten.”

Jag kan naturligtvis bara hålla med om vikten av detta – men varför då öppna upp EU mot ett land som vi vet är en källa till omfattande mängder organiserad brottslighet, illegala vapen, narkotika och människohandel direkt vid vår yttre gräns? För mig är det obegripligt.

Statsrådet nämner också att ett antal andra länder har fått viseringsfrihet på ungefär samma kriterier och att detta följer praxis. Det är helt sant, men det betyder ju inte att det var bra – och det betyder definitivt inte att vi stod bakom de besluten. Vi var emot viseringsfrihet för de flesta av länderna på västra Balkan, för att inte säga alla. För vår del är det alltså inte ett särskilt starkt argument att det här misstaget har begåtts tidigare.

Anf. 64 TJÄNSTGÖRANDE ÅLDERSPRESIDENTEN:

Jag vill påminna interpellanten om att anföranden i kammaren ska hållas på svenska.

Anf. 65 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Herr ålderspresident! Min kollega ledamoten Aspling skriver i sin interpellation att beslutet om visumfrihet för medborgare från Kosovo är olyckligt. Visst är det olyckligt, men det visar också att det tyvärr bara finns ett parti i denna riksdag som värnar om svenskarnas trygghet.

Det är viktigt att gemene man förstår vilka förhållanden som råder i Kosovo när EU med stöd av denna regering öppnar portarna genom visumfrihet. Kosovo är ett minst sagt mycket instabilt land. Så sent som den 28 december reste kosovoserber i norra Kosovo vägspärrar. Läget är spänt mellan serber och albaner i Kosovo. Serbien och Kosovo har fortfarande inte skrivit under ett fredsavtal, trots ihärdiga försök från EU att få detta att ske.

Det finns ingen garanti över huvud taget för att de våldsamma etniska motsättningarna i landet kommer att försvinna inom de närmaste 50 åren. Det är medan en sådan otrygghet råder i Kosovo som den svenska regeringen går med på att stödja visumfrihet för medborgare från Kosovo.

Låt oss säga – och hoppas – att freden håller i sig i Kosovo. Men det finns ju många andra stora problem i Kosovo som gör att landet inte är lämpat för visumfrihet.

Herr ålderspresident! Kosovo har enligt Världsbanken en arbetslöshet på 25 procent av den totala arbetskraften. Det betyder att var fjärde medborgare i Kosovo som kan arbeta saknar arbete. Vad tror migrationsministern blir en av många konsekvenser när medborgare från Kosovo lättare kan ta sig till Sverige?

Just nu finns det en uppåtgående trend när det gäller arbetslösheten i Kosovo. Trots arbetslösheten finns det kompetensbrist i landet. Anledningen till detta är att många utbildade kosovanska medborgare lämnar Kosovo för att söka arbete i andra länder. Detta kommer att bli lättare att göra med den visumfrihet som den svenska regeringen stöder, så inte heller Kosovo kommer att vinna på en sådan visumfrihet.

Enligt en rapport från Europeiska kommissionen från den 12 oktober 2022 fortsätter korrupktion, organiserad kriminalitet och förutsättningarna för yttrandefrihet att vara ett problem i norra Kosovo. Samma rapport, och flera andra rapporter, förmedlar hur stort problemet är när det gäller den illegala ekonomin i Kosovo. Den illegala ekonomin utgör mer än 30 procent av Kosovos bnp. Enligt experter upprätthålls en illegal ekonomi av den omfattningen av en svag rättsstat. En så stor illegal ekonomi skrämmer bort investerare från Kosovo men attraherar kriminella.

Med tanke på dessa ekonomiska förutsättningar undrar man verkligen hur denna regering resonerar när den stöder visumfrihet för kosovanska medborgare.

Anf. 66 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ålderspresident! De risker ledamöterna tar upp, bland annat i form av brottslighet och narkotika, är naturligtvis sådana som måste tas på allvar. Regeringen medger att det finns en tydlig avvägning mellan olika intressen, och jag håller med interpellanterna om att det finns risker. Det är också därför Sverige och ett antal andra länder har varit avvaktande inför detta beslut, men regeringens bedömning – som till slut också delades av alla medlemmar i ministerrådet – är att fördelarna i fallet med Kosovo totalt sett överväger de risker som finns.

Det är en grundläggande utgångspunkt för den här regeringen att värna goda relationer och föra en aktiv politik i förhållande till länder i EU:s närområde. Att Kosovo närmar sig EU och i förlängningen våra grundprinciper om rättsstat och mänskliga rättigheter är någonting positivt. Att människor kan röra sig fritt är en framgång, och att förenkla handel och helt vanliga människors vardag är något som vi värnar. Viseringsfrihet är ett steg framåt i den mån riskerna inte växer sig alltför stora.

Jag vill också betona någonting som är väldigt viktigt här, och det är att regeringen ser frågan ur ett bredare säkerhetsperspektiv. Kosovo är i dag det enda landet på västra Balkan utan viseringsfrihet till Schengen. Fortsatt isolering riskerar att leda till ökade spänningar, vilket är särskilt problematiskt givet konfliktnivån och Kosovos omstridda ställning.

Bibehållet momentum i grannskapspolitiken, med ett stort fokus på rättsstatens principer, bidrar å andra sidan på sikt till ökad stabilitet, en starkare rättsstat och ökade möjligheter att långsiktigt förebygga och bekämpa organiserad brottslighet. Det är också faktorer som måste läggas i vågskålen när ett beslut ska fattas.

Att ta bort viseringskravet innebär dock som sagt vissa risker. För att bedöma och förebygga dem och för att tydligt driva på för rättsstatliga reformer har kommissionen upprättat färdplaner för vissa länders viseringsfrihet. Förslaget om viseringsfrihet för Kosovo presenterades 2016, och Kosovo har under åren vidtagit ett flertal åtgärder. Sedan 2018 har kommissionen gjort bedömningen att Kosovo har uppfyllt samtliga kriterier i den färdplanen.

Avslutningsvis vill jag betona vikten av att EU agerar trovärdigt mot tredjeland och står fast vid sina utfästelser. I detta fall har det funnits ett tydligt löfte från EU:s sida om viseringsfrihet under vissa förutsättningar. Att gång efter gång välja att backa från sådana löften när stater lever upp till krav som har ställts riskerar att gröpa ur förtroendet för EU:s relationer

med tredjeland, och det är särskilt viktigt att EU är pålitligt när vi talar om länder i vårt grannskap som är en del av EU:s utvidgningsprocess.

Det var utifrån denna sammantagna bild som en bred majoritet i den här kammaren och hela ministerrådet ställde sig bakom beslutet att från årsskiftet bevilja Kosovo viseringsfrihet för kortare vistelser inom EU.

Anf. 67 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr ålderspresident! Inledningsvis tänkte jag bara säga att praxis i kammaren så som jag har uppfattat den är att kortare citat på engelska, ur papper som inte har översatts till svenska, brukar vara acceptabelt. Annars skulle vi behöva en auktoriserad översättare för att kunna återge citatet korrekt, och det verkar väl något onödigt när det är på engelska.

Jag tänkte att vi skulle hoppa vidare till ett annat kapitel i landrapporten och titta på vad det står om ett problemkomplex som borde eka bekant här i Sverige, nämligen islamism plus fattigdom och migration. Så här står det på sidan 51 i kommissionens landrapport: "Challenges in countering terrorism and preventing and countering violent extremism and radicalisation remain. Militant Salafist ideology and ethnonational movements continue to be present in the region, including Kosovo, and remain a threat."

Kosovo har ett väldokumenterat och välkänt problem med våldsbejakande islamism. Enligt Kosovar Center for Security Studies, som är en lokal, icke-statlig organisation, har Kosovo haft fler terrorkrigsresande till Islamiska staten per capita än något annat land i Europa. Det är inget dåligt rekord – fler än något annat land! Man är nummer ett. Organisationen beskriver problemet så här: The poor economic conditions experienced after the war have continued, and have meant that religious and political Islamic groups have gained more credibility than the government. Det tycker jag inte låter jättebra.

Den höga graden av radikalisering gör Kosovo till en naturlig inkörsport för islamisk terrorism i Europa, och det har redan skett flera gripanden av denna typ av personer som har planerat attacker mot mål i EU. I detta läge måste man fråga sig: Har vi ett problem med organiserad radikal islamism här i Sverige? Jag vill hävda att vi har det. Är det då smart att öppna upp för visumfrihet för ett helt land när vi vet att Sverige brukar bli ett väldigt attraktivt resmål för sådana här personer? Nej, jag skulle inte säga det. Sverige behöver mindre islamism – inte mer.

Kosovo är också ett av de fattigaste länderna i Europa. Ungefär en fjärdedel av befolkningen lever under fattigdomsgränsen och är beroende av försörjningsstöd, och försörjning från släktingar som jobbar utomlands är något som är väldigt utbrett. Enligt en tidigare chef för den albanska statistikmyndigheten spenderar folk ungefär hälften av sina legala inkomster – alltså hälften av lönen – på bröd.

Det är inte så att jag står här och klandrar dessa personer för att de är fattiga. Det är jättetråkigt, och jag önskar naturligtvis att de kunde få ordning på sitt land och få en bättre fungerande ekonomi. Men året är ju ändå 2023, och vi borde ha kommit så långt att vi vet vad som händer när vi öppnar upp gränserna och uppmanar till migration från länder som har en betydligt lägre levnadsstandard. Vi behöver inte fler personer som söker sig hit och som är tvingade att jobba svart, konkurrera med låg lön eller begå brott. Ser statsrådet verkligen ingen risk för att detta faktiskt kommer att bli ett problem?

Prot. 2022/23:86

11 april

Svar på
interpellationer

Jag upplevde att statsrådet tidigare i debatten hänvisade till den lite mer övergripande geostrategiska diskussionen och till att det är viktigt att detta land knyts närmare EU och inte blir en lydstat till Ryssland, Turkiet eller vilka regionala makter som nu skulle kunna vara intresserade av att ha fotfäste där. Självklart är det så, men man ska komma ihåg att ungefär 90 procent av Kosovos handel går till Europeiska unionen. Det här landet är helt och hållet beroende av EU som det är. De kommer inte att ställa om hela sin ekonomi för att i stället bli en lydstat till Ryssland – det är ju helt osannolikt. De är helt beroende av EU. Vi har en stark förhandlingsposition, och vi kan kräva betydligt mer.

Anf. 68 TJÄNSTGÖRANDE ÅLDERSPRESIDENTEN:

Jag vill än en gång påminna om att det svenska språket bör användas i kammaren – även av demokratiska skäl, så att alla de som följer debatten kan förstå vad som sägs i Sveriges riksdag.

Anf. 69 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Herr ålderspresident! Med tanke på att Sverige har haft och fortsätter att ha problem med ekonomiska migranter blir visumfrihet för medborgare från Kosovo en belastning för Sverige. Kosovo är ett land som har sociala och ekonomiska problem samt säkerhetsproblem. Det finns inget som tyder på att detta kommer att ändras inom den närmaste tiden.

Jag tycker inte att migrationsministern ska bli överraskad när medborgare från Kosovo kommer till Sverige och stärker Sveriges skuggsamhälle. Migrationsministern ska inte heller bli överraskad när Kosovo blir ett land som används som en färdled för att ta sig in i EU och så småningom till Sverige. Det jag är överraskad över är att migrationsministern helt och hållet har missat denna problembild.

Vi måste se vad som är bra för Sverige, och mycket talar för att visumfrihet för medborgare från Kosovo inte är bra för Sverige. En femtedel av Kosovos befolkning lever i fattigdom. Det gör landet till ett av Europas fattigaste länder. Det är för detta lands medborgare som EU har infört visumfrihet med stöd av Sveriges regering.

Kosovo har en omfattande illegal ekonomi bestående av narkotikahandel, cigarettsmuggling, prostitution och människohandel. Det är uppenbart att visumfrihet till medborgare från Kosovo kommer att göra Sverige otryggare. Det är tråkigt att migrationsministern inte förstår detta.

Anf. 70 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr ålderspresident! När det gäller de risker som båda ledamöterna har lyft fram har jag absolut sagt att jag ser dem och att det har skett en avvägning där vi har landat i att fördelarna ändå väger upp. Det här är inte alltid enkla avvägningar, men det har alltså skett en avvägning.

När det gäller risken för illegal migration kommer vi, något försenat, att sätta Etias, som kommer att innebära registrering för viseringsfria personer som vill resa in i EU. Där kommer det också att ske en säkerhetsprövning. Detta är oerhört viktigt, och det är också någonting som har framförts i förhandlingarna om viseringsfrihet för Kosovo.

När det gäller risken för illegal arbetskraft har vi ett gemensamt och väldigt viktigt arbete i att komma åt skuggsamhället. Vi kommer att gå fram med många åtgärder som jag tror är nödvändiga av flera skäl. När det

gäller den mer reglerade arbetskraftsinvandringen kommer vi att skärpa kraven väsentligt, vilket jag tror kommer att leda till en mer balanserad situation.

Jag konstaterar att risken för asylsökande är begränsad. Antalet asylsökande från Kosovo har minskat kraftigt under de senaste åren. Det senaste decenniet har vi sett en minskning med 90 procent. Migrationsverket bedömer också att risken är mindre jämfört med andra länder i närområdet eftersom Kosovo finns med på listan över säkra ursprungsländer. Migrationsverket är också tydligt med att återvändandet till Kosovo fungerar mycket bra.

Jag går tillbaka till den bredare bilden och vikten av att kunna både bevilja viseringsfrihet och hantera de risker som detta medför. Det pågår, som jag nämnde, ett reformarbete när det gäller den gemensamma viseringspolitiken i EU och Schengenområdet. Under det svenska ordförandeskapet i EU har jag initierat en diskussion med mina motsvarigheter dels om hur kraven för viseringsfrihet kan ses över och hur de löpande ska följas upp, vilket är viktigt, dels om hur suspendering av viseringsfrihet ska kunna ske på ett mer effektivt sätt när det uppstår behov.

Det svenska initiativet innebär att såväl beviljande som suspendering av viseringsfrihet ska kunna ske utifrån tydliga kriterier. I dag fattas beslut om viseringsförändringar i rådet helt och hållet utifrån politiska bedömningar. Det har lett till mindre förutsägbarhet för tredjeländ och stor tröghet när det väl behöver fattas tuffa beslut om att begränsa viseringsfrihet.

Regeringen har fått ett brett stöd från medlemsstaterna, och kommissionen har åtagit sig att presentera förslag på hur detta ska kunna genomföras. Jag är optimistisk när det gäller att nå en ordning där missbruk kan beivras betydligt snabbare och där underlaget för beslut i viseringsfrågor blir bättre.

De länder som är viseringsfria till Schengenområdet måste anpassa sin viseringspolitik till EU:s även efter att beslut har fattats. Detta har blivit tydligt inte minst vad gäller utvecklingen på västra Balkan.

Utöver en förbättrad uppföljning och suspenderingsmöjligheter kommer Etias, som jag nämnde, vid sitt ikraftträdande att förbättra möjligheterna att upptäcka säkerhetshot och irreguljär migration utan att viseringskrav införs. I frågan om Kosovo skulle dessa förändringar – Etias och en reformerad suspenderingsmekanism – ge oss bättre förutsättningar att hantera en situation som också förändras över tid.

Anf. 71 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr ålderspresident! Nu sjunger migrationsministern för kören – detta är naturligtvis saker som vi är överens om och som Sverigedemokraterna har tjuvat om i år och dagar. Både Europeiska unionen och den svenska regeringen måste ta dessa frågor på större allvar än vad man har gjort, och nu händer det faktiskt saker. Det är helt sant att det nya Etiassystemet kommer att innebära en betydligt bättre kontroll över dem som reser in i och ut ur unionen, och detta är naturligtvis någonting som Sverigedemokraterna står bakom.

Vad gäller anpassningen av viseringspolicy till EU:s regelverk får man väl säga att arbetet har gått så där. Det finns starka indikationer på att vissa länder bryter mot EU:s regelverk, men dessa länder har fortfarande kvar sina viseringsfördelar. Det har ju inte fattats några drastiska beslut, även

Prot. 2022/23:86
11 april

Svar på
interpellationer

om det har pratats en del och även om statsrådet på ett förtjänstfullt sätt har tagit upp saken i bland annat Europeiska rådet.

De punkter som statsrådet lyfter fram som positiva är asylsökande och återtagande. Detta är väl det minsta man kan kräva. Något slags bottenplatta för att ett land ska få viseringsfrihet borde vara att vi inte har strömmar av asylsökande som kommer från det landet, för då råder det uppenbarligen en situation som inte medger att landet kan hålla koll på sina egna medborgare och leverera korrekt information om vem som reser ut ur landet.

Även återtagande borde vara något slags bottenplatta. Utan ett fungerande återtagande ska man absolut inte ha någon viseringsfrihet över huvud taget.

Herr ålderspresident! Avslutningsvis vill jag åter tacka statsrådet för det goda samarbete vi har haft på migrationspolitikens område. Denna regering kommer att göra väldigt mycket bra för Sverige om man håller kursen framöver, och jag är jätteglad över att få vara en del av detta samarbete. Det betyder dock inte att vi är överens om allt, och detta är en sådan punkt.

Men återigen: Tack för det arbete ni gör!

Anf. 72 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ålderspresident! Regeringen är väl medveten om att vi här gör en avvägning mellan olika intressen, men vi ser också frågan ur ett bredare säkerhetsperspektiv. Som jag sa är Kosovo i dag det enda landet på västra Balkan utan viseringsfrihet, och fortsatt isolering innebär risker.

Ludvig Aspling tar upp problemet med att det finns länder som bryter mot viseringsregelverket. Jag delar helt uppfattningen att det har hänt alldeles för lite, och det är precis därför jag har initierat en förändring i ministerrådet. Jag är glad att det fanns en bred uppslutning bakom ett förändrat regelverk med mer effektiva möjligheter till suspendering av viseringsfrihet och att kommissionen har åtagit sig att ta fram ett sådant reformförslag. Detta är viktigt på riktigt.

Avslutningsvis: Nima Gholam Ali Pour sa inledningsvis att det bara finns ett parti som bryr sig om landets trygghet. Det stämmer inte. Det finns flera.

Även jag vill tacka för ett gott samarbete med samarbetspartiet för att genomföra de viktiga reformer Sverige behöver för en ökad trygghet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 20 Svar på interpellation 2022/23:258 om anmälningsplikt för offentligt anställda

Anf. 73 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ålderspresident! Frida Tånghag har frågat mig om regeringen avser att gå fram med en lagstiftning trots den kritik från berörda yrkesgrupper som har beskrivits i interpellationen och om jag avser att gå vidare med en lagstiftning som enligt vad som beskrivs i interpellationen skulle riskera att göra offentligt anställda till lagbrytare.

För att skapa en hållbar asyl- och migrationspolitik prioriterar regeringen bekämpandet av det så kallade skuggsamhället. Målsättningen är att förhindra att personer vistas och lever i Sverige utan att ha rätt till det och att komma till rätta med de problem det medför.

Det är en fråga om förtroendet för svensk migrationslagstiftning, rättvisa och likhet inför lagen. Har man fått ett beslut som säger att man inte har rätt att stanna i Sverige ska det följas. Det är även viktigt att myndigheterna har kännedom om vilka som befinner sig i Sverige.

En rad åtgärder har vidtagits och ska vidtas för att öka återvändandet och motverka ytterligare framväxt av skuggsamhället.

En pågående utredning om åtgärder för att stärka återvändandeverksamheten har bland annat i uppdrag att utreda och ta ställning till om informationsutbyte mellan myndigheter kan ske i större utsträckning än i dag för att stärka arbetet med verkställighet. Det är angeläget att ett utökat informationsutbyte kommer på plats.

Det pågår ett arbete inom Regeringskansliet med att ta fram tilläggsdirektiv till utredningen, bland annat gällande frågan om informationsutbyte mellan myndigheter.

Utgångspunkten måste vara att våra myndigheter ska samarbeta med varandra, inte motarbeta varandra. Den som fått ett avlägsnandebeslut har haft möjligheten att få sitt ärende prövat i inte bara en utan flera instanser.

Som framgår av Tidöavtalet behöver undantag från informationsplikten, exempelvis för situationer inom sjukvården, utredas närmare, och jag vill inte föregripa resultatet av det arbetet.

Regeringen kommer att fortsätta att göra allt den kan för att komma till rätta med problemen med det växande skuggsamhället, och jag kommer att agera för att våra gemensamma åtaganden i Tidöavtalet efterlevs.

Anf. 74 FRIDA TÅNGHAG (V):

Herr ålderspresident! Jag tackar statsrådet för svaret.

För att bekämpa skuggsamhället vill högerregeringen införa en informationsplikt, eller med andra ord en angiverilag, ämnad för Sveriges välfärdspersonal.

Jag har valt att fråga statsrådet om hon ämnar gå fram med en utredning om en angiverilag för anställda inom hela välfärdssektorn trots att det är en lag som ingen vill ha.

Strax efter att förslaget presenterats valde många inom de berörda yrkesområdena att öppet kritisera förslaget, och inte lite heller. Lärarförbundet gjorde en markering i oktober 2022, fackförbundet Dik i november 2022, anställda inom vården i december 2022 och Västra Götalandsregionen i december 2022 – något som de också följde upp och stod fast vid i mars. Den nationella kampanjen Vi anger inte kom också i mars och även den debattartikel där Sekos samtliga 21 medlemsförbund kraftigt markerade mot förslaget.

Detta visar tydligt vad det handlar om. Jag citerar ur debattartikeln: ”Det kan handla om professioner inom vård och omsorg som behöver ange patienter, bibliotekarier som får agera informanter och socialsekreterare som tvingas anmäla människor i behov av stöd och hjälp. Professioner som i högsta grad bygger sitt arbete på tillit och förtroendefulla relationer.”

Herr ålderspresident! Åsikterna går inte på något sätt isär. Det är en samstämmig och tydlig bild som kommer från dem som lagen föreslås

gälla: ett kompakt och tydligt motstånd. En angiverilag strider mot all etik och moral som gäller de berörda yrkesgrupperna och kolliderar med redan befintlig lagstiftning som är tvingande.

Vilka lagar är det tänkt att angiverilagen ska trumfa? Vad ska konsekvenserna bli? Vad tänker sig regeringen för straffvärde – böter, fängelse eller avsked? Statsrådets samarbetsparti Sverigedemokraterna har tydligt sagt att konsekvensen ska bli avsked. Ska lagstiftningen verkligen diktera villkoren på arbetsmarknaden?

Tidigare har statsrådet genomgående svarat att hon inte vill föregripa utredningen, och nu tillägger hon att myndigheterna behöver samarbeta och inte motverka varandra. Är det statsrådets bild att det händer i dag? Är det därför hon håller fast vid en utredning som ingen vill ha och som riskerar att göra anställda inom välfärden till lagbrytare?

Statsrådet har även sagt att utredningen ska utreda närmare om det kan finnas situationer där en anmälan strider mot ömmande värden.

Herr ålderspresident! Låt mig åter citera debattartikeln: ”Det räcker inte att det i Tidöavtalet står att det kan finnas situationer där en anmälan skulle strida mot ömmande värden, exempelvis i sjukvården, och att ett sådant undantag ska utredas närmare. Undantagen kan inte begränsas till enskilda situationer utan måste omfatta många av våra yrkesområden.”

Med ett flertal lagstiftningar i ryggen, etiska koder och sekretess borde undantag inte gälla enskilda situationer utan inkludera samtlig personal inom vård och omsorg. Vem är lagen till för?

Anf. 75 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ålderspresident! Frida Tånghag pratar om anmälningsplikt för offentligt anställda men verkar tyvärr varken ha läst Tidöavtalet eller lyssnat till mitt svar. Undantag från anmälningsplikten behöver utredas närmare, och det kommer att göras. Jag kan inte föregripa resultatet av denna utredning.

Det är ingen angiverilag. Det handlar om offentligt anställda som i sin tjänstemannaroll förväntas verka för att beslut fattade av domstol eller myndighet också efterlevs.

Frida Tånghag nämner till exempel socialsekreterare, och utan att föregripa utredningen förstår jag att det i deras yrkesutövning är en svår situation. Men samtidigt är det problematiskt när exempelvis socialtjänsten i Malmö väljer att betala ut försörjningsstöd till personer som inte har rätt att vistas här. Då sänder samhället de facto två olika signaler: En domstol eller myndighet säger att en person ska lämna landet medan en annan myndighet betalar för samma persons uppehälle här i landet. Därför tycker vi att det är viktigt att utreda hur man bättre kan säkerställa att myndigheter jobbar i samma riktning.

I allt lagstiftningsarbete ingår givetvis att säkerställa att det sker i enlighet med de internationella konventioner och den EU-rätt vi är bundna av. Det kommer vi givetvis att göra även i detta arbete.

Jag är övertygad om att det här inte är en lag som ingen vill ha, som Frida Tånghag säger. Vi är många som menar att den är nödvändig för att bekämpa skuggsamhället, som Vänsterpartiet dessvärre har varit med om att låta växa de senaste åren då Socialdemokraterna har suttit vid makten.

Vi måste komma ihåg att det inte ligger i någons intresse att ha ett skuggsamhälle. Vi får framför allt inte glömma bort att många, inte minst

kvinnor och barn, far väldigt illa i skuggsamhället. Därför borde det, för alla som är demokratiskt aktiva, som jag ser det vara en självklarhet att försöka skapa ett regelverk som inte uppmuntrar och göder skuggsamhället, där så många far så illa.

Man glömmar ofta, vilket också framkommer i Frida Tånghags anförande, att det handlar om personer som i många fall har fått sin rätt till uppehållstillstånd här prövad i inte bara en utan flera instanser. I de fall myndigheter träffar på personer som inte har fått sin sak prövad kan man undra varför de personerna inte har försökt legalisera sin vistelse här. Är det kanske för att de har något att dölja? Alldeles oavsett är det bra när vi träffar på personer som vistas här illegalt, dels för att det kan innebära risker för Sverige och för enskilda, dels för att de människorna ofta riskerar att fara väldigt illa.

Sverige har nu en regering som vågar se problemen och som vågar presentera lösningar, som inte alltid är bekväma men nödvändiga. Det som behövs är ordning och reda i migrationspolitiken. Sverige behöver få kontroll över vilka som befinner sig i landet. Ytterst är det en fråga om landets säkerhet.

Anf. 76 FRIDA TÅNGHAG (V):

Herr ålderspresident! Statsrådet adresserar skuggsamhället. Att befinna sig i det så kallade skuggsamhället och leva som papperslös innebär att leva i otrygghet. Papperslösa tillhör samhällets mest utsatta. Men att vara papperslös är inte detsamma som att sakna giltigt pass eller id-handling.

Ingen människa är illegal. Man har enligt lag rätt till sjukvård, och barnen har rätt att gå i skola. Det är rättigheter som i många fall även i dag är svåra att förverkliga, på grund av rädslan att bli upptäckt. Därmed blir varje kontakt med myndigheter för att söka hjälp, ta del av det offentliga eller anmäla ett brott förknippad med risk. Det är en rädsla som kommer att öka. Fler kommer att hålla sig undan i större omfattning. Man kommer att avstå från att söka nödvändig vård, och barn kommer att hållas hemma från skolan.

Det skuggsamhälle som statsrådet ska bekämpa kommer att växa. Fler människor kommer att löpa större risk att bli utnyttjade över hela skalan. Det handlar om alltifrån prostitution till att bli lätta byten i arbetslivskriminalitet eller organiserad brottslighet.

Herr ålderspresident! Många av dem som kommer att få betala för regeringens förslag är barn. Det är barn som har fötts och vuxit upp som papperslösa. Det börjar bli tjugigt att säga att barnkonventionen nu är lag i Sverige. Men det behöver tydligen upprepas. Barnkonventionen tar inte hänsyn till om man är asylsökande, papperslös eller bofast och svensk medborgare. Om man bor i Sverige och är barn har man rätt till utbildning. Men ju längre tiden går desto mer verkar det som att barnkonventionen ska underordnas all annan lagstiftning i Sverige.

Linjen som går ut på att skrämja i väg asylsökande från Sverige genom att ge otrygga och otillräckliga levnadsförhållanden, låg ersättning och undermåligt boende uppmuntrar inte till återvandring. Detta har Röda Korset slagit fast genom långvarigt arbete med frågan. Det förverkar bara förtroendet för samhället och myndigheterna. Skuggsamhället kommer inte att stävjas av detta. Det kommer att växa och bli ännu djupare.

En annan parameter som måste belysas är att alla inte kan utvisas. Det handlar om statslösa och andra personer som saknar land att utvisas till eller tas emot av. Det visar rapporter från både Delmi och Riksrevisionen.

Att vara papperslös är ett tillstånd som vi som land har skapat och som vi kan avhjälpa. Men det gör man inte med lagar som vänder människor mot varandra och som skapar strukturer där förtroende och tillit rivs sönder. Ett sådant samhälle är bara rättslöst och otryggt.

Med anledning av det skulle jag vilja veta vilka fakta statsrådet har som stöd för att lagen kommer att få den effekt som statsrådet säger.

Anf. 77 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr ålderspresident! Nu blandas många olika begrepp ihop. Jag tror att vi måste reda ut det lite.

Återvandring handlar om personer som har tillstånd att vistas här men som känner att de inte kommer till sin rätt och därför vill återvända till sitt hemland. Det finns stöd att få för det. Men det gäller personer som har rätt att vistas här.

Om vi i stället pratar om personer som inte har rätt att vistas här är det bland annat personer som inte har legaliserat sin vistelse, det vill säga kommit hit utan att ge sig till känna. Det är i sig problematiskt, inte minst ur ett säkerhetsperspektiv, vilket jag lyfte upp inledningsvis. Men det handlar också om personer som gett sig till känna, fått sin asylansökan prövad men fått beslut om att de inte har skyddsskäl.

Man ska inte blanda ihop det med personer som fått beslut om hinder för verkställighet, som Frida Tånghag också var inne på. Om man av olika skäl inte kan utvisas till exempelvis ett hemland finns det möjlighet att beviljas uppehållstillstånd på grund av hinder för verkställighet. Då har man också rätt att vistas här i landet.

Det som informationsplikten tar sikte på är personer som inte har rätt att vistas här och som är en del av ett växande skuggsamhälle. Den här regeringen och samarbetspartiet kan inte bara stå bredvid och titta på medan det växer och människor far illa.

Jag och Frida Tånghag håller egentligen med varandra om en stor del av problembeskrivningen. Sedan landar vi i diametralt olika uppfattningar. Så är det kanske när man är moderat respektive vänsterpartist. Jag instämmer helt i Frida Tånghags beskrivning av att människor far väldigt illa i skuggsamhället. Men jag förstår inte slutsatsen när det gäller ett barn som har fått sina asylskäl prövade och där man har landat i att barnet inte har asylskäl. Varför ska myndigheterna då stötta en illegal uppväxt här i landet, i skuggsamhället? Är det verkligen för barnets bästa? Jag betvivlar verkligen det.

Jag tror att det absolut bästa för barnet är att man följer det beslut som har fattats i en rättssäker process av myndigheter, ofta även av domstol, och återvänder till det land som man ska utvisas till för att bygga upp ett nytt liv där. Föräldrarna har en mycket långtgående skyldighet att följa det beslutet, för att värna sitt eget barns bästa.

Anf. 78 FRIDA TÅNGHAG (V):

Herr ålderspresident! Jag instämmer i att vi håller med varandra när det gäller problematiken. Men om vi hade tyckt lika hade vi varit med i samma parti. Nu är vi inte det.

Jag vill ändå adressera det som jag började med. Genom att man enträget fortsätter att driva förslaget kommer det att bli otryggt hela vägen. Man har redan skapat en oro bland Sveriges läkarkår, socialsekreterare och vård- och omsorgspersonal. Den kommer att förstärkas, eftersom det är yrkesgrupper som lider av stor samvetsstress. Det är ett omfattande arbetsmiljöproblem. Röster ur fackföreningsrörelsen vittnar om hur stort problemet är i dag men även hur otroligt mycket större det kommer att bli om lagen blir verklighet. Det handlar om tillit mellan arbetskamrater, svikna förtroenden från allmänheten samt oro för repressalier.

Har inte regeringen annat att oroa sig över i tider av skenande inflation och en orolig omvärld? Den har dessutom redan gjort sig ovän med stora delar av Sveriges befolkning. När jag säger att det är en lag som ingen vill ha innefattar det stora delar av Sacos över 1 miljon medlemmar i samtliga förbund.

Att införa en så kallad informationsplikt är inte en enskild, isolerad åtgärd. Det är ett beslut som kommer att få konsekvenser för hela samhället. Den grund som en rättsstat bygger på är ändå tillit och förtroende mellan människor. Det är inget som en angiverilag kommer att uppmuntra till. Repressiv politik får negativ effekt i hela samhället, över hela skalan.

Anf. 79 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr ålderspresident! Till att börja med vill jag verkligen framhålla att det här inte är lätta frågor, men regeringen har landat i att det är nödvändiga åtgärder för att få bukt med skuggsamhället som tyvärr har tillåtits växa och inte minst för att människor inte ska fara illa. Det finns målkonflikter, och dem ska man erkänna. Därför är det viktigt att en utredning får jobba i lugn och ro och göra de svåra avvägningar som måste göras.

Jag är som sagt övertygad om att det behövs ett offentligt Sverige där samtliga myndigheter drar åt samma håll och där man gör vad man kan för att säkerställa att domstolsbeslut följs. Jag har stor respekt för de yrkesgrupper som känner oro för detta och upplever att det skulle vara väldigt svårt i deras yrkesroller. Det är därför regeringen tar frågan och behovet av en utredning på mycket stort allvar.

Mot bakgrund av att det är en sådan svår målkonflikt vill jag också tacka Frida Tånghag för att hon lyfter den här frågan i den här interpellationen, för jag tycker att det är viktigt att den debatteras.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 21 Svar på interpellation 2022/23:282 om kostnadsberäkning gällande migrations- och asylpakten

Anf. 80 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr ålderspresident! Nima Gholam Ali Pour har frågat mig om jag har för avsikt att ta fram en kostnadsberäkning för hur den föreslagna migrations- och asylpaktens solidaritetsmekanism och övriga bestämmelser kommer att påverka statens budget samt om jag kommer att verka för att en ekonomisk analys ska ligga till grund för Sveriges förhållningssätt gentemot den föreslagna migrations- och asylpakten.

Inledningsvis vill jag betona att de nu pågående förhandlingarna bygger på ett conceptpapper som det tjeckiska ordförandeskapet tog fram. Det innebär bland annat att förslaget till solidaritetsmekanism har reviderats väsentligt i förhållande till det förslag som Nima Gholam Ali Pour hänvisar till, med större frihet för medlemsstaterna att välja vad de vill bidra med till den solidaritetspool som föreslås.

Att genomföra de beräkningar som Nima Gholam Ali Pour efterfrågar är utmanande av två skäl.

För det första är det mycket svårt att göra prognoser för hur många personer som kommer att söka asyl i EU – än mer så under ett nytt regelverk. Parallellt med solidaritetsmekanismen diskuteras utvidgade ansvarsregler och obligatoriska gränsförfaranden samt screening och registrering i Eurodac. Utfallet i samtliga dessa förhandlingar, särskilt de om gränsförfaranden, kommer att ha stor påverkan på framtida migrationstryck och behov av solidaritetsåtgärder.

För det andra är det förenat med stor osäkerhet att utifrån dessa prognoser beräkna hur mycket Sverige behöver bidra i form av solidaritet. Inte heller går det att i nuläget beräkna hur stor den solidaritetspool som föreslås kommer att bli.

Regeringens bedömning är att förslagen i migrations- och asylpakten som helhet sannolikt kommer att innebära en tydlig minskning av asyltrycket på Sverige. Detta skulle innebära lägre kostnader för asylprövning och mottagande jämfört med vad som vore fallet med det regelverk som gäller i dag, i linje med den målsättning för den svenska politiken som regeringen och samarbetspartiet enats om.

Anf. 81 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Herr ålderspresident! De frågor som jag ställt till migrationsministern ligger inom ett område som brukar vara viktigt för väljarna. Det handlar om hur stor pålaga som hamnar hos skattebetalarna om Sverige ansluter sig till en migrations- och asylpakt inom Europeiska unionen. Migrationsministern menar att det kommer att variera från år till år och att det inte är möjligt att bedöma hur betungande kostnaderna kommer att bli för statens budget och skattebetalarna.

Trots att det finns prognoser för migrationens utveckling baserade på bland annat den politiska situationen samt demografin i olika länder går det inte att göra en bedömning av hur mycket migrations- och asylpakten kommer att kosta Sverige och de svenska skattebetalarna, enligt migrationsministern. Migrationsministern vill inte ens ge besked om hur mycket Sverige kommer att tvingas betala för varje asylsökande som vi inte vill ta emot genom den solidaritetsmekanism som kommer att tvingas på oss genom Europeiska unionens föreslagna migrations- och asylpakt. Detta är högst anmärkningsvärt, för redan 2016 lade Europeiska kommissionen fram ett förslag med en specifik siffra för vad medlemsstater skulle betala om de inte tog emot asylsökande från andra EU-länder.

Av en artikel i Politico från maj 2016 framgår att Europeiska kommissionen lagt fram ett förslag där EU-länder ska betala 2,8 miljoner kronor per asylsökande som man inte tar emot från andra EU-länder, genom EU:s omfördelning. EU-kommissionen har alltså gett ett besked: 2,8 miljoner kronor för varje asylsökande som Sverige inte tar emot. Här finns ett besked. Då undrar man vad migrationsministerns besked är.

Om avgiften inte är 2,8 miljoner kronor per asylsökande som Sverige inte tar emot, vad är då avgiften? Om man säger att EU-kommissionens besked från 2016 inte gäller måste man ju ha ett annat besked. Det måste finnas en siffra som migrationsministern känner till. Annars får man utgå från att den föreslagna avgiften fortfarande ligger på 2,8 miljoner kronor för varje asylsökande som Sverige inte tar emot från andra EU-länder.

Den avgift som EU-länder ska betala enligt solidaritetsmekanismen när de inte tar emot asylsökande från andra länder har som syfte att avskräcka EU-länder från att vägra ta emot asylsökande. Syftet är alltså att avskräcka från att inte ta emot. Avgiften kan därmed inte vara så låg att den inte avskräcker, då syftet redan från början har varit att avskräcka EU-länder från att inte ta emot asylsökande. Det är därför jag blir orolig och bekymrad när migrationsministern inte ger något besked när jag ställer några enkla frågor. Hur mycket kommer denna solidaritetsmekanism att kosta Sverige? Hur mycket kommer skattebetalarna att tvingas betala för invandringen?

Om migrationsministern av någon märklig anledning inte vet hur mycket detta kommer att kosta, kommer migrationsministern då att ta fram en kostnadsberäkning för hur den föreslagna solidaritetsmekanismen kommer att påverka statens budget?

Anf. 82 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ålderspresident! Som jag sa inledningsvis utgår förhandlingarna nu, under det svenska ordförandeskapet, från det tjeckiska konceptpapper som togs fram när Tjeckien var ordförande. Det är alltså inte samma förslag som det Nima Gholam Ali Pour hänvisar till, som kommissionen lade fram. Det är inte heller så att alla delar i mekanismen är färdigförhandlade. Då hade det varit lättare att veta vilka pusselbitar vi har att jobba med. Pakten är under förhandling.

En sådan analys som ledamoten efterfrågar skulle behöva innefatta ett stort antal bestämmelser – andra bestämmelser än bara solidaritetsmekanismen – som inte heller är färdiga. Inte minst skulle då obligatoriska gränsförfaranden behöva inkluderas. Om man får på plats robusta gränsförfaranden, vilket jag menar är helt centralt, det vill säga snabbspår vid yttre gräns för prövning av ansökningar där det är låg sannolikhet för att de beviljas, skulle nämligen antalet ogrundade ansökningar och den sekundära migrationen troligtvis minska kraftigt.

Analysen skulle också behöva beakta de stora fördelar som samtliga medlemsstater skulle dra av införandet av ett effektivt screeningförfarande för alla som passerar yttre gräns irreguljärt samt en ökad tillgång till information i databasen Eurodac.

Genom de reviderade mottagande- och återvändandedirektiven skulle medlemsstaterna även ges större utrymme i ett antal avseenden vad gäller att utforma sin asylhantering, vilket inte minst är relevant för Sveriges del. Det kommer också att påverka kostnadsbilden. Sammantaget gör jag alltså bedömningen att en sådan beräkning som Nima Gholam Ali Pour efterfrågar i dagsläget inte är möjlig att göra, men jag drar samtidigt slutsatsen att reformerna kommer att bidra till att inte bara minska inflödet till Sverige avsevärt utan också förbättra möjligheterna i mottagandet på en mängd olika sätt.

Förhandlingar är som bekant ett givande och ett tagande, och för att nå ett större ansvar vid yttre gräns kommer Sverige också att behöva bidra på något sätt till den solidaritet som förhandlas. Så länge helheten bedöms vara i linje med Sveriges målsättningar kommer regeringen naturligtvis att arbeta vidare för pakten.

Anf. 83 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Herr ålderspresident! Jag representerar ett parti som inte vill att det svenska folket ska betala alltför mycket för invandringen. Så är det. En gång i tiden svartmålades den politiska inriktningen. I dag kallas det sunt förnuft, och fler och fler partier har till synes anslutit sig till den linjen.

Det är helt naturligt att jag står här som representant för Sverigedemokraterna och vill veta hur mycket Europeiska unionens föreslagna migrations- och asylpakt kommer att kosta skattebetalarna. Det är viktigt för Sverigedemokraternas väljare och egentligen rätt många svenskar att deras skattemedel finansierar främst välfärden och inte invandringen.

Debatten om att välfärden är viktigare än invandringen är avslutad. Flera partier har ändrat sin inriktning eftersom vi kom fram till att välfärden är viktigare än invandringen. Det är därför viktigt för oss att veta hur mycket migrations- och asylpakten kommer att kosta och hur det påverkar statens budget och skattebetalarna.

Det är uppenbart att om kostnaderna för migrations- och asylpakten och speciellt solidaritetsmekanismen blir alltför stora kommer välfärden och den grundläggande service som staten, regionerna och kommunerna ska tillhandahålla att få stå tillbaka. Det är därför det har varit viktigt att få en invandring till Sverige vars kostnader är rimliga och vars negativa konsekvenser helst är obefintliga, och det är därför vi måste veta hur mycket olika migrationspolicyer, till exempel migrations- och asylpakten och dess solidaritetsmekanism, faktiskt kostar.

Det fanns en tid då vi lät kostnaderna för migrationen dra iväg eftersom det fanns en övertygelse om att invandring skulle berika Sverige. Det är en allmän uppfattning att invandringen inte berikade Sverige. Det är en dålig idé att inte veta hur mycket olika migrationspolicyer kommer att kosta. Vi måste veta hur mycket Europeiska unionens migrations- och asylpakt kommer att kosta skattebetalarna.

Det måste tas fram en kostnadsberäkning som allmänheten och dess representanter i form av riksdagen kan förhålla sig till. Vi kan inte köpa grisen i säcken och stödja en migrations- och asylpakt vars ekonomiska konsekvenser för Sverige är okända.

Den nuvarande regeringen har fått ett mandat från svenska folket, men mandatet är villkorat. Föregående regeringars misstag med invandringspolitiken ska inte upprepas. Det är ett villkor för mandatet. Vi ska ha en invandringspolitik som prioriterar Sveriges intressen. För att se om migrations- och asylpakten värnar Sveriges intressen måste vi se hur mycket den påverkar statens budget. Detta borde migrationsministern förstå.

Anf. 84 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr ålderspresident! Kostnadsfrågan är naturligtvis något som följs mycket noga, men det går inte att se kostnaden för solidariteten helt isolerat, vilket jag försökte visa i mitt förra inlägg. Därför måste man se till politiken som helhet, och den politiken är under förhandling. Vi vet inte

var det landar, så därför är det mycket svårt att göra en kostnadsberäkning. Men vi följer som sagt kostnadsfrågan mycket noga.

Nyckelordet i regeringens politik är hållbarhet, något som avspeglas både i de nationella reformer som vi tillsammans genomför och i de internationella samarbeten som Sverige medverkar i. Det man kan säga om dagens EU-gemensamma system är att det till stor del är fullständigt ohållbart.

En rimlig utgångspunkt är att den som kommer till unionen som huvudregel ska få sin sak prövad vid unionens gräns. I dag gäller näst intill motsatsen. En stor del av asylansökningarna lämnas in i medlemsstater som inte har yttre gräns, och det är naturligtvis en helt orimlig ordning. Många registreras aldrig när de korsar yttre gräns irreguljärt, och ett allt större antal personer befinner sig i skuggsamhällen runt om i EU:s medlemsländer.

Vi har till följd av det stora migrationstrycket och de många sekundära förflyttningarna gränshinder som aldrig förr i unionen. Ett antal medlemsstater, kanske främst Österrike, Belgien och Nederländerna, befinner sig i en situation som ur ett svenskt perspektiv endast kan liknas vid den 2015. Trots upprepade försök har det inte gått att få dagens regelverk att fungera för att hantera dagens migration, och därför måste vi ha ett nytt regelverk.

I förhandlingarna om en ny lagstiftning arbetar regeringen utifrån tre primära utgångspunkter. För det första är det en förutsättning för vår medverkan att vi kan få ett minskat tryck till Sverige jämfört med vad vi kan nå med dagens regelverk. Det är helheten av reformen som då är central. För det andra måste man naturligtvis upprätthålla mänskliga rättigheter och grundläggande värdighet i mottagandet av asylsökande. För det tredje är en tvingande omfördelning av asylsökande inte aktuell. Även om Sverige har begränsade möjligheter att öppet driva sin linje nu som ordförande i ministerrådet delas motsvarande utgångspunkter av en mängd medlemmar i rådet.

Nima Gholam Ali Pour har frågat mig om jag kan ta fram en kostnadsberäkning för den föreslagna solidaritetsmekanismen samt övriga bestämmelser. Jag har förstått att han menar det förslag som förhandlas i dag. Men det är alltså under förhandling, och det är mycket svårt för mig, om ens möjligt för någon, att göra beräkningar för något som ännu inte finns.

Anf. 85 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD):

Herr ålderspresident! Migrationsministern säger i sitt anförande att kostnaderna följs noga. Jag undrar hur man kan följa dem om inte genom kostnadsberäkningar. Men migrationsministern menar att hon inte kan ta fram dessa kostnadsberäkningar.

EU:s medlemsstater är på väg att ingå en migrations- och asylpakt. Den här månaden kommer förslaget att behandlas i Europaparlamentet, och därefter går det vidare till slutförhandlingar mellan EU-ländernas regeringar. Vi måste få veta vad konsekvenserna av detta förslag blir för Sverige.

Min partikollega i Europaparlamentet Charlie Weimers kallar förslaget en dyr omfördelning av migranter. Jag har ingen anledning att tvivla på Weimers bedömning. Det är tråkigt att migrationsministern inte har tagit fram en kostnadsberäkning för detta förslag, som nu behandlas och anses vara ett förslag som kommer att gå vidare och antas.

Vad jag har försökt att argumentera för här i dag är att vi måste få se ekonomiska konsekvensanalyser av hur migrations- och asylopakten kommer att påverka Sverige och våra skattebetalare. Det är olyckligt att Sverigedemokraterna behöver fortsätta arbetet med att övertyga andra partier att först ta reda på hur mycket invandringspolitiken kostar innan man implementerar den.

Solidaritetsmekanismen inom migrations- och asylopakten handlar i grund och botten om en bestraffningsavgift som till sist ska övertyga medlemsstaten att ta emot asylsökande enligt den fördelning som EU har bestämt. Innan var det partier på vänsterkanten som tvingade på Sverige invandringens kostnader. Nu blir det EU som gör det. Svenska folket har rätt att få veta kostnaderna för Europeiska unionens migrations- och asylopakt.

Anf. 86 Statsrådet MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr ålderspresident! Parlamentet har nu tagit ställning. Det hela är under förhandling i rådet. Efter att vi väl har nått en rådposition, som jag har förhoppningar om att vi kommer att göra under det svenska ordförandeskapet, blir det förhandling mellan parlamentet och rådet i så kallade triloger. Vi har alltså en lång väg kvar att gå. Vi är inte färdiga med förhandlingarna i rådet. Väldigt många pusselbitar ligger på bordet, och dem ska vi försöka foga samman.

Vad jag försöker säga här – jag känner dock att jag inte riktigt når fram – är att det inte handlar om en bestraffningsavgift, utan det här är ett sätt att konstatera att vi befinner oss i en europeisk union med yttre gränser. Det ligger i Sveriges allra största intresse att se till att vi får kontroll vid de yttre gränserna. Det är klart att alla medlemsländer inte befinner sig i samma situation som exempelvis Italien gör vid Medelhavet. Vi behöver därför självklart hjälpas åt att säkerställa att vi får kontroll vid yttre gräns.

Vi är helt överens om att vi inte ska ha en tvingande omfördelning av asylsökande, men vi behöver bidra för att säkerställa unionens säkerhet genom en säker yttre gräns. Det ligger sannerligen i Sveriges intresse. Och är det någonting som jag vet kommer att stå Sverige väldigt, väldigt dyrt är det om vi inte bidrar till kontroll vid EU:s yttre gräns.

Detta tycker jag att även Sverigedemokraterna ska tänka på i sin politik. Det är precis den situation vi hade 2015, när människor strömmade genom hela Europa för att komma till Sverige, som vi ska undvika genom de förhandlingar som vi nu driver.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 22 Svar på interpellation 2022/23:218 om transportsektorns omställning

Anf. 87 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr ålderspresident! Sverige har tillsammans med många andra länder åtagit sig att ställa om mot en hållbar värld. Transportsektorn är den sektor som står för mest utsläpp.

Gunilla Svantorp har frågat mig om jag i närtid avser att presentera regeringens riktning vad gäller transportsektorns klimatomställning och om jag kan säga någonting om vägen framåt.

Sveriges klimat- och miljöpolitik ska vara ambitiös, kostnadseffektiv och målinriktad. Vår klimat- och miljöpolitik utgår från förvaltarskaps-tanken och strävar efter att hitta de mest kostnadseffektiva åtgärderna, som samtidigt inte skadar näringar och landsbygd. Vi kommer under detta år att lägga fram en handlingsplan där regeringen enligt klimatlagen (2017:720) ska beskriva hur Sverige ska nå sina etappmål för 2030 och 2040 och hur vi ska nå hela vägen till nollutsläpp 2045.

Jag vill inte föregå det viktiga arbete som nu pågår med den klimatpo-litiska handlingsplanen. Men jag kan redan nu konstatera att en snabb elektrifiering av transportsektorn kommer att vara en viktig del i det fort-satta arbetet. Regeringen har ökat takten i elektrifieringen av transporter, exempelvis genom stärkta satsningar på laddinfrastruktur.

Det behövs laddinfrastruktur där människor bor, arbetar och reser. Till-gången till laddstationer ska vara så god att elbil är ett bra alternativ för invånare såväl i glesbygd och på landsbygd som i våra städer. Laddinfra-strukturen för tunga transporter behöver också byggas ut vid depåer för destinationsladdning och längs vägar i hela landet.

Syftet med satsningarna på laddinfrastruktur i budgetpropositionen för 2023 är att säkerställa just detta. Regeringen kommer att återkomma med ytterligare åtgärder för att ställa om vår transportsektor i den klimatpoli-tiska handlingsplanen, som kommer att presenteras för riksdagen under året.

Anf. 88 GUNILLA SVANTORP (S):

Herr ålderspresident! Tack för svaret, statsrådet!

Jag skrev interpellationen eftersom jag som så många andra är väldigt orolig för klimatet och för vad som ska hända framöver. Häromveckan fick vi IPCC:s, FN:s klimatpanels, rapport. Den visar framför allt tre viktiga saker. Havsnivån stiger, isarna smälter snabbare och extremvädret blir allt vanligare. Det är någonting som vi kan se så fort vi sätter på nyheterna. Vi ser att det någonstans i världen pågår någonting.

Vi är sena på bollen, men det är inte kört, säger IPCC. Så är det. Världen har förbundit sig att göra någonting, att agera och att ställa om. Vi vet att transportsektorn är den sektor som vi måste göra allra mest i. Vi vet att vi ska få ned utsläppen med 70 procent till 2030 jämfört med 2010. Då krävs det olika insatser.

När man träffar branscherna inom transportsektorn, vilket vi i utskottet gör väldigt ofta, ser man att de är på tå och ställer om. Men de är också oroliga. De saknar långsiktiga spelregler. De vet inte riktigt vad det är som kommer att gälla framöver. Ska jag våga, eller ska jag inte våga? Vad är det som gäller?

För tre fyra veckor sedan besökte jag Lastbilscentralen i Karlstad, en stor aktör hemma i Värmland. De har under flera år arbetat med att ställa om och att köpa in ellastbilar, som är dubbelt så dyra som vanliga lastbilar. De testar hela tiden ny teknik och nya bränslen. De följer färdplanen, som alla branscherna har tagit fram.

Deras vd Lars säger att de investeringar som de har gjort lönar sig efter-som efterfrågan på hållbarhet bland deras kunder är stor. Men han säger

också att det är väldigt viktigt med det stöd som har funnits. Det gäller till exempel stöd från Energimyndigheten och Klimatklivet. Det har bidragit till att man till exempel har kunnat bygga ut infrastrukturen med laddstolpar och så vidare.

S- och MP-regeringen och sedan S-regeringen efter den hade en solklar riktning framåt från fossilt till förnybart. Det var inget snack om den saken. Den interpellation som jag ställt handlar just om riktningen.

Svaret som jag har fått är att vi får vänta och se. Det duger inte riktigt. Med tanke på IPCC:s rapport som kom tycker jag inte att vi kan vänta till hösten med att peka ut riktningen för alla de företag i branschen som ska investera.

Vad är det de ska investera i? Skulle statsrådet kunna säga någonting om det? Åt vilket håll tänker man gå? Det räcker inte med att bara säga att vi ska elektrifiera och ha fler laddstolpar. Jag tycker att man måste kunna säga lite mer.

Anf. 89 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr ålderspresident! Tack för det utmärkta uttalet av mitt efternamn!

Det ställdes en fråga om i vilken riktning vi ska gå. Ledamoten Svan-
torp redogör här för att den tidigare regeringens riktning har varit solklar och att den har varit från fossilt till förnybart.

Om det är en riktning man vill ha är den här regeringens riktning från fossilt till fossilfritt. Det ska inte råda några oklarheter om vilken riktning vi har. Vi rör oss mot det fossilfria. Vi elektrifierar vår transportflotta.

Den här regeringen gör det också i praktiken genom att bygga vidare på vissa av de initiativ som har varit framgångsrika under tidigare regering. Det gäller bland annat Klimatklivet, som ledamoten själv lyfter upp. Det är ett initiativ där vi ser att branschen tydligt pekar på att det har bidragit till en utveckling av elektrifieringen och en utveckling där vi påskyndar omställningen av vår transportflotta. Det är precis vad regeringen ämnar göra, redan är igång med att göra och kommer att fortsätta att göra och utveckla. Det är det jag redogör för i svaret.

Vi vill öka takten i elektrifieringen. Vi ser ett stort behov av att utöka arbetet med att bygga ut vår laddinfrastruktur så att det inte bara är vissa som har möjlighet att köra fossilfritt utan fler får den möjligheten, helt enkelt.

Efterfrågan på hållbarhet, som också nämns av branschen själv, kommer inte att minska utan bara öka. Vi rör oss i hela samhället mot den omställning som just nu är i hög grad pågående för Sveriges och hela Europas del.

Om man ska sätta det i IPCC-kontext är Europa i framkant, och Sverige är ledande i det arbetet. Där är vi inte sena på bollen. Sverige har tvärtom varit väldigt tidigt på bollen. Vi har tidigt börjat arbeta hållbart och reflektera över hur vi bygger upp vårt samhälle. Det handlar om hur vår energi-
produktion ser ut, hur vi värmer våra hem och hur vi får elektricitet i våra ledningar. Vi arbetar på i hög takt. Det ska vi fortsätta att göra.

Vi ser ett behov av att exempelvis inom transportsektorn utöka arbetet med elektrifiering och göra det i högre utsträckning än vad vi har gjort tidigare. Det behov som vi ser där gäller just laddinfrastrukturen.

Det är därför regeringen satsar så tydligt på just laddinfrastrukturen. Vi har inte bara fortsatt Klimatklivet utan utökat det med 400 miljoner kronor

för 2023. Vi beräknar att öka det med 500 miljoner kronor för 2024 och för 2025.

Vi ser verkligen att vissa av initiativen har gett effekt. De har tagit hand om de delar som saknas för att transportflottan ska ställas om, och dem arbetar vi vidare med.

Sedan finns det också vissa saker där vi inte ser en önskad effekt, utan där man har stoppat in miljardbelopp och inte fått någon utbetalning i form av minskade koldioxidutsläpp och omställning från fossilt till fossilfritt. Då plockar vi bort dessa åtgärder, för det är så man bedriver en både ambitiös och effektiv klimat- och miljöpolitik som tar hänsyn till helheten.

Vi kommer att fortsätta att bedriva arbetet med att gå från fossilt till fossilfritt. Det är vår riktning.

Anf. 90 GUNILLA SVANTORP (S):

Herr ålderspresident! Tack så mycket för svaret igen, statsrådet! Det är många ord. Det finns en riktning, okej, men vi vet ju också vad som har hänt. Den 18 oktober tillträdde Kristerssons regering och statsrådet. Det är snart sex månader sedan.

Tre veckor efter den 18 oktober, den 7 november, fattade regeringen beslut om att dagen efter ta bort bonusdelen i bonus malus-systemet. Det skedde över en natt – pang! Vi såg vad som hände. Bilförsäljarna fick ha nattöppet, och människor fick bestämma sig väldigt snabbt. När de skulle fatta ett av sitt livs stora investeringsbeslut fick de göra det på bara några timmar på grund av att regeringen valde att förändra någonting som hade funnits ganska länge.

Och vad händer nu? Nu är det en iskall marknad. Det säljs nästan inga elbilar över huvud taget. Före den 7 november hade Sverige högst andel laddbara bilar av den totala nybilsförsäljningen. I dag är det som sagt iskallt.

Statsrådet står och pratar väldigt mycket och har hela tiden som mål att vi ska bygga ut laddinfrastrukturen. Men då måste man också ha bilar som ska laddas. Om nybilsförsäljningen sjunker, vad händer då? Det måste ju hänga ihop, och jag tycker inte riktigt att politiken hänger ihop. Det är jättebra att vi bygger ut laddstolparna, och vi har också ett EU-gemensamt beslut om att det ska finnas en laddstolpe per tio elbilar. Men där ligger Sverige jättelångt efter. Det är bara 2 av 21 län och 52 av 290 kommuner som uppnår målet.

Vi kan inte räkna med att vi ska nå målet genom att se till att det säljs färre elbilar. Vi måste ju ändå se till att göra rätt saker, och det känns inte riktigt som att regeringen gör det. Det är märkligt att öka takten när det gäller att sätta upp fler laddstolpar samtidigt som man tar bort incitamenten för att köpa en ny elbil.

Men allting kan inte klaras med laddstolpar. Det finns fler saker som vi måste göra, och det är det jag tycker att jag saknar i resonemanget och i det svar som jag har fått. Vad är det vi behöver göra mer för att vi ska åstadkomma de minskade utsläppen?

Framför allt handlar det om att flytta gods från vägen till järnvägen och sjöfarten. Och vad händer då? Då har vi kapacitetsbrist på framför allt järnvägen, där vi saknar spår. Vad gör regeringen då? Då stoppar man utbyggnaden av nya spår för järnvägen. Politiken hänger inte riktigt ihop.

Prot. 2022/23:86

11 april

Svar på
interpellationer

Klimatpolitiska rådets rapport kom häromveckan, och den säger tydligt att EU håller kursen och ökar tempot men att Sverige har tappat styrfart och till och med ökar utsläppen. Vi har en iskall elbilsmarknad, vi har brist på järnvägsspår för att kunna flytta gods och vi har brist på långsiktiga spelregler. Hur ska vi då kunna uppnå det transportpolitiska målet? Dessutom ska vi tydligen vänta på handling till hösten.

Vad säger statsrådet om de här dubbla signalerna? Vad ska branschen göra? Vad ska de investera i?

Anf. 91 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr ålderspresident! Det är många spännande frågor som ställs här.

Men det görs också ett väldigt tydligt påstående om att vi har en iskall elbilsmarknad. Jag undrar om det finns belägg för det påståendet. Vi har en iskall bilmarknad. Försäljningen av *bilar* har stannat av. Men har försäljningen av just elbilar stannat av? Det har såvitt jag vet inte framkommit några fakta som lägger någon grund för ett sådant resonemang. Det vore intressant att höra vilka siffror eller fakta som jag, trots ganska nogsam övervakning av området, inte har fått tillgång till.

Bilförsäljningen har stannat av. Det är en ganska naturlig utveckling att vi har en iskall bilmarknad givet det ekonomiska läge som Sverige är i. Men, herr ålderspresident, att specifikt elbilsmarknaden skulle vara iskall är ett påstående som åtminstone jag inte skulle kunna stå och göra i denna talarstol.

Regeringen bedriver inte vår omställning av transportsektorn på samma sätt som tidigare regering har gjort, och det anser jag är en fullt naturlig del av att vi har en annan regering än tidigare.

Den här regeringen väljer inte bara att bedriva en ambitiös klimat- och miljöpolitik, vilket jag är helt övertygad om att också den tidigare regeringen gjorde. Precis som ledamoten redogör för i sin interpellation är det här är en fråga där Sverige har åtagit sig att ställa om till en hållbar värld. Det är ett arbete som Sverige ska fortsätta att göra, och det tror jag att alla regeringar i det här landet väljer att ta ansvar för. Det är väldigt bra. Men vi gör det på olika sätt.

Här skiljer vi oss åt. Vi skiljer oss åt i bemärkelsen att den här regeringen i vår första statsbudget gör den tydliga analysen att det finns ett stort behov av investeringar i exempelvis infrastruktur för att vi ska kunna ställa om till el. Vi behöver satsa just på laddinfrastrukturen, och vi behöver göra det ordentligt.

Vi gör det genom att utöka Klimatklivet med 400 miljoner, genom att under andra utgiftsområden satsa över 1 miljard på laddinfrastruktur och genom att bygga ut laddinfrastrukturen för tunga transporter på depåer för destinationsladdning och längs vägarna i landet. Det är det vi ser ett tydligt behov av.

Det är därför regeringen utökar arbetet inom Klimatklivet. Det är därför regeringen har utökat satsningen på stöd för publika laddstationer för tunga fordon, för tankinfrastruktur och för vätgas till tunga transporter med totalt nästan 1,1 miljarder kronor för 2023 och beräknar att stoppa in ytterligare stora summor i detta.

Det är precis som ledamoten redogör för: Det finns ett behov av stora, dyrbara investeringar i vissa delar av det här. Men här vill ni alltså göra dessa stora, dyrbara investeringar genom att med skattebetalarnas pengar finansiera köp för de personer som har råd med en fabriksny elbil i ett läge där elbilarna inte kostar som de gjorde när man införde en sådan reform.

Detta vore olämpligt, och det är inte någonting som regeringen har hittat på helt själv utan något som bland annat tydligt redogörs för i *Konjunkturläget*. Det vore olämpligt, ineffektivt och dåligt att fortsätta med detta. Det är därför regeringen gör det ansvarsfulla att sluta med den politiken, som vi ser kostar miljarder och inte genererar minskade utsläpp

Vad gör regeringen i stället? Jo, ordentliga investeringar i laddinfrastruktur. Utöver detta blickar vi framåt och plockar i lugn och ro fram en klimathandlingsplan som i enlighet med Sveriges klimatlag ska redogöra för hur vi under mandatperioden avser att arbeta med att få vår transportflotta att ställa om så som den verkliga ska.

Anf. 92 GUNILLA SVANTORP (S):

Herr ålderspresident och statsrådet! Det är många ord, men det sägs väldigt lite.

Jag skulle vilja påminna statsrådet om att vi fram till dess att hon tillträdde hade sänkta utsläpp. Nu har vi ökade utsläpp. Så där helt jättebra kan alltså inte den politik vara som regeringen har fört sedan den tillträdde, för då skulle vi inte ha ökade utsläpp inom transportsektorn eller ökade utsläpp över huvud taget – vilket vi har.

Jag skulle vilja säga så här: Vi har en gemensam utmaning oavsett vilket parti vi tillhör. Vi måste sänka utsläppen. Vi måste göra någonting åt att vår planet håller på att försvinna om vi inte gör någonting nu. Alla partier i Sveriges riksdag utom Sverigedemokraterna står bakom att vi ska göra någonting. Det är viktigt, och det förpliktar. Vi ska göra någonting oavsett vilket parti vi tillhör.

Många branscher inom transportsektorn står inför investeringsbeslut, på samma sätt som staten gör. Man ska investera i stora, tunga, nya och dyra maskiner eller lastbilar. Då måste man veta vad det är man ska investera i och åt vilket håll man ska gå. Då räcker det inte att bara säga att elektrifiering löser allting, utan vi måste ha med lite andra saker också.

S-regeringen satsade på incitament och visade åt vilket håll man ville gå. Jag skulle vilja fråga statsrådet: Är incitament en bra lösning framåt? I så fall – vilka incitament tänker sig statsrådet kan vara bra verktyg för att vi ska gå åt rätt håll och för att vi ska lyckas med att ställa om transportsektorn?

2030-sekretariatet är noga med att säga att vi har en bred politisk majoritet som står bakom våra klimatmål och att vi har starka aktörer som ställer om. Så vad tänker regeringen göra?

Anf. 93 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr ålderspresident! Tack, ledamoten Svantorp, för en intressant interpellation som gjorde att vi återigen fick diskutera vikten av att vi ställer om vår transportsektor, ett arbete som alla partier är engagerade i – men på olika sätt.

Vi ser att Sverige leder det arbete med omställning som sker inom Europa. Det har vi gjort under lång tid, och det gör vi fortsatt – inte minst under ordförandeskapet, där Sverige efter många ansträngningar har sett till att vi nu har ett förslag på plats om förbud mot att bygga bilar med förbränningsmotor efter 2035. Vi ser hur Sverige driver på för omställningen till elektrifiering på många fronter, inte bara i EU genom att leda den omställning som hela Europa går igenom utan också nationellt.

Detta är ett arbete som vi fortsätter, inte genom att rulla på som vanligt med tidigare regeringars politik utan genom att göra en analys: Var finns behoven för att vår transportflotta faktiskt ska kunna ställa om? Hur kan vi se till att såväl våra tunga transporter som personbilarna går från fossilt till fossilfritt? Då är det genom en stor satsning på elektrifieringen och på att bygga ut den infrastruktur som krävs för en elektrifiering av vår transportflotta.

Det är ett arbete som regeringen inte bara avser att göra utan gör. Vi har gjort stora satsningar i vår budget det här året, och fler satsningar kommer att komma.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 23 Svar på interpellation 2022/23:231 om effektivare tillståndprocesser

Anf. 94 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr ålderspresident! Ida Karkiainen har frågat civilministern om han avser att ta vidare förslagen som den förra regeringen tog initiativ till vad gäller en effektivare handläggning av miljöprövningsärenden, särskilt förslagen om länsstyrelsernas verksamhet, och om länsstyrelserna kan förvänta sig att få resurstöd från regeringen i det arbetet. Hon har även frågat när regeringen kommer att ge besked om hur den avser att göra för att tillståndprocesserna ska effektiviseras.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Tidseffektivisering och förutsebarhet i tillståndprocessen är av stor vikt för alla branscher som omfattas av tillståndskrav. Regeringen arbetar målmedvetet för att stärka näringslivets möjligheter att ligga längst fram i klimatomställningen. En viktig del i detta är det pågående arbetet med att effektivisera tillståndprocesserna, samtidigt som Sverige fortsatt ska ha höga miljökrav.

Som framgår av Tidöavtalet kommer en ny utredning att tillsättas för att förenkla och förkorta miljö tillståndsprövningen enligt miljöbalken genom att göra den mer flexibel, effektiv och förutsebar. Syftet är att stärka näringslivets konkurrenskraft och svensk industriproduktion samt att främja en grön omställning med export av klimatvänliga produkter och klimatvänlig teknik. I uppdraget ska också ingå att nyttja befintlig flexibilitet i EU-regelverket för att öka förutsebarheten och minska tidsåtgången i miljö tillståndsprövningen.

Vi arbetar också med genomförandet av Miljöprövningsutredningens förslag och beredningen av Klimaträttsutredningens slutbetänkande.

I slutet av förra året tog regeringen emot länsstyrelsernas redovisning av förslag på utvecklingsinsatser som kan effektivisera myndigheternas prövningsverksamhet. Vi kommer att följa upp resultatet av det arbetet, bland annat hur samarbetet vid arbetstoppar har utökats.

Regeringen har även tagit emot slutbetänkandet från Kommittén för teknologisk innovation och etik, som innehåller förslag som kan leda till att myndigheterna blir effektivare i arbetet med att stötta företagen.

I slutet av mars tog regeringen emot länsstyrelsernas samlade redovisning av vad arbetet med att säkerställa en effektiv tillståndsprövning enligt miljöbalken har lett till. Jag ser fram emot att även ta del av länsstyrelsernas slutredovisning av uppdraget som syftar till att främja en effektiv samrådsprocess.

Innan regeringen kan ta ställning till alla de förslag som syftar till att på olika sätt effektivisera våra miljöprövningar behöver de beredas och remitteras i vanlig ordning. Jag kan varken föregripa det arbetet eller det pågående budgetarbetet för 2024, som så småningom leder fram till en budgetproposition.

Jag kan försäkra Ida Karkiainen att regeringens arbete med effektiviseringen av tillståndsprocesser är en prioriterad fråga som vi arbetar med för fullt.

Anf. 95 IDA KARKIAINEN (S):

Herr ålderspresident! Jag vill börja med att tacka statsrådet Pourmokhari för svaret, även om det är lite försenat och även om jag hade önskat att interpellationen besvarades av civilministern.

Anledningen är att mitt fokus i interpellationen handlar om just länsstyrelsernas verksamhet. Arbetet är ju så fördelat, eller var det åtminstone, att statsråd på vissa departement har ansvar för en del av uppdragen som läggs på länsstyrelserna men att civilministern har det övergripande ansvaret och också ansvaret över den samlade budgeten. Det är detta som är det centrala i mina frågeställningar.

Upphovet till min interpellation är de stora investeringar som vi ser i industrins stora gröna omställning i hela Sverige, i synnerhet i norr, vilka är resultatet av att vi när vi tillträdde regeringsmakten 2014 inte såg industrin som "basically gone" utan tvärtom drev på för en nyindustrialisering och att den skulle vara grön. Det är Sveriges stora konkurrensfördel, och så har det också blivit.

Världens blickar och investeringar riktas nu mot vad som händer i synnerhet i norra Sverige. Det är stora investeringar som hopar sig, och det är en fantastisk utveckling.

För att dessa investeringar ska kunna bli av och för att Sverige ska kunna ha kvar den ledartröja som vi har tagit på oss krävs tillstånd att få etablera sig och bedriva verksamhet. Dessa tillståndsprocesser är svåra och komplexa, och de landar till stor del hos länsstyrelserna. Länsstyrelserna handlägger ärendena, vilket innefattar bland annat omfattande samråd med berörda aktörer, samhället och andra instanser, samt naturligtvis att också granska ansökningarna.

Som civilminister besökte jag många länsstyrelser. Jag kan vittna om att runt om i vårt land, i våra 21 län, arbetar mycket duktiga tjänstemän med just tillståndsprocesserna. De har också många kloka förslag på hur tillståndsprocesserna ska kunna bli mer effektiva utan att man tummar på rättssäkerheten eller viktiga miljövärden.

Vi kan göra mycket när det gäller själva processerna. Men hur mycket vi än försöker effektivisera genom regelverk och liknande kommer det inte att märkas om vi inte samtidigt stärker upp med fler medarbetare. I Norrbotten är som sagt stora investeringar på gång, och det belastar länsstyrelsernas verksamhet när så många stora prövningar ska ske på en och samma gång. Det riskerar att skapa flaskhalsar om det inte finns nog med miljöhandläggare.

En tredje utredning om miljöbalken är ingenting som på kort sikt kommer att göra att den nuvarande regeringen lyckas med att effektivisera tillståndsprocesserna. Det som däremot går att göra på kort sikt är att öka anslaget till länsstyrelserna så att fler handläggare kan jobba med tillståndsprövningarna.

Jag förstår att statsrådet varken kan eller vill gå in och kommentera budgetförberedelserna, men jag skulle ändå vilja veta om det som jag precis har anfört är någonting som regeringen har med sig i sina överväganden när det gäller att korta tillståndsprocesserna.

Anf. 96 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr ålderspresident! Det märks att ledamoten Karkiainen har arbetat som statsråd, för det är kloka frågor som ställs.

Det korta svaret på frågan om vi tar hänsyn till aspekterna som lyfts är ja. Vi för mycket dialog med länsstyrelserna själva men även med olika parter inom det arbete som länsstyrelserna tillsammans med ibland regionen, ibland kommunen utför i arbetet med tillståndsprocesser för att se: Var finns stoppklossarna? Vilka är framgångsexemplen? Vad har fungerat för att förbättra processerna och lösa de flaskhalsar som nämns? Hur kan man på bästa sätt se till att den här verksamheten fungerar bättre?

Detta är ett behov som har påpekats under lång tid i politiken: behovet av att våra tillståndsprocesser fungerar bättre och effektivare än vad de gör.

Om inte annat kommer snart Europeiska unionen att piska på bakifrån med tydliga resonemang om hur tillståndsprocesser ska se ut rent tidsmässigt som inte är i enlighet med hur Sveriges processer ser ut. Det finns alltså många anledningar att verkligen ta tag i det här arbetet, både på lång sikt och på kort sikt, som nämns här.

Vad kan vi göra på kort sikt för att arbetet med tillståndsprocesser generellt ska fungera bättre? Det jag kan redogöra för från regeringens sida är att vi har avsatt särskilda medel till länsstyrelserna, exempelvis med anledning av det ökade antalet ansökningar om att bygga havsbaserad vindkraft som vi ser är tillståndsprocesser som kräver mycket tid och resurser. Där har vi avsatt särskilda medel. Vi har också avsatt särskilda medel till tillståndsprocesser internt i Regeringskansliet där vi också har sett ett behov. Men detta är kortsiktiga åtgärder, och det finns ett behov av att ta ett helhetsgrepp i frågan om tillståndsprocesser. Det kommer den här regeringen att göra. Det är beklagligt att den tidigare regeringen inte tog ett helhetsgrepp i frågan om hur våra tillståndsprocesser är utformade. Det finns

verkligen ett behov av att göra det för att påskynda det arbete som sker med vår omställning och med att säkra vår industri i den här gröna revolutionen, som vi kallar den.

Miljöstillståndsprövningen har ett väldigt viktigt syfte i att stärka den svenska industrins möjlighet att frodas i omställningen och i utvecklingen mot en fossilfri ekonomi, men också för att uppnå syftet med vår miljöbalk och främja den hållbara utveckling som vi alla är så måna om och som innebär att både nuvarande och kommande generationer kan njuta av en god naturmiljö och en hälsosam och god miljö att vistas i. Det finns alltså mycket att göra här, inte bara för effektivitetens och industrins skull utan även för vår miljöns skull. Vi behöver se till att arbetet med tillståndsprocesser fungerar på ett bättre sätt än vad det gör nu.

Regeringen anser, herr ålderspresident, att det krävs både kortsiktiga och långsiktiga åtgärder. De långsiktiga är att ta ett helhetsgrepp i en utredning om hur tillståndsprocesser kan hanteras framöver, då de inte kan hanteras som de gör just nu. På kort sikt handlar det om att se till att tillskjuta medel där det finns ett behov av det, exempelvis till länsstyrelser när det handlar om att hantera frågor om havsbaserad vindkraft.

Anf. 97 IDA KARKIAINEN (S):

Herr ålderspresident! Det gläder mig att höra statsrådets svar på den frågan, och jag hoppas också att det blir tydliga resultat av de ambitioner som statsrådet lyfter fram. Den tidigare socialdemokratiska regeringen gav bland annat länsstyrelserna i uppdrag att utveckla metoder och samverkansformer för att främja en effektiv samrådsprocess enligt miljöbalken. Samma regering gav länsstyrelserna i uppdrag att redovisa förslag på insatser som kan effektivisera myndigheternas prövningsverksamhet. Dessutom lade man ett uppdrag på länsstyrelserna som handlade om att effektivisera just elnätsfrågan.

Det var tre ganska tydliga uppdrag som länsstyrelserna hade att jobba med, och dessa viktiga uppdrag har lett till viktiga slutsatser som jag hoppas att regeringen verkligen tar till sig och tar vidare. Det kommer att krävas en del budgetsatsningar kopplat till det. Dessvärre har regeringen inte visat det i budgeten hittills, förutom vad gäller den havsbaserade vindkraften och det andra uppdraget som statsrådet redogjorde för. Men det finns flera områden som behöver stärkas upp, och som jag nämnde i mitt första anförande handlar det framför allt också om fler miljöhandläggare.

Vi socialdemokrater och regeringspartierna har tyvärr delade meningar vad gäller anslaget till länsstyrelserna. Jag skulle vilja backa bandet något, närmare bestämt till beslutet om statsbudgeten för 2022. Då drogs 80 miljoner bort från länsstyrelserna i budgeten från Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna – det här kan jag alltså inte lasta statsrådet Pourmokhtari för. Där föreslog man nedskärningar på totalt 80 miljoner kronor jämfört med den dåvarande regeringens förslag. Det berörde det viktiga arbetet med både klimatomställningen och energiomställningen. Det var ett anslag som var tänkt att gå till just att säkra elnätet – bygga ut elnätet snabbare och se till att komma till rätta med den bristande elförsörjningen – och också se till att man hade en god dialog med kommunerna, för kommunerna är också en viktig del i hela tillståndsprocessen.

De farhågor man hade om vad bortdragningen av de 80 miljonerna kunde leda till var just långsammare utbyggnad av elnätet, bristande elför-
sörjning och ökande elpriser. Detta skulle kunna drabba den svenska bas-
industrin hårt. Nu har inte utvärderingen gjorts, och regeringen kompen-
serade i viss mån för detta eftersom det var budgeten från Moderaterna,
Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna som gick igenom. Men läns-
styrelserna vittnade om att det i och med det beslutet var svårt för dem att
korta ned handläggningstider och snabba på tillståndprocesserna. Det är
en viktig historisk aspekt att bära med sig när man funderar på hur budget-
anslaget bör läggas och vad som har hänt historiskt.

En annan viktig sak gäller styrningen av länsstyrelserna. De har ett oer-
hört brett uppdrag och ska så ha. Det är 21 länsstyrelser som verkar för att
vi ska ha en effektiv statsförvaltning i Sverige som ska se till att vi med ett
helhetsperspektiv arbetar för att främja både länets utveckling, samverkan
med kommuner, se till att man har en god dialog med både statliga aktörer
i länet och andra aktörer. Det är viktigt att de här myndigheterna finansie-
ras väl och att vi kommer bort från den anslagsfördelning som har varit då
man har finansierat uppdragsanslaget hårt men inte det grundläggande för-
valtningsanslaget och dessutom gett dem ofinansierade uppdrag.

Så min fråga till statsrådet är: Kan statsrådet lova att inte lägga ofinan-
sierade uppdrag på länsstyrelserna framöver?

Anf. 98 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Tack återigen, ledamoten Karkiainen, för en väldigt viktig
diskussion om hur vi kan se till att effektivisera våra tillståndprocesser på
bästa sätt.

Ledamoten lyfte specifikt fram att vi från regeringens sida har agerat
avseende havsbaserad vindkraft och ansökningarna som har kommit med
anledning av detta och just de bitar som rör anslag och medel för att han-
tera arbetet med tillståndprocesser.

Jag vill påpeka att även om arbetet med att effektivisera våra tillstånds-
prövningar är en pågående process som sker löpande bland annat genom
hur vi fördelar anslag och hur vi kan tillskjuta medel för att undvika flask-
halsar och annat så är det också ett processuellt system som, när det är av
det slag som våra tillståndprocesser är, måste vara hållbart på lång sikt
och måste ha en förutsägbarhet. Det här är ingenting som går att förändra
över en natt, och jag vet att ledamoten som tidigare statsråd själv också är
väl medveten om att det är en svår fråga att på bästa sätt ändra hur våra
system fungerar och se till att de blir mer effektiva och att detta inte sker
på bekostnad av den höga kvalitet som vi håller avseende miljökraven i
Sverige.

För det är någonting att vara stolt över och någonting som bidrar till
konkurrenskraften i vår industri och annat, att man vet att Sverige har höga
hållbarhetskrav och miljökrav som gör att våra produkter är rena. Men re-
geringen behöver arbeta för att våra tillståndprocesser ska bli både mer
effektiva och mer moderna och att de förhåller sig till den verklighet som
nu råder och som vi nu agerar i. Det handlar om en hållbarhet på lång sikt
som den här regeringen behöver ta hänsyn till.

I frågan om vad som är på gång finns det väldigt många saker jag kan nämna, och det är svårt att välja vad jag kan hinna ta upp. Men det främsta, det måste jag ändå nämna, är helt enkelt att regeringen generellt nu arbetar med genomförandet av Miljöprövningsutredningens förslag och att vi utöver det kommer att tillsätta en ny utredning för att förenkla och förkorta våra tillståndsprövningar, helt i enlighet med den miljöbalk vi har. Det är ett arbete som jag verkligen tror kommer att kunna bidra till den här frågan på lång sikt. Det är ett behov som vi många under lång tid har iakttagit. Vi behöver verkligen ta ett helhetsgrepp om tillståndsprocessfrågorna på ett bättre sätt än vi tidigare har lyckats med i Sverige.

Sedan har vi också Regeringsprövningsutredningen, som är en pågående utredning som ser över olika typer av processer som alla har det gemensamt att de avgörs av regeringen som första instans eller efter ett överklagande. Det kan då handla om exempelvis handläggningen av prövningen enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon, områdesskydd, beslut om terrängkörning etcetera.

I alla dessa frågor är utgångspunkten att regeringen endast ska pröva sådana som innehåller tydliga politiska avvägningar. Även det är ett sätt för oss att effektivisera våra tillståndsprocesser.

Utöver detta har vi Incitamentsutredningen och många av de initiativ som ledamoten själv lyfte upp och som pågår i vårt land. Vi samlar in statistik om miljöbedömningar och samråd, och vi försöker på många olika sätt att främja länsstyrelsernas förutsättningar att på ett effektivare sätt bedriva detta arbete.

Jag tror att det är av yttersta vikt att utöver diskussionen om medel och anslag även diskutera det långsiktiga i denna fråga, där det verkligen har saknats initiativ under lång tid.

Anf. 99 IDA KARKIAINEN (S):

Fru talman! Det kanske inte har saknats initiativ, men man behöver jobba systematiskt med denna fråga. Det gläder mig att statsrådet bär med sig detta i regeringen.

Givet länsstyrelsernas kompetens är det lätt för en regering att tänka sig att länsstyrelserna kan göra allt möjligt utan att få mer finansiering för det. Det är förvisso sant att en länsstyrelse har förmåga och kompetens att göra väldigt mycket, men för varje uppdrag behövs också resurser. Det är min förhoppning att statsrådet kan dra en lans för detta i Regeringskansliet.

Slutligen vill jag säga att effektivisering av tillståndsprocesserna inte bara handlar om länsstyrelsernas arbetsformer. Det handlar också om att de som ansöker om tillstånd lämnar in kompletta underlag och om att även andra myndigheter i tillståndskedjan har nog med resurser för att kunna arbeta effektivt med frågan.

Det är en stor länk där alla länkar behöver ha en säkrad finansiering och nog med resurser. Att till exempel se till att Försvarsmakten kommer in tidigt i tillståndsprocessen är ett sätt att säkra hela kedjan av tillståndsprövningar för att inte försena processen ännu mer.

Återigen: Det är viktigt med det samlade greppet kring förvaltningen runt tillståndsprocesserna. Detta är inte bara klimat- och miljöministerns ansvar, utan det är hela regeringens ansvar.

Det ligger flera förslag på regeringens bord, och många av dem är kloka. Gå vidare med dem! Gör förvisso en översyn eller en utredning till

på området, men använd er också av de omedelbara lösningar som inte minst de kloka tjänstemännen på länsstyrelserna har lyft fram!

Avslutningsvis vill jag säga att det är min förhoppning att vi i brett politiskt samförstånd ska kunna komma framåt i denna fråga. Det är min fulla övertygelse att vi kan åstadkomma en effektiv och rättssäker prövning, trots stora och komplexa frågor.

Anf. 100 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Nu är det möjligen överdrivet att ännu en gång tacka Ida Karkiainen, men jag tycker verkligen att det är en klok fråga som ställs och att det finns ett behov av långsiktighet i dessa frågor.

Jag är positiv till att vi i varje fall är många i riksdagen som ser ett behov av att hantera detta på ett annat sätt och att modernisera våra tillståndsprocesser för att möta inte bara de behov som vår industri har utan också farten i vår omställning.

Detta är en viktig fråga som prioriteras tydligt av regeringen. Det finns en anledning till att det är så tydligt utskrivet i Tidöavtalet att vi vill hantera detta och att vi kommer att göra det både på kort sikt med medel och på lång sikt med en utredning, som möjligen kommer att ha ett lite annat inslag än vad tidigare utredningar har haft. Det är väl anledningen till att man vill göra ytterligare en utredning.

Även det som ledamoten nämner om kompletta underlag och alla parter möjlighet att modernisera och effektivisera våra tillståndsprocesser är något som ofta kommer upp när man för en dialog med länsstyrelser som kanske har varit särskilt framgångsrika i sitt arbete med tillståndsprocesser.

Det handlar om att utveckla möjligheter, dialog och samverka med alla parter som är engagerade i dessa processer så att man exempelvis har kompletta underlag från start och om att kommunerna är medvetna om vad som sker i kommunen innan tillstånd ges samt att det finns en dialog, en öppenhet och en möjlighet att på så sätt hantera dessa komplexa frågeställningar, som berör flera olika allmänna intressen, utan att det sker på bekostnad av dessa intressen. Detta gäller försvarets och kommunens egna intressen såväl som omställningens.

Att göra detta på ett långsiktigt sätt som inte åsidosätter de olika intressen som finns i detta komplexa arbete är av yttersta vikt. Jag är väldigt hoppfull om att det kommer att vara ett arbete som ytterligare utvecklas och går på ett bra sätt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 24 Svar på interpellation 2022/23:284 om finansiering av nödvändig kalkning

Anf. 101 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Joakim Järrebring har frågat mig om jag tänker ta några initiativ för att säkra den finansiering som krävs för att utföra den nödvändiga kalkningen av svenska sjöar och vattendrag.

Kalkning av sjöar och vattendrag för att motverka försurningens effekter har bedrivits i över 40 år i Sverige och är en av de mest omfattande miljövårdsåtgärder som genomförts i landet. Väl fungerande kalkningar medför att försurningskänsliga arter kan fortleva och reproducera sig. Arbetet mot försurning är en viktig del i arbetet för att uppnå miljömålet Levande sjöar och vattendrag.

Havs- och vattenmyndigheten har det nationella ansvaret för kalkningsverksamheten och beviljar medel till länsstyrelserna för kalkningsåtgärder, effektuppföljning, planering och kontroll. För att säkerställa att kalkningen ger hög effektivitet och sker i rätt omfattning arbetar Havs- och vattenmyndigheten med att ta fram en nationell strategi för kalkningen som beräknas vara färdig under 2023.

Det är en viktig fråga för regeringen att kalkningsåtgärderna fortsätter. Havs- och vattenmyndigheten fördelar 172 miljoner kronor per år från åtgärdsanslaget för havs- och vattenmiljö till länsstyrelserna för åtgärder för kalkning. Till följd av ökande energipriser har priserna på kalk och kalkspridning ökat betydligt. Under budgetåret 2022 fördelade Havs- och vattenmyndigheten därför ytterligare 25 miljoner kronor till länsstyrelserna.

Anf. 102 JOAKIM JÄRREBRING (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Min interpellation handlar om att nuvarande anslag för kalkning är otillräckligt. Detta är något som rapporterats i medierna, och länsstyrelsen i Västra Götaland larmar om att nuvarande anslagsnivå riskerar att leda till försurning av våra sjöar.

Min fråga till statsrådet var om hon avser att ta några initiativ. Detta gör jag nu i budgettider för att säkra den nödvändiga finansieringen till kalkningen.

Svaret från statsrådet, fru talman, innehåller en redovisning av hur Havs- och vattenmyndigheten har ökat anslaget till länsstyrelserna med 25 miljoner från budgetåret 2022, men jag vill påpeka att min interpellation är ställd utifrån situationen här och nu.

Det är nu vi ser effekterna av anslagsnivåerna för 2023, och jag vet inte varför statsrådet i sitt svar inte lämnar ett besked på min fråga, om statsrådet avser att vidta några åtgärder för att säkra den nödvändiga kalkningen. Denna fråga borde kunna besvaras med ett enkelt nej eller ja.

Anf. 103 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Problemet med försurningens effekter utökas med den situation vi har just nu i Sverige och i Europa, med ett ekonomiskt läge som försvåras av det krig som Ryssland för i Europa. Det driver upp drivmedelspriserna, och det är främst detta som driver kostnaderna för kalkspridningen.

Priset på kalk har också ökat, med cirka 15 procent, och fortsätter att öka, men det är främst de stigande drivmedelspriserna som fördyrar transportererna av kalk och står för den största kostnadsökningen för kalkspridningen. Det är detta läge vi har.

För 2023 har Havs- och vattenmyndigheten fördelat totalt 172 miljoner från åtgärdsanslaget för havs- och vattenmiljön till länsstyrelserna för kalkning. Varje år sprids det i Sverige omkring 100 000 ton kalk i 2 700 sjöar och 9 000 kilometer vattendrag.

Just Västra Götaland är ett av de två län där det sprids allra mest kalk. Det beror på att skogsmarkens motståndskraft är starkt nedsatt där till följd av ett historiskt stort nedfall av försurande ämnen, kan man säga. Det är detta som har föranlett situationen i de län där man behöver arbeta allra mest med kalkning. Samtidigt har vi en ekonomisk situation som försvårar för alla parter att upprätthålla takten i arbetet med kalkning. Priset på kalk går upp, och priserna på transporterna av kalken går upp.

Vi ser att kalkning är en åtgärd som gör stor nytta för Sverige. Och regeringen har inte dragit ned på några av de pengar som finns tillgängliga för Havs- och vattenmyndigheten för att se till att länsstyrelserna har en ekonomisk möjlighet att bedriva detta arbete, utan kostnaderna har ökat till följd av det ekonomiska läge som vi har. Men det arbete där man för detta år, 2023, fördelar totalt 172 miljoner kronor för just kalkning pågår, och det är ett arbete som är väldigt viktigt att fortsätta. Vi ser nämligen att kalkning är en effektiv åtgärd.

Vi ser också fram emot att ta emot en nationell strategi för kalkning som förhoppningsvis kommer att säkerställa att vi har en stor effektivitet och att arbetet sker i rätt omfattning. När vi har denna nationella strategi kommer vi förhoppningsvis också att kunna se hur arbetet går till och om det finns behov av att vidta ytterligare åtgärder för att detta ska ske på ett effektivt sätt.

Men som läget är nu är det 172 miljoner kronor som Havs- och vattenmyndigheten har att fördela till länsstyrelserna för kalkning. Och vi ser en situation där kostnaderna drivs upp, vilket denna regering helt enkelt kommer att behöva ta hänsyn till på olika sätt i arbetet framgent.

Men de medel som finns att fördela är 172 miljoner kronor från åtgärdsanslaget. Det är viktiga pengar för länsstyrelserna i det arbete som de utför med kalkning.

Anf. 104 JOAKIM JÄRREBRING (S):

Fru talman! Även om jag tog upp Västra Götalandsregionen, som jag själv kommer från, som ett exempel uppgav 9 av de 13 regioner som besvarade TV4-nyheternas enkät att de av kostnadsskäl behöver dra ned på de planerade kalkningsinsatserna. Det gäller Gävleborg, Kronoberg, Jönköping, Värmland, Västerbotten, Västernorrland, Västmanland, Västra Götaland, som vi har varit inne på, och Östergötland.

Fru talman! Vi får i denna debatt dock höra, vilket jag tror att statsrådet upprepar i alla sina debatter och intervjuer, att regeringen inte har sänkt Sveriges miljöambitioner. Men man säger en sak – i detta fall att det är en viktig fråga för regeringen att kalkåtgärderna fortsätter – men säkrar samtidigt inte den finansiering som krävs för att kalkningen ska kunna fortsätta på samma nivå som krävs för att upprätthålla de förbättringar som vi har uppnått under de senaste 40 åren.

Jag tror att många skulle kunna kalla denna typ av retorik för hyckleri. Jag nöjer mig med att kalla den motsägelsefull. I detta fall med kalkningen skulle man kunna säga att kopplingen mellan ord och handling är väldigt tydlig. Ett statsråd som står för bibehållna miljöambitioner skulle också se till att säkra den nödvändiga finansieringen. Ett statsråd som säger en sak men gör någonting annat skulle inte säkra den nödvändiga finansieringen, kanske med hänvisning till det rådande ekonomiska läget och inflationen.

Men jag vill gärna att statsrådet ändå svarar på min fråga. Vi står inför en vårandringsbudget. Det är ett ypperligt tillfälle att tillföra medel som man inte såg eller inte visste skulle behövas när höstbudgeten antogs. Avser statsrådet att ta några initiativ för att säkra den finansiering som krävs för att säkra den nödvändiga kalkningen?

Anf. 105 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Jag tackar ledamoten Järrebring, som säkert är väl medveten om att jag ännu inte kan stå här och annonsera till vad vi tillskjuter pengar i vår vårandringsbudget. Ledamoten får nyfiket invänta denna budget för att se var medlen utökas.

Men detta resonemang om att det skulle kunna påstås vara hyckleri eller något annat – jag minns inte ledamotens ordval – eftersom man inte tillskjuter ytterligare medel för att klara av alla miljömål skulle den tidigare regeringen ha haft en otroligt låg ambition avseende våra miljömål eftersom den inte har uppnått alla miljömål som vi har i Sverige. Det finns många miljömål som Sverige är långt ifrån att nå.

Möjligen är det så att ledamoten även kan ställa sig bakom att det inte handlar om hyckleri från den tidigare regeringens sida utan att det endast handlar om att pengar inte alltid är lösningen på alla dessa problem. Då kanske tidigare regeringar av röd färg hade lyckats lösa detta med logiken att bara höja skatten och ge mer pengar för att lösa alla problem som existerar.

Att uppnå de miljömål som Sverige har satt upp är ett komplext arbete som har pågått under lång tid och som kommer att fortsätta att pågå under lång tid, och där vi nog behöver se över vilka åtgärder som är effektiva, vilka som ger verklig avkastning och hur vi kan utveckla det arbete som Sverige gör för att nå alla de mål som vi har uppsatta.

Denna regering har trots ett väldigt tufft ekonomiskt läge, med krig i vårt närområde, hög inflation och lågkonjunktur som verkligen påverkar våra möjligheter att tillskjuta medel, sett till att Havs- och vattenmyndigheten fortsätter att tillskjuta medel. Inför detta år, 2023, tillskjuter man 172 miljoner kronor i just detta ärende. Detta anser jag är ett viktigt besked i miljöarbetet, alltså att vi ska fortsätta kalka de hav och vattendrag som kräver detta för att bidra till en god ekologisk status.

Denna regering har inte sänkt miljöambitionerna och vill inte sänka takten i arbetet för att nå våra miljömål. Denna regering och den förra är helt enkelt olika regeringar som arbetar på olika sätt för att uppnå våra miljömål. Och denna regering kommer att behöva vara extra kreativ givet det ekonomiska läge som vi agerar i. Men, fru talman, det sker inte genom att vi minskar de pengar som Havs- och vattenmyndigheten fördelar till länsstyrelserna för kalkningen, utan det sker genom att detta arbete fortgår och att de medel som vi tillskjuter just i detta syfte fortsätter att komma. Vi hoppas att länsstyrelserna på bästa sätt kan tillgodogöra sig dessa pengar givet det svåra ekonomiska läge som vi alla agerar i. Det är nämligen viktigt att vi fortsätter kalka, så att vi kan uppnå god ekologisk status i våra hav och vatten. Jag hoppas att det är tydligt för ledamoten Järrebring att denna regering kommer att fortsätta att lägga pengar på detta trots det ekonomiska läge som vi befinner oss i.

Anf. 106 JOAKIM JÄRREBRING (S):

Fru talman! Jag och statsrådet är helt överens. Självklart handlar inte allting om mer pengar för att vi ska lösa alla miljömål. Men just när vi pratar om kalkningen handlar det just om bristen på tillräckligt mycket medel för att upprätthålla kalkningen på den nivå som krävs för att bibehålla de goda naturvinster som vi har åstadkommit de senaste 40 åren.

En bristande finansiering leder till en lägre grad av kalkning. Det som man varnar för framför allt från Västra Götalandsregionen är att mycket av de vinster som man har åstadkommit kommer att gå om intet. Vi kommer att förlora stora naturvärden som vi har lagt en massa pengar på att uppnå. Det är inte speciellt resurseffektivt att först satsa pengar och åstadkomma bra miljövinster för att sedan på grund av för lite finansiering tappa mark på miljöområdet. Vi behöver så att säga återigen avsätta både pengar och år för att komma tillbaka till den nivå som vi hade 2022 om vi har en situation där det inte finns tillräckligt med medel för kalkningen.

Även om jag och statsrådet är överens om att alla miljömål inte nås bara genom ökad finansiering är det i fråga om detta en så tydlig koppling mellan just bristen på medel och för låg finansiering för att klara den nödvändiga kalkningen och för att upprätthålla de miljövinster som vi har nått.

Jag hoppas att statsrådet åtminstone kan vara överens med mig om de slutsatserna – och kanske ge lite hopp om vad som kommer i kommande budget.

Anf. 107 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Jag tackar ledamoten Järrebring för en väldigt bra interpellation. Den lyfter fram en aspekt av det svåra läge vi är i, nämligen att vi har en hög inflation som driver upp priserna och ett krig i vårt närområde som driver upp drivmedelspriserna och fördyrar transporterna av kalken. Detta skapar en kostnadsökning och en utveckling som blir tuff att hantera för hela vårt land, på alla områden – även miljöområdet. Så är det.

Det är viktigt att regeringen fortsätter det här arbetet och att Havs- och vattenmyndigheten fortsatt fördelar ordentliga medel för att länsstyrelserna ska kunna kalka. De 172 miljoner som under det här året fördelas av Havs- och vattenmyndigheten hoppas vi kan komma till god nytta i det arbetet.

Utöver kalkning finns det andra åtgärder som också hjälper mot försurning, och det finns en stor möjlighet för Sverige att utveckla arbetet även på den fronten. Exempelvis handlar det om hur vi bedriver vårt skogsbruk, med tanke på att försurningspåverkan från exempelvis luftföroreningar minskar medan påverkan från skogsbruket ökar. Exempelvis har efterfrågan på biobränsle ökat frekvensen av helträdsuttag och annat, vilket helt enkelt påverkar försurningssituationen.

Det finns alltså många åtgärder att vidta här. Vi delar ledamotens bild att kalkning är ett väldigt effektivt arbete som ska fortgå, men vi kommer helt enkelt att behöva arbeta utifrån de ekonomiska medel vi har att tillgå givet det läge vi är i.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 108 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Joakim Järrebring har frågat mig om jag fortfarande har för avsikt att förändra det nuvarande systemet för prövning för moderna miljötillstånd.

Behovet av ändringar av systemet behöver alltså ses över, mot bakgrund av behovet att säkra ett robust energisystem som förmår att snabbt svara upp mot det förändrade behovet. Den 16 februari gav regeringen Svenska kraftnät i uppdrag att tillsammans med Statens energimyndighet och Havs- och vattenmyndigheten kartlägga vilka konsekvenser prövningen för moderna miljövillkor kan få för vårt elsystem och för en trygg elförsörjning.

Utifrån denna kartläggning ska Svenska kraftnät bland annat identifiera och beskriva vilken negativ påverkan på vattenkraftens förmågor som är acceptabel ur ett elsystemsperspektiv för att upprätthålla en trygg elförsörjning inom Sverige. Myndigheterna ska även se över det nationella riktvärdet på 1,5 terawattimmar och föreslå hur ett riktvärde eller kompletterande värden kan utgå från för elsystemet nödvändiga förmågor.

I uppdraget ingår att kvantifiera konsekvenserna inte enbart för vattenkraftens elproduktion utan även för dess reglerförmågor vid olika tidshorisonter, bidrag till kraftsystemsstabilitet samt elberedskapsförmågor. Uppdraget ska redovisas senast den 29 september i år och kommer att utgöra ett viktigt underlag för regeringens fortsatta överväganden vad gäller behovet av att genomföra ändringar av systemet.

Parallellt med myndigheternas uppdrag pågår även ett analysarbete inom Regeringskansliet för att se över behovet av andra förändringar. Underlaget för analysarbetet består bland annat av den redovisning av uppdraget att följa upp och analysera arbetet med att förse vattenkraften med moderna miljövillkor som Havs- och vattenmyndigheten redovisade den 1 februari.

Anf. 109 JOAKIM JÄRREBRING (S):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet!

Senast jag och statsrådet debatterade vattenkraftens miljötillstånd var beskedet att arbetet med analys och bedömning av effekterna av hittills genomförda prövningar pågick i Regeringskansliet. Utifrån dagens svar kan vi konstatera att arbetet har vuxit till att omfatta tre myndigheter, som tillsammans ska kartlägga de konsekvenser som de hittills genomförda prövningarna kan få för elsystemet och en trygg elförsörjning. Myndigheterna ska även se över och eventuellt komplettera det nationella riktvärdet på 1,5 terawattimmar.

När Energimyndigheten, Svenska kraftnät och Havs- och vattenmyndigheten presenterade sin rapport om vattenkraftens reglerbidrag och värde för elsystemet 2016 byggde den i sin tur på förslaget till strategi från 2014 för avvägning mellan vattenkraft och vattenmiljö, uttryckt som ett begränsat planeringsmål för miljöförbättrande åtgärder i vattenkraftverken på högst 2,3 procent av vattenkraftens normalproduktionsår – det vi normalt sett pratar om som riktvärdet på 1,5 terawattimmar.

Energimyndigheten och Havs- och vattenmyndigheten presenterade alltså den strategin 2014. Rapporten från 2016 hade som mål att utgöra ett fördjupat stöd till vattenmyndigheterna i deras arbete med att förklara en vattenförekomst som kraftigt modifierat vatten, en så kallad KMV-klassning.

En vattenförekomst kan förklaras som kraftigt modifierat vatten om god status inte kan nås på grund av fysisk påverkan och om orsaken är att den verksamhet som är samhällsekonomiskt viktig inte kan fås på annat sätt som är bättre för miljön. Rapporten delade in våra drygt 2 000 svenska vattenkraftverk i tre klasser.

Klass 1 omfattar 255 kraftverk, som tillsammans står för 98 procent av den installerade effekten från vattenkraften och cirka 98 procent av vattenkraftens reglerbidrag till elsystemet.

Klass 2 omfattar 78 kraftverk, står för 1,3 procent av den installerade effekten från vattenkraften och utgör mellan 3,1 och 0,4 procent av reglerbidraget.

Resterande cirka 1 700 små kraftverk står tillsammans för 0,7 procent av den installerade effekten från vattenkraften och någonstans mellan 1,1 och 0,1 procent av vattenkraftens reglerbidrag till elsystemet.

För kraftverk i klass 1 är rådet i rapporten att reduktion av reglerförmågan bör undvikas och att KMV och mindre stränga krav ska tillämpas. Dock kan åtgärder behöva vidtas enligt annan lagstiftning, till exempel art- och habitatdirektivet, för att få ett modernt miljötillstånd.

För kraftverk i klass 2 är presumtionen också att åtgärder som reducerar reglerförmågan bör undvikas, men här krävs individuell prövning om inte motsvarande nytta kan nås på ett för miljön bättre sätt innan KMV och mindre stränga krav ska tillämpas.

För den småskaliga vattenkraften i klass 3 bör KMV eller mindre stränga krav som regel inte tillämpas.

Min fråga till statsrådet är hur hon ser på den här indelningen av våra vattenkraftverk och om tanken med översynen är att fler små kraftverk ska omfattas av en KMV-klassning.

Anf. 110 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! En del av svaret på ledamoten Järrebrings fråga fanns i mitt svar på interpellationen, där jag ju redogjorde för hur vi har utformat vårt uppdrag. Man ska alltså inte bara se till riktvärdet på antal terawattimmar utan även kvantifiera konsekvenserna för andra faktorer än vattenkraftens elproduktion. Det gäller faktorer som reglerförmåga vid olika tidshorisonter, bidraget till kraftsystemets stabilitet samt elberedskapsförmågor.

Det alla dessa små tillägg indikerar är just anledningen till att vi pausar dessa tillståndsprövningar, nämligen det förändrade läge Sverige är i avseende vår elproduktionssituation. Vi behöver se över effekterna av omprövningarna av vattenkraften och kartlägga dem. Vi behöver se över det nationella riktvärdet just på grund av den förändrade situationen på vår elmarknad.

Vi ser ett stort behov av att säkra ett robust fossilfritt energisystem som snabbt kan svara upp mot det förändrade behov som Sverige nu står inför. Sverige är i ett annat läge, och det behöver den här regeringen ta hänsyn till.

Där spelar vattenkraften en central roll, fru talman. Ledamoten Järrebring är säkert väl medveten om att vattenkraften fyller en fantastisk funktion i vårt elsystem. Den svenska vattenkraften står under ett normalår för cirka 45 procent av elproduktionen och har också en väldigt stor förmåga att anpassa sin produktion till varierande behov för att upprätthålla effektbalansen i vårt elsystem. Detta är väldigt viktigt och något som man tidigare kanske inte talat om i tillräckligt stor utsträckning från politikens sida.

Ett behov som jag länge har sett inom energipolitiken är att sluta tala utifrån favoriter inom de olika sätt som vi har att producera el och energi på och i stället prata om vilka behov som finns av ett fossilfritt energisystem som kan bidra till omställning, till utveckling i vårt hållbarhetsarbete och till elektrifiering inte bara av Sveriges transportflotta utan även av Sveriges industri.

Det grundläggande fundamentet om vi från Sveriges sida på allvar ska klara av klimatkrisen är ett fossilfritt energisystem som verkligen kan hantera det förändrade behov som vi nu har.

Fru talman! Man skulle kunna reflektera över det förändrade behovet endast utifrån omställningen och farten som svensk industri och svensk transport vill hålla i omställningen. Nu har vi utöver detta en situation där Europa tyvärr gjort sig beroende av rysk gas i en utsträckning som har gjort energisystemet mycket sårbart. Sverige har i detta läge, med ett ökat behov av fossilfri energi, valt att lägga ned kärnkraft i stället för att bygga ut all sin fossilfria energi.

Det är en situation som är unik och där vi behöver ta hänsyn till att upprätthålla effektbalansen i vårt elsystem. Därför måste vi ha ett fortsatt effektivt nyttjande av vattenkraften i Sverige. Det kommer att vara avgörande för den här regeringens arbete när det gäller energisystemets behov av robusthet, vilket har saknats, men även för klimatomställningen och för det arbete som sker i Sveriges omställning.

Anf. 111 JOAKIM JÄRREBRING (S):

Fru talman! Jag börjar med att göra en liten historisk återblick.

Vi har haft många debatter i denna kammare under den här mandatperioden – inte bara jag och ministern – om kärnkraftens utveckling i Sverige. För dem som eventuellt lyssnar på denna debatt är det viktigt att ha klart för sig att det hölls en folkomröstning i Sverige om kärnkraften. Beslutet där var att kärnkraften skulle avvecklas.

Även om statsrådet tillhör ett parti som alltid har varit förespråkare för kärnkraft har det demokratiska beslutet varit avveckling. Så har det varit ända fram till 2016, då vi träffade en energiöverenskommelse som möjliggjorde att ny kärnkraft byggs i Sverige. Vi skapade också bättre förutsättningar för kärnkraften att producera el i Sverige med den energiöverenskommelsen.

Jag tycker att det är dags att lägga undan alla försök att klistra avvecklingen av kärnkraften på ett enskilt parti. Det var faktiskt demokratin i Sverige som beslutade att kärnkraften skulle avvecklas, och det är detta som har präglat alla politiska beslut fram till 2016.

Men det var inte detta vi skulle diskutera, utan vi skulle diskutera vattenkraften. Nyckelorden för kraftigt modifierat vatten och mindre stränga krav är ”som inte kan fås på annat sätt som är bättre för miljön”. Det var därför min fråga till statsrådet var om avsikten med denna paus och över-

syn är att fler av Sveriges småskaliga vattenkraftverk, som det ju handlar om, ska omfattas av en KMV-klassning.

Vägledningen när det gäller KMV säger ju att 98 procent av både den energiproduktion – den installerade effekt – och det reglerbidrag som vattenkraften bidrar med är skyddade enligt kraftigt modifierat vatten, om man nu ska kalla det för skyddat. Detta ger möjlighet att fortsätta leverera el och reglerkraft.

Att klassa vattenkraft som KMV innebär inte att olika miljöåtgärder inte behöver vidtas, framför allt inte utifrån annan lagstiftning, till exempel art- och habitatdirektivet. Det blir dock betydligt mindre stränga krav på miljöåtgärder om man får en KMV-klassning.

Jag har förstått att det är möjligt att få ersättning från Vattenkraftens Miljöfond, som finansierar 85 procent av kostnaderna för både utrivning och återställningsåtgärder samt ersättning för produktionsbortfall som till exempel skulle kunna investeras i en kombination av solceller och batterilagring.

Låt oss utgå från att produktionskapaciteten och reglertjänsterna är lika bra, eller kanske till och med bättre, i solcellsalternativet och att samhällstjänsterna då kan fås på annat sätt än genom vattenkraft. Med anledning av att statsrådet så ofta framhåller att regeringens miljöpolitik ska vara både ambitiös och effektiv skulle jag vilja veta följande: Är det statsrådets mening att det är bättre att investera i solceller och batterilagring för att kompensera för produktionsbortfall och reglering, eller är det statsrådets mening att ändringar av systemet för prövningar av moderna miljötillstånd ska leda till att fler småskaliga vattenkraftverk ska kunna klassas som kraftigt modifierat vatten?

Anf. 112 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Apropos frågan om syftet med denna pausning är det, som jag redogjorde för i mitt tidigare anförande, helt enkelt så att anläggningarna ska pausa sin prövning givet det läge vi är i och det förändrade behovet av stabilitet i vår försörjning och i vårt elsystem.

Det arbete som redan har påbörjats genom uppdrag till Svenska kraftnät är att kartlägga vilka konsekvenser prövningen får för elsystemet och för en tryggad elförsörjning, att identifiera vilken negativ påverkan på vattenkraftens förmågor som är acceptabel ur ett elsystemsperspektiv för att kunna upprätthålla en trygg elförsörjning i Sverige och att se över det nationella riktvärdet på 1,5 terawattimmar och föreslå hur ett riktvärde eller kompletterande värden kan utgå från elsystemets nödvändiga förmågor. Det är detta som är grunden för pausningen av NAP:en. Det är också detta som kommer att ligga i fokus – inte att ändra vilka som påverkas av arbetet.

I detta blir det tydligt varför regeringen pausar prövningarna av vattenkraftens miljövillkor. Det beror på att vattenkraften har en lite unik roll – särskilt när vi har minskad kärnkraft i Sverige – i att kunna vara en planerbar försörjning för Sverige i och med att det finns dammar. Vattenkraften har en särskild roll avseende att trygga vårt elsystem. Därför blir en komplettering med solceller inte relevant givet det som diskuteras här, nämligen planerbar produktion och att kunna leva upp till det förändrade behov vi har samt att kunna hantera den förändrade situationen på elmarknaden och säkra en robust och fossilfri energiproduktion som kan svara upp mot

förändrade behov och som kan svara upp när vi behöver effektbalans i vårt system.

I det läget är det vattenkraft och kärnkraft – planerbar energiförsörjning – som man kan ta hänsyn till. Regeringen ämnar fortsätta att utnyttja dem på ett effektivt sätt, och det är därför pausningen sker.

Dessa prövningar finns dock av en anledning, och det finns ett behov av att förbättra vattenkraftens påverkan på vår miljö. Det arbetet kommer att fortsätta efter denna pausning, som har varit nödvändig givet vår elförsörjning och vårt behov av att ha en inhemsk elförsörjning.

Det blir relevant att diskutera olika energislag. Ledamoten Järrebring lyfter upp solcellsalternativ. Jag lyfter upp kärnkraften eftersom det är det energislag som liksom vattenkraften är planerbar och utgör den stabiliserande faktorn i vårt energisystem.

Anf. 113 JOAKIM JÄRREBRING (S):

Fru talman! Vi socialdemokrater är inte alls emot att fler av Sveriges småskaliga vattenkraftverk kan få fortsätta att bedriva sin verksamhet. Tvärtom tycker vi att det är viktigt. Planen har aldrig varit någon annan än att den vattenkraft som finns ska få moderna miljötillstånd. Det är alltså inte det frågan handlar om.

Kärnkraften och vattenkraften är bra eftersom de är planerbara; här är vi helt överens. Men kärnkraften saknar det som kanske är det viktigaste bidraget och som vattenkraften är ensam om, och det är att kunna reglera elsystemet. Man måste skilja på planerbarhet och reglerförmåga.

Vi klarar att bygga ut vårt elsystem ganska rejält med intermittent kraft, alltså i form av vindkraft och solkraft, tack vare att vi har vattenkraften som bas. Den kommer att fortsätta att vara viktig, men ett elsystem kan bli robust också på annat sätt än med den teknik vi använt hittills, till exempel i form av batterilagring.

Därför tyckte jag att det var intressant att föra ett resonemang med statsrådet. Låt oss utgå från att en förutsättning för att få ett vattenkraftverk förklarad kraftigt modifierat är att det bidrar till elsystemet med en tjänst som inte kan fås på något annat sätt som är bättre för miljön. Mitt exempel var att man kan få pengar från Vattenkraftens Miljöfond för att i stället för att göra stora satsningar på vattenkraftverket riva dammen, återställa och investera i solceller och batterikapacitet så att man får samma tjänster som vattenkraftverket tidigare levererade. Vad tycker statsrådet då att det är mest värt att satsa på?

Anf. 114 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Jag tackar ledamoten Järrebring för förtydligandet av vad som avsågs med frågan. Nu förstår jag ledamoten Järrebring bättre när det gäller poängen med batterikapacitet och möjligheten att lagra.

Givetvis är regeringen villig att titta på allt som utgör en effektivisering av vårt system. Kan man uppnå lönsamhet samtidigt som man tar hänsyn till energiförsörjning och energibehov samt miljökraven i större utsträckning är det inget annat än välkommet och något man absolut kan titta på.

Det är dock viktigt att påpeka att det i grunden handlar om att vårt elsystem är i ett annat läge än för några år sedan när denna omprövning togs upp. Vi behöver stanna upp och se över hur omprövningen ska utformas givet dagens förändrade läge. Vi behöver få en bättre bild av hur ompröv-

Prot. 2022/23:86
11 april

Svar på
interpellationer

ningen av vattenkraft påverkar hela vårt system utifrån dagens situation, och vi behöver ta reda på vad vårt elsystem klarar av för att sedan anpassa oss efter exempelvis moderna miljövillkor eller annat så att vi kan uppnå miljönytta.

Det är viktigt att börja i rätt ände. Det denna regering har lyckats med till skillnad från den förra regeringen är att utgå från störst behov. Här nämndes att vattenkraften har kunnat tillåta en stor utbyggnad av vindkraften, vilket stämmer. Men här behövs också kärnkraften. Vi behöver bygga ut alla fossilmfria energislag, och vi behöver se till att vattenkraften kan bidra till vårt energisystem på bästa sätt. Detta gör vi genom att planera noga och tänka innan vi agerar.

Förhoppningsvis kommer vi att kunna fortsätta arbetet med ett starkt fossilfritt energisystem även framöver.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 26 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2022/23:95 Erkännande och verkställighet av utländska domar på privaträttens område – 2019 års Haagkonvention

2022/23:102 Genomförande av ändringarna i vapendirektivet

Redogörelse

2022/23:ER1 Europarådets svenska delegations redogörelse om verksamheten under 2022

Motioner

med anledning av prop. 2022/23:79 Nedsättningen av arbetsgivaravgifterna för personer som arbetar med forskning eller utveckling – höjt tak för avdraget

2022/23:2365 av Ida Gabrielsson m.fl. (V)

med anledning av prop. 2022/23:87 Säkerhetsprövning av totalförsvarspflichtiga m.m.

2022/23:2360 av Gudrun Nordborg m.fl. (V)

med anledning av prop. 2022/23:88 Ökad transparens för stora företags skattebetalningar

2022/23:2373 av Katarina Luhr m.fl. (MP)

med anledning av skr. 2022/23:68 Riksrevisionens rapport om Transportstyrelsens tillsyn

2022/23:2355 av Thomas Morell m.fl. (SD)

med anledning av skr. 2022/23:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2022

2022/23:2364 av Håkan Svenneling m.fl. (V)

Följande interpellationer hade framställts:

den 31 mars

2022/23:296 LULUCF-förordningen

av *Elin Söderberg* (MP)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:297 Åtgärder mot arbetslösheten i Gävleborg

av *Jim Svensk Larm* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

den 5 april

2022/23:298 Statligt stöd till räddningstjänster

av *Adrian Magnusson* (S)

till statsrådet Carl-Oskar Bohlin (M)

2022/23:299 Felrapportering av fiskefångster

av *Linnéa Wickman* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2022/23:300 Åtgärder mot utslagningen av elever

av *Åsa Westlund* (S)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2022/23:301 Småföretag

av *Lorena Delgado Varas* (V)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

§ 28 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 31 mars

2022/23:508 Etableringsjobb

av *Ciczie Weidby* (V)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2022/23:509 Glokala Sverige

av *Sofia Skönnbrink* (S)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:510 Tillståndprocesser för elnät – ledningsrätt

av *Jessica Stegrud* (SD)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:511 Undantag från krav om nätkoncession

av *Jessica Stegrud* (SD)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

den 3 april

2022/23:512 Skydds jakt på varg

av *Malin Larsson* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2022/23:513 Kravet på att tillhandahålla flergångsalternativ

av *Tobias Andersson* (SD)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:514 Arbetsförmedlingen och förvaltningslagens krav på serviceskyldighet

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2022/23:515 Barnfattigdom

av *Mats Wiking* (S)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

den 4 april

2022/23:516 Äldreomsorgslyftets avskaffande

av *Fredrik Lundh Sammeli* (S)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2022/23:517 Andelen avslag på ansökningar om merkostnader

av *Karin Sundin* (S)

till statsrådet Anna Tenje (M)

2022/23:518 Bristen på familjehem i Sverige

av *Karin Sundin* (S)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

den 5 april

2022/23:519 Betygsinflation i relation till lönesättning

av *Niklas Sigvardsson* (S)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2022/23:520 Söktrycket på omställningsstudiestödet

av *Niklas Sigvardsson* (S)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

2022/23:521 Fullmakter som verktyg för mäns våld mot kvinnor

av *Laila Naraghi* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:522 Barnrättsperspektivet i frågor som rör umgänge

av *Laila Naraghi* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:523 Ändrade sekretessregler mot arbetslivskriminalitet

av *Jim Svensk Larm* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:524 Inrättandet av en nationell samordningsfunktion för tolktjänstfrågor

av *Ewa Pihl Krabbe* (S)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2022/23:525 En långsiktig lösning för Ranstadsverket

av *Jan Riise* (MP)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:526 Chat control

av *Niels Paarup-Petersen* (C)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:527 Regeringens inställning till parternas ansvar för svensk lönebildning

av *Johanna Haraldsson* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2022/23:528 Regeringens arbete med frågan om tidsomställningen

av *Adrian Magnusson* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2022/23:529 Kollektivavtal vid offentlig upphandling

av *Jim Svensk Larm* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2022/23:530 Det svenska medlingsnätverket för kvinnor

av *Linnéa Wickman* (S)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

den 6 april

2022/23:531 Nordiska näringsrekommendationer

av *Anna-Caren Säterberg* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2022/23:532 Lantmäteriets önskemål om uppdatering av lagen om spridningstillstånd

av *Rickard Nordin* (C)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2022/23:533 Utbyggnad av produktion av förnybar energi

av *Rickard Nordin* (C)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:534 Beskattning och klassificering av husbilar

av *Rickard Nordin* (C)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

§ 29 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 5 april

2022/23:483 Boendesituationen för våldsutsatta kvinnor och barn

av *Laila Naraghi* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:485 Bättre villkor för reservofficerare

av *Hanna Gunnarsson* (V)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

Prot. 2022/23:86

11 april

2022/23:490 Ugandas hets mot hbtqi-personer

av *Håkan Svenneling* (V)
till utrikesminister Tobias Billström (M)

2022/23:489 Risker med utländskt ägande i svensk hälso- och sjukvård

av *Anna Vikström* (S)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2022/23:486 Strategi för att stärka godstransportnäringen

av *Gunilla Svantorp* (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2022/23:491 Regeringens stöd till Danmark i mål C-19/23 om minimilöner

av *Ciczie Weidby* (V)
till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:495 Gigeekonomin

av *Jamal El-Haj* (S)
till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:488 Beslut om bildande av naturreservat på Tjörn

av *Mikael Larsson* (C)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2022/23:493 Återställande av lokala vägar som påverkas av ombyggnation

av *Martina Johansson* (C)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2022/23:492 Fortsatta leveranser från järnvägens elnät

av *Anna-Belle Strömberg* (S)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:496 Nyproduktion av bostäder med rimliga hyror

av *Ingela Nylund Watz* (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2022/23:487 Överflyttning av makt till WHO

av *Staffan Eklöf* (SD)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2022/23:494 Statsbidrag till trossamfund som inte lever upp till samhällets demokratiska värderingar

av *Lawen Redar* (S)
till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2022/23:497 Höjda elnätsavgifter för småskalig elproduktion

av *Monica Haider* (S)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:498 Felaktiga utbetalningar av elstöd

av *Aida Birinxhiku* (S)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:504 Kvinnors företagande

av *Josef Fransson* (SD)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2022/23:503 Regler för skattereduktion och årsskiftesproblematik

av *Josef Fransson* (SD)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2022/23:499 EU:s finansiering av utvecklingsprojekt på Kuba
av *Björn Söder* (SD)
till statsrådet Johan Forssell (M)

Prot. 2022/23:86
11 april

2022/23:502 Arbetsrelaterade dödsfall
av *Johanna Haraldsson* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2022/23:500 Nya krav på heltidsaktiviteter i försörjningsstödet
av *Fredrik Lundh Sammeli* (S)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2022/23:506 Trafikverkets problem

av *Linda W Snecker* (V)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2022/23:505 En tillsynsavgift för taxiförarlegitimation

av *Thomas Morell* (SD)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

§ 30 Kammaren åtskildes kl. 20.55.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till och med § 14 anf. 18 (delvis),

av tjänstgörande ålderspresidenten Fredrik Lundh Sammeli därefter till
ajourneringen kl. 15.56,

av tjänstgörande ålderspresidenten Mikael Damberg därefter till och med
§ 23 anf. 97 (delvis) och

av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Meddelande om statsministerns frågestund.....	1
§ 5 Meddelande om särskild debatt med anledning av IPCC:s rapport.....	1
§ 6 Anmälan om subsidiaritetsprövning.....	2
§ 7 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	3
§ 8 Anmälan om faktapromemorior	4
§ 9 Anmälan om granskningsrapport.....	5
§ 10 Ärenden för hänvisning till utskott.....	5
§ 11 Ärenden för bordläggning	5
§ 12 Svar på interpellation 2022/23:280 om den gröna omställningen	6
Anf. 1 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	6
Anf. 2 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	7
Anf. 3 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	8
Anf. 4 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	9
Anf. 5 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	10
Anf. 6 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	11
Anf. 7 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD).....	12
§ 13 Svar på interpellation 2022/23:275 om akutsolor	13
Anf. 8 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	13
Anf. 9 LINUS SKÖLD (S).....	13
Anf. 10 ROBERT STENKVIST (SD)	14
Anf. 11 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	15
Anf. 12 LINUS SKÖLD (S).....	16
Anf. 13 ROBERT STENKVIST (SD)	17
Anf. 14 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	17
Anf. 15 LINUS SKÖLD (S).....	18
Anf. 16 Statsrådet LOTTA EDHOLM (L).....	18
§ 14 Svar på interpellation 2022/23:246 om möjlighet till arbete för fler med funktionsnedsättning	19
Anf. 17 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	19
Anf. 18 JIM SVENSK LARM (S)	20
Anf. 19 JESSICA RODÉN (S).....	21
Anf. 20 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	22
Anf. 21 JIM SVENSK LARM (S)	23
Anf. 22 JESSICA RODÉN (S).....	24
Anf. 23 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	24
Anf. 24 JIM SVENSK LARM (S)	25
Anf. 25 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	26

§ 15 Svar på interpellation 2022/23:257 om matchningsproblematik.....	27	Prot. 2022/23:86
Anf. 26 Arbetsmarknads- och integrationsminister		11 april
JOHAN PEHRSON (L).....	27	-----
Anf. 27 SERKAN KÖSE (S).....	28	
Anf. 28 ISAK FROM (S)	29	
Anf. 29 Arbetsmarknads- och integrationsminister		
JOHAN PEHRSON (L).....	30	
Anf. 30 SERKAN KÖSE (S).....	31	
Anf. 31 ISAK FROM (S)	32	
Anf. 32 Arbetsmarknads- och integrationsminister		
JOHAN PEHRSON (L).....	33	
Anf. 33 SERKAN KÖSE (S).....	34	
Anf. 34 Arbetsmarknads- och integrationsminister		
JOHAN PEHRSON (L).....	34	
§ 16 Svar på interpellation 2022/23:279 om adoptioner från Serbien	35	
Anf. 35 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON		
GRÖNVALL (M).....	35	
Anf. 36 NADJA AWAD (V).....	36	
Anf. 37 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON		
GRÖNVALL (M).....	37	
Anf. 38 NADJA AWAD (V).....	37	
Anf. 39 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON		
GRÖNVALL (M).....	38	
Anf. 40 NADJA AWAD (V).....	39	
Anf. 41 Statsrådet CAMILLA WALTERSSON		
GRÖNVALL (M).....	39	
§ 17 Svar på interpellation 2022/23:262 om statens närvaro i hela landet.....	39	
Anf. 42 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	39	
Anf. 43 ISAK FROM (S)	40	
Anf. 44 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	41	
Anf. 45 ISAK FROM (S)	42	
Anf. 46 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	42	
Anf. 47 ISAK FROM (S)	43	
Anf. 48 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	44	
§ 18 Svar på interpellation 2022/23:277 om social dumpning mellan kommuner	45	
Anf. 49 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	45	
Anf. 50 DENIS BEGIC (S)	45	
Anf. 51 OLA MÖLLER (S)	46	
Anf. 52 SOFIE ERIKSSON (S)	47	
Anf. 53 EVA LINDH (S)	48	
(forts.).....	49	
Ajournering.....	49	
Återupptaget sammanträde	49	
§ 18 (forts.) Svar på interpellation 2022/23:277 om social dumpning mellan kommuner.....	49	
Anf. 54 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	49	

Anf. 55 DENIS BEGIC (S).....	50
Anf. 56 OLA MÖLLER (S).....	51
Anf. 57 SOFIE ERIKSSON (S).....	52
Anf. 58 EVA LINDH (S).....	52
Anf. 59 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	53
Anf. 60 DENIS BEGIC (S).....	54
Anf. 61 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	54
§ 19 Svar på interpellation 2022/23:244 om visumfrihet för medborgare i Kosovo.....	55
Anf. 62 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M).....	55
Anf. 63 LUDVIG ASPLING (SD).....	56
Anf. 64 TJÄNSTGÖRANDE ÅLDERSPRESIDENTEN.....	57
Anf. 65 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD).....	57
Anf. 66 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M).....	58
Anf. 67 LUDVIG ASPLING (SD).....	59
Anf. 68 TJÄNSTGÖRANDE ÅLDERSPRESIDENTEN.....	60
Anf. 69 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD).....	60
Anf. 70 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M).....	60
Anf. 71 LUDVIG ASPLING (SD).....	61
Anf. 72 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M).....	62
§ 20 Svar på interpellation 2022/23:258 om anmälningsplikt för offentligt anställda.....	63
Anf. 73 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M).....	63
Anf. 74 FRIDA TÅNGHAG (V).....	63
Anf. 75 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M).....	64
Anf. 76 FRIDA TÅNGHAG (V).....	65
Anf. 77 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M).....	66
Anf. 78 FRIDA TÅNGHAG (V).....	67
Anf. 79 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M).....	67
§ 21 Svar på interpellation 2022/23:282 om kostnadsberäkning gällande migrations- och asytpakten.....	68
Anf. 80 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M).....	68
Anf. 81 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD).....	68
Anf. 82 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M).....	69
Anf. 83 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD).....	70
Anf. 84 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M).....	71
Anf. 85 NIMA GHOLAM ALI POUR (SD).....	71
Anf. 86 Statsrådet MARIA MALMER STENERGARD (M).....	72

§ 22 Svar på interpellation 2022/23:218 om transportsektorns omställning	73
Anf. 87 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	73
Anf. 88 GUNILLA SVANTORP (S)	73
Anf. 89 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	74
Anf. 90 GUNILLA SVANTORP (S)	75
Anf. 91 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	76
Anf. 92 GUNILLA SVANTORP (S)	77
Anf. 93 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	78
§ 23 Svar på interpellation 2022/23:231 om effektivare tillståndsprocesser	78
Anf. 94 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	78
Anf. 95 IDA KARKIAINEN (S)	79
Anf. 96 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	80
Anf. 97 IDA KARKIAINEN (S)	81
Anf. 98 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	82
Anf. 99 IDA KARKIAINEN (S)	83
Anf. 100 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	84
§ 24 Svar på interpellation 2022/23:284 om finansiering av nödvändig kalkning	84
Anf. 101 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	84
Anf. 102 JOAKIM JÄRREBRING (S)	85
Anf. 103 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	85
Anf. 104 JOAKIM JÄRREBRING (S)	86
Anf. 105 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	87
Anf. 106 JOAKIM JÄRREBRING (S)	88
Anf. 107 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	88
§ 25 Svar på interpellation 2022/23:285 om vattenkraften och Sveriges elsystem	89
Anf. 108 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	89
Anf. 109 JOAKIM JÄRREBRING (S)	89
Anf. 110 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	90
Anf. 111 JOAKIM JÄRREBRING (S)	91
Anf. 112 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	92
Anf. 113 JOAKIM JÄRREBRING (S)	93
Anf. 114 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	93
§ 26 Bordläggning	94
§ 27 Anmälan om interpellationer	95
§ 28 Anmälan om frågor för skriftliga svar	95
§ 29 Anmälan om skriftliga svar på frågor	97
§ 30 Kammaren åtskildes kl. 20.55	99